

**ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ**

**DEPARTMENT OF OCCUPATIONAL THERAPY
SCHOOL OF HEALTH AND CARING PROFESSIONS**

Πτυχιακή Εργασία

**Η χρήση της εθνογραφικής έρευνας στην Εργοθεραπεία και
στην Επιστήμη Έργου**

Thesis

**Using ethnographic research in Occupational Therapy and
Occupational Science**

Μακρυγιαννάκη Ζωή Μαρία (ΑΜ: 20680063)

Makrygiannaki Zoi Maria (ID: 20680063)

Επιβλέπουσα: Μαρία Κουλουμπή, ΟΤ, MSc, PhDc

Supervisor: Maria Kouloumpi, OT, MSc, PhDc

Αθήνα, 2024

Επιτροπή Εξέτασης

1. Κουλουμπή Μαρία

2. Ουζούνη Χριστίνα

3. Κατσούρη Ιωάννα - Γιαννούλα

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Μακρυγιαννάκη Ζωή Μαρία, με αριθμό μητρώου 20680063 φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Τμήματος Εργοθεραπείας, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

18/6/2024

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω όσους με υποστήριξαν και πίστεψαν σε εμένα και την προσπάθεια μου.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου, Κουλουμπή Μαρία, για την πολύτιμη βοήθεια της, την αμέριστη υποστήριξη της και το αληθινό ενδιαφέρον της. Οι συμβουλές και οι γνώσεις που μου μετέδωσε ήταν ανεκτίμητες για την ολοκλήρωση της εργασίας αλλά και για την προσωπική μου εξέλιξη.

Ευχαριστώ πολύ και όλους τους καθηγητές του τμήματος Εργοθεραπείας για την καθοδήγηση και τις γνώσεις που μου προσέφεραν κατά τη διάρκεια των σπουδών μου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τους φίλους μου που με ενθάρρυναν, μου συμπαραστάθηκαν και με στήριξαν με αγάπη.

Μακρυγιαννάκη Ζωή Μαρία

18/6/2024

Περίληψη

Η εργασία αυτή αποτελεί μια ανασκόπηση πεδίου/ φάσματος που στοχεύει στη διερεύνηση της χρήσης και της χρησιμότητας της εθνογραφίας στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου. Αρχικά, γίνεται αναφορά σε ζητήματα ορισμού της εθνογραφίας, στην ιστορία της, στα κύρια χαρακτηριστικά της, στα διάφορα είδη αλλά και στα βήματα διεξαγωγής μιας εθνογραφικής έρευνας. Ακόμη, παρουσιάζεται η συνεισφορά της στις υπηρεσίες υγείας αλλά και οι περιορισμοί της μεθόδου.

Για την ανασκόπηση, πραγματοποιήθηκε αναζήτηση στις βάσεις δεδομένων Pubmed, Google Scholar, Scopus, Science Direct και Ovid. Συμπεριλήφθηκαν 70 άρθρα, από τα οποία στα 57 υπήρχε πλήρη πρόσβαση στο περιεχόμενό τους, ενώ στα υπόλοιπα 13 υπήρχε πρόσβαση μόνο στην περίληψη. Στη συνέχεια, οργανώθηκαν σε πίνακα Excel, στον οποίο καταγράφηκαν πληροφορίες όπως: έτος και περιοδικό δημοσίευσης, όνομα και γεωγραφική τοποθεσία συγγραφέα, οργανισμός υποστήριξης της ερευνητικής δημοσίευσης, τίτλος άρθρου, λέξεις - κλειδιά, στόχος της έρευνας, πληθυσμός - στόχος της μελέτης, δείγμα, διάγνωση, διαδικασίες συλλογής δεδομένων, μέθοδοι ανάλυσης δεδομένων και αποτελέσματα.

Τα δεδομένα αναλύθηκαν με την αναλυτική περιγραφική μέθοδο και τη μέθοδο της αφήγησης. Καταγράφηκαν ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα εκ των οποίων κάποια αφορούσαν όλα τα άρθρα της ανασκόπησης και κάποια μόνο τα 57 άρθρα με πλήρη πρόσβαση. Τα ευρήματα αποκαλύπτουν ότι η Ευρώπη και οι Η.Π.Α είναι πρωτοπόροι σε αυτόν τον τομέα και ότι η εθνογραφική έρευνα στην επιστήμη έργου παρουσιάζει ραγδαία εξέλιξη. Επιπλέον, φανερώνουν τους λόγους για τους οποίους οι εργοθεραπευτές επιλέγουν τη χρήση της εθνογραφικής έρευνας στα πεδία της παιδιατρικής, ψυχιατρικής, γηριατρικής και ψυχοκοινωνικής εργοθεραπείας αλλά και της αποκατάστασης.

Παράλληλα, τα αποτελέσματα παρουσιάζουν τις μεθόδους και τις μεθοδολογίες της εθνογραφικής έρευνας, μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η μελέτη της καθημερινής ζωής των ανθρώπων και η περιγραφή της πολυπλοκότητας των κοινωνιών. Τέλος, εντοπίζεται ένα κενό στη βιβλιογραφία όσον αφορά την εθνογραφική έρευνα στην Ελλάδα και προτείνεται η διεπιστημονική και διαπολιτισμική συνεργασία των ερευνητών, ώστε να πραγματοποιηθούν περισσότερες έρευνες που θα συμβάλλουν στην κατανόηση των

πολιτισμικών και κοινωνικών παραγόντων που διαμορφώνουν τα έργα και τη συμμετοχή των ανθρώπων σε αυτά.

Λέξεις Κλειδιά: εθνογραφία, εθνογραφική έρευνα, εργοθεραπεία, επιστήμη έργου εργοθεραπευτής, ανασκόπηση πεδίου/ φάσματος

Abstract

This thesis is a scoping review that aims to investigate the use and utility of ethnography in occupational therapy and occupational science. Initially, it addresses issues related to the definition of ethnography, its history, main characteristics, various types, and the steps for conducting an ethnographic study. Additionally, it presents its contribution to health services as well as the limitations of the method.

For the review, a search was conducted in the databases PubMed, Google Scholar, Scopus, Science Direct, and Ovid. Seventy articles were included, out of which the author had full access to the content of 57, while access was limited to the abstract for the remaining 13. Subsequently, the articles were organized in an Excel table where information such as the publication year and journal, author's name and geographical location, supporting organization, title of the article, keywords, research aim, population, sample, diagnosis, data collection procedures, data analysis methods, and results were recorded.

The data were analyzed using the analytical descriptive method and the narrative method. Quantitative and qualitative results were recorded, some of which concerned all the review articles and some only the 57 articles with full access. The findings reveal that Europe and the USA are pioneers in this field and that ethnographic research in occupational science is rapidly evolving. Additionally, they reveal the reasons why occupational therapists choose to use ethnographic research in the fields of pediatrics, psychiatry, geriatrics, and psychosocial occupational therapy as well as rehabilitation.

At the same time, the results present the methods and methodologies of ethnographic research through which the study of people's daily lives and the description of the complexity of societies are achieved. Finally, a gap is identified in the literature concerning ethnographic research in Greece, and it is suggested that interdisciplinary and intercultural collaboration among researchers is necessary for more studies to be conducted. These studies will contribute to the understanding of the cultural and social factors that shape occupations and people's participation in them.

Keywords: ethnography, ethnographic research, occupational therapy, occupational science, occupational therapist, scoping review

Πίνακας περιεχομένων

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ	2
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ABSTRACT.....	7
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	9
ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	12
1.1 ΠΛΑΙΣΙΟ, ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	12
1.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ.....	13
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	13
2.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	13
2.3 ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ	15
2.4 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑΣ	16
2.4.1 Οι πρώτες ενδείξεις δημιουργίας εθνογραφιών.....	16
2.4.2 Η εθνογραφία κατά τον 19 ^ο αιώνα.....	17
2.4.3 Ανθρωπολόγοι που διεξήγαγαν εθνογραφίες κατά τον 19 ^ο αιώνα.....	18
2.4.4 Το έργο του Franz Boas και του Bronislaw Malinowski κατά τον 20 ^ο αιώνα.....	18
2.4.5 Η δημιουργία του Chicago School of Sociology	21
2.4.6 Η Νέα εθνογραφία και ο προσανατολισμός στη γλωσσολογία	22
2.4.7 Η περίοδος των «ανάμικτων ειδών»	22
2.4.8 Η εθνογραφία στα τέλη του 20 ^{ου} αιώνα.....	24
2.5 ΕΙΔΗ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ	26
2.5.1 Είδη εθνογραφίας με βάση τα φιλοσοφικά παραδείγματα	27
2.5.2 Είδη εθνογραφίας με βάση τον πληθυσμό	29
2.5.3 Είδη εθνογραφίας με βάση την οπτική του ερευνητή	29
2.5.4 Άλλα είδη εθνογραφικού σχεδιασμού	29
2.6 ΒΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	30

2.7	Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ	33
2.8	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....		37
3.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	37
3.2	ΣΤΑΔΙΑ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗΣ ΠΕΔΙΟΥ Η ΦΑΣΜΑΤΟΣ	37
3.2.1	<i>Στάδιο 1: Προσδιορισμός των ερευνητικών ερωτημάτων (Identifying the research questions).....</i>	<i>38</i>
3.2.2	<i>Στάδιο 2: Εντοπισμός σχετικών μελετών (Identifying relevant studies)</i>	<i>38</i>
3.2.3	<i>Στάδιο 3: Επιλογή ερευνών (Study selection)</i>	<i>39</i>
3.2.4	<i>Στάδιο 4: Καταγραφή των δεδομένων (Charting the data)</i>	<i>41</i>
3.2.5	<i>Στάδιο 5: Ταξινόμηση (ή Σύγκριση ή Προβολή), σύνοψη και περιγραφή των αποτελεσμάτων (Collating, summarising and reporting the results)</i>	<i>42</i>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΕΥΡΗΜΑΤΑ.....		62
4.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	62
4.2	ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	62
4.3	ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ.....		79
5.1	ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	79
5.1.1	<i>Για ποιους λόγους και σε ποια πεδία χρησιμοποιούν οι εργοθεραπευτές την εθνογραφική έρευνα;.....</i>	<i>79</i>
5.1.2	<i>Ποιες μεθοδολογίες και μέθοδοι της εθνογραφικής έρευνας εφαρμόζονται στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου;</i>	<i>82</i>
5.1.3	<i>Τι είδους πορίσματα και συμπεράσματα εξάγονται από τη χρήση της εθνογραφικής έρευνας στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου;.....</i>	<i>84</i>
5.2	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		88
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ		90
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ		103
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΕΙΔΗ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ		105

Λίστα Πινάκων και Σχημάτων

Πίνακες

Πίνακας 2.1: Ορισμοί της εθνογραφίας	15
Πίνακας 3.1: Εθνογραφικές μελέτες στην εροθεραπεία και στην επιστήμη έργου	43
Πίνακας 4.1: Τοπικότητα του/της συγγραφέα.....	62
Πίνακας 4.2: Περιοδικό δημοσίευσης άρθρων.....	63
Πίνακας 4.3: Λέξεις κλειδιά.....	65
Πίνακας 4.4: Εθνογραφικός σχεδιασμός.....	66
Πίνακας 4.5: Διαδικασίες συλλογής δεδομένων	66

Σχήματα

Σχήμα 2.1: Είδη εθνογραφίας που πηγάζουν από ιστορικά και φιλοσοφικά παραδείγματα	27
Σχήμα 3.1: Διάγραμμα ροής.....	41
Σχήμα 4.1: Χρονολογική καταγραφή εθνογραφικών μελετών σύμφωνα με την τοπικότητα του/της συγγραφέα	63

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

1.1 Πλαίσιο, σκοπός της πτυχιακής εργασίας

Η πτυχιακή εργασία με θέμα «Η χρήση της εθνογραφικής έρευνας στην Εργοθεραπεία και στην Επιστήμη Έργου», πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των προπτυχιακών σπουδών στο τμήμα Εργοθεραπείας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Η εργασία εκπονήθηκε από τη φοιτήτρια Μακρυγιαννάκη Ζωή Μαρία, με τη βοήθεια και καθοδήγηση της επιβλέπουσας καθηγήτριας, Κουλουμπή Μαρία. Αποτελεί μια ανασκόπηση πεδίου/ φάσματος (scoping review), με σκοπό τη διερεύνηση της χρήσης και χρησιμότητας της εθνογραφίας στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου.

1.2 Στόχοι της πτυχιακής εργασίας

Στόχος της πτυχιακής εργασίας είναι ο εντοπισμός, η καταγραφή και η ανάλυση των εθνογραφικών μελετών στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου, προκειμένου να απαντηθούν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

1. Για ποιους λόγους και σε ποια πεδία χρησιμοποιούν οι εργοθεραπευτές την εθνογραφική έρευνα;
2. Ποιες μεθοδολογίες και μέθοδοι της εθνογραφικής έρευνας εφαρμόζονται στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου;
3. Τι είδους πορίσματα και συμπεράσματα εξάγονται από τη χρήση της εθνογραφικής έρευνας στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου

Κεφάλαιο 2. Εθνογραφία

2.1 Εισαγωγή

Η εθνογραφία είναι μια μεθοδολογία, η οποία αξιοποιείται για την περιγραφή και την κατανόηση της καθημερινής ζωής και των χαρακτηριστικών των πολιτισμικών ομάδων. Η εθνογραφική έρευνα εφαρμόζεται από την επιστήμη έργου και την εργοθεραπεία με σκοπό την απόδοση της ανθρώπινης εμπειρίας, σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και υπό συγκεκριμένες συνθήκες. Σε αυτό το κεφάλαιο θα συζητηθούν ζητήματα ορισμού της εθνογραφίας και θα παρουσιαστούν τα κύρια χαρακτηριστικά της, η ιστορία, τα είδη εθνογραφίας και η διαδικασία διεξαγωγής μιας εθνογραφίας. Ακόμα, σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται λόγος για τη συμβολή της εθνογραφίας στις υπηρεσίες υγείας αλλά και για τους βασικούς περιορισμούς και τις δυσκολίες διεξαγωγής μιας εθνογραφικής έρευνας.

2.2 Ορισμός της εθνογραφίας

Η εθνογραφία αποτελεί μια μεθοδολογική προσέγγιση της ποιοτικής κοινωνικής έρευνας, η οποία προέρχεται από την επιστήμη της ανθρωπολογίας και αποσκοπεί στην πολιτισμική ερμηνεία (Hoey, 2020). Ετυμολογικά, ο όρος εθνογραφία προέρχεται από τις λέξεις «έθνος + γράφω», δηλαδή περιγράφω και αναλύω γραπτώς για ένα σύνολο ανθρώπων που μοιράζονται πολλά κοινά γνωρίσματα. Πολλοί ανθρωπολόγοι έχουν επιχειρήσει να αποδώσουν με έναν ακριβή ορισμό την έννοια της εθνογραφίας, όπως ο Bronislaw Malinowski και ο Clifford Geertz που αποτελούν κεντρικά πρόσωπα στην ιστορία της εθνογραφίας. Ο Bronislaw Malinowski αναφέρεται στην εθνογραφία ως «μια περιγραφική έρευνα των ανθρώπινων κοινοτήτων και πολιτισμών» (Malinowski, 2014) και ο Geertz ως «την προσπάθεια κατανόησης ενός διαφορετικού τρόπου ζωής από την οπτική γωνία των ιθαγενών» (Geertz, 1973).

Σύμφωνα με τους Hammersley & Atkinson (2019), ένας ορισμός είναι δύσκολο να καλύψει όλο το εύρος και την ποικιλομορφία της έννοιας της εθνογραφίας, καθώς εξαιτίας της μακροχρόνιας ιστορίας, η εθνογραφική έρευνα έχει δεχθεί πλήθος επιρροών ανά τα χρόνια από διάφορα θεωρητικά κινήματα. Προκειμένου να γίνει κατανοητό όλο το φάσμα της εθνογραφικής έρευνας είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ποια είναι η ιστορία της εθνογραφίας, ποια διαδικασία ακολουθούν οι εθνογράφοι, ποια είναι τα είδη

εθνογραφικών μελετών και ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους. Παρακάτω, παρατίθεται πίνακας (Πίνακας 1) με ορισμένους από τους διαφορετικούς ορισμούς που έχουν αποδοθεί για τον όρο «εθνογραφία», ενώ προστίθενται και ορισμένοι σε παράρτημα (Παράρτημα Α) για περαιτέρω πληροφόρηση.

Boas, 1911	The study of a single group through direct contact with the culture.	Η μελέτη μιας ομάδας μέσω της άμεσης επαφής με την κουλτούρα της.
Burgess, 1982	Field research involves the study of real-life situations. Field researchers therefore, observe people in the settings in which they live, and participate in their day-to-day activities. The methods that can be used in these studies are unstructured, flexible, and open-ended.	Η έρευνα πεδίου περιλαμβάνει τη μελέτη καταστάσεων από την πραγματική ζωή. Για αυτό, οι ερευνητές πεδίου παρατηρούν τους ανθρώπους στο περιβάλλον που ζουν και συμμετέχουν στις καθημερινές τους δραστηριότητες. Οι μέθοδοι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε αυτές τις μελέτες είναι μη δομημένες, ευέλικτες και ανοιχτού τύπου.
Fetterman, 1998	Ethnography is the art and science of describing a group or culture. The description may be of a small tribal community in an exotic land or a classroom in middle-class suburbia.	Η εθνογραφία είναι η τέχνη και η επιστήμη της περιγραφής μιας ομάδας ή ενός πολιτισμού. Η περιγραφή μπορεί να αφορά μια μικρή φυλετική κοινωνία σε μια εξωτική περιοχή ή μια σχολική τάξη σε μια μεσαίας τάξης προαστιακή πόλη.
Willis & Trondman, 2000	It is a family of methods involving direct and sustained social contact with agents, and of richly writing up in the encounter, respecting, recording, representing at least partly in its own terms, the irreducibility of human experience. Ethnography is the disciplined and deliberate witness-cum-recording of human events.	Είναι μια οικογένεια μεθόδων που περιλαμβάνει την άμεση και διαρκή κοινωνική επαφή με τα υποκείμενα και την πλούσια αναφορά των συναντήσεων μαζί τους, καταγράφοντας με σεβασμό και όσο είναι εφικτό με τους δικούς τους όρους, την αδιάσπαστη ανθρώπινη εμπειρία. Η εθνογραφία είναι η πειθαρχημένη και συνειδητή μαρτυρία-βιντεοσκόπηση-ηχογράφηση των ανθρώπινων γεγονότων.

Simpson & Coleman 2017 (Simpson, B. & S. Coleman 2017. Ethnography. Glossary of Terms. Royal Anthropological Institute)	The recording and analysis of a culture or society, usually based on participant-observation and resulting in a written account of a people, place, or institution.	Η καταγραφή και ανάλυση ενός πολιτισμού ή μιας κοινωνίας, που βασίζεται συνήθως στη συμμετοχική παρατήρηση και καταλήγει σε μια γραπτή περιγραφή των ανθρώπων, του μέρους ή του θεσμού.
--	---	---

Πίνακας 2.1: Ορισμοί της εθνογραφίας

Μετάφραση από: Lambert, V., Glacken, M., & McCarron, M. (2011). Employing an ethnographic approach: key characteristics. *Nurse Researcher*, 19(1), 17–24. <https://doi.org/10.7748/nr2011.10.19.1.17.c8767>

2.3 Κύρια χαρακτηριστικά των εθνογραφικών ερευνών

Ο Martyn Hammersley και ο Paul Atkinson είναι κοινωνιολόγοι καθηγητές και ερευνητές που ασχολήθηκαν ενδελεχώς με την μελέτη της εθνογραφίας και των χαρακτηριστικών της. Πιο συγκεκριμένα, ο Hammersley είναι ομότιμος καθηγητής στο τμήμα Educational and Social Research στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο της Αγγλίας και έχει πραγματοποιήσει πολλές έρευνες που συνδέουν την εκπαίδευση και τα μέσα ενημέρωσης με την επιστήμη της κοινωνιολογίας. Παράλληλα, έχει ασχοληθεί με μεθοδολογικά ζητήματα στην κοινωνική έρευνα. Ο Atkinson είναι επίσης ομότιμος καθηγητής στην Αγγλία στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Cardiff University. Τα βασικά ερευνητικά του ενδιαφέροντα είναι η μελέτη της κοινωνιολογίας στην παραγωγή πολιτισμού και στις ιατρικές γνώσεις, αλλά και η ανάπτυξη ποιοτικών μεθόδων έρευνας. Οι δυο κοινωνιολόγοι έχουν συγγράψει το βιβλίο «Ethnography: Principles in Practice», το οποίο αποτελεί μια συστηματική παρουσίαση των αρχών και της πρακτικής της εθνογραφίας (Hammersley & Atkinson, 2019).

Στο πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου τους, στη σελίδα 3, περιγράφουν τα κύρια χαρακτηριστικά των εθνογραφικών μελετών και είναι τα ακόλουθα:

1. Οι πράξεις και οι αξίες των ανθρώπων μελετώνται σε φυσικές, καθημερινές συνθήκες και όχι υπό καταστάσεις που έχει δημιουργήσει επί τούτου ο ερευνητής.
2. Τα δεδομένα συγκεντρώνονται από ποικίλες πηγές, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται στοιχεία από ντοκιμαντέρ διαφόρων ειδών. Οι κυριότερες είναι η χρήση συμμετοχικής παρατήρησης και/ή χαλαρή συζήτηση.
3. Η συλλογή των δεδομένων δεν είναι δομημένη, δηλαδή δεν απαιτείται εξαρχής αυστηρός σχεδιασμός της έρευνας, ενώ επιπλέον, οι κατηγορίες των θεμάτων που θα ερμηνευτούν δεν δημιουργούνται κατά την συλλογή των δεδομένων αλλά προκύπτουν από την ανάλυση τους.

4. Συνήθως, οι εθνογραφικές μελέτες είναι μικρής κλίμακας και μπορεί να αφορούν λίγες μελέτες περίπτωσης, ένα άτομο ή μια ομάδα, ώστε να επιτυγχάνεται η διερεύνηση τους σε βάθος.
5. Η ανάλυση των δεδομένων περιλαμβάνει ερμηνεία των εννοιών, των πηγών, των λειτουργιών και των συνεπειών των ανθρώπινων πράξεων και πρακτικών και πώς αυτές εφαρμόζονται σε τοπικά, και ίσως και σε ευρύτερα πλαίσια. Τα παράγωγα αυτής της ανάλυσης είναι συνήθως λεκτικές περιγραφές, επεξηγήσεις και θεωρίες. Η ποσοτικοποίηση των δεδομένων και η στατιστική τους ανάλυση έχει δευτερεύοντα ρόλο.

2.4 Η ιστορία της εθνογραφίας

2.4.1 Οι πρώτες ενδείξεις δημιουργίας εθνογραφιών

Οι πρώτες αναφορές για την ύπαρξη των εθνογραφιών χρονολογούνται στην κλασική αρχαιότητα στα κείμενα του Ηρόδοτου και του Τάκιτου, που ήταν ιστορικοί της εποχής (Launay, 2010). Αυτά τα κείμενα αφορούν Αιγυπτιακές, Σκυθικές και Γερμανικές φυλές που ταξίδευαν για μικρά χρονικά διαστήματα σε πολλά διαφορετικά μέρη, με σκοπό να συλλέξουν γνώσεις μέσω της παρατήρησης και της συζήτησης με τους ντόπιους πληθυσμούς (Launay, 2010). Αποτέλεσμα των αναζητήσεων τους ήταν η ανάπτυξη ταξιδιωτικών βιβλίων στα οποία στοχάζονται την πορεία των ανθρώπων κατά τη διάρκεια κοινωνικοπολιτισμικών μεταβολών, αλλά και τη σύγκριση των «ανώτερων» για εκείνη την εποχή πολιτισμών με τους «κατώτερους» ή πρωτόγονους πολιτισμούς (Robben & Sluka, 2015). Αργότερα, κατά την περίοδο της Αναγέννησης, εντατικοποιήθηκε η συστηματική μελέτη των μη Δυτικών πολιτισμών, με συνέπεια να δημιουργηθεί η ανάγκη για την υιοθέτηση μιας καθολικής μεθοδολογίας έρευνας (Robben & Sluka, 2015).

Βασικό εγχειρίδιο της εποχής για την εθνογραφία θεωρήθηκε το έργο του Γάλλου φιλόσοφου Joseph-Marie Degérando, στο οποίο βασίστηκε η διαδικασία συλλογής δεδομένων (Robben & Sluka, 2015). Όπως περιγράφει ο Stocking (1964) στα κείμενά του, αναφερόμενος στο Joseph-Marie Degérando και στα απομνημονεύματά του με τίτλο "The Observation of Savage People (1969)", παρουσιάστηκε ένα περίγραμμα για την εθνογραφική έρευνα, με το οποίο εισήγαγε κάποιες ιδέες, μεταξύ αυτών και τη χρήση της παρατήρησης και της αλληλεπίδρασης με τους συμμετέχοντες. Σύμφωνα με την Darnell (1970), οι ιδέες αυτές εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά σε ερευνητική αποστολή στην

Αυστραλία με επικεφαλής τον Nicholas Baudin, η οποία όμως δεν ολοκληρώθηκε επιτυχώς εξαιτίας της δυσκολίας διαχείρισης των πολλών και νέων πληροφοριών και της έλλειψης εμπειρίας της ερευνητικής ομάδας. Τέλος αναφέρει πως το έργο του Degérando δεν προσέφερε πολλές νέες γνώσεις στην επιστήμη της ανθρωπολογίας (Darnell, 1970).

2.4.2 Η εθνογραφία κατά τον 19^ο αιώνα

Σύμφωνα με τους Hammersley & Atkinson (2019), η ιστορία της εθνογραφίας ξεκινά επίσημα κατά τον 19^ο και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Τότε η εθνογραφία αποτελούσε η μελέτη και η περιγραφή ορισμένων πτυχών μιας κοινωνίας ή ενός πολιτισμού, συνήθως πρωτόγονου και εκτός των ορίων της Δύσης για μήνες ή χρόνια (Ryan, 2017). Οι πρώτοι ανθρωπολόγοι που ασχολήθηκαν με την εθνογραφία λάμβαναν τις πληροφορίες για τις οποίες έγραφαν από άλλα, τρίτα άτομα, όπως ιεραπόστολοι και εξερευνητές και ονομάζονταν «ανθρωπολόγοι της πολυθρόνας», ενώ αργότερα προσανατολίστηκαν στο να συλλέγουν τα δικά τους ερευνητικά δεδομένα (Tedlock, 1991). Για τη συλλογή των δικών τους δεδομένων, οι εθνογράφοι αξιοποιούσαν τα διαθέσιμα τεχνολογικά μέσα και πραγματοποιούσαν γραπτές περιγραφές, καταγραφή αρχείων, λήψη φωτογραφιών και ηχογράφηση με φωνογράφο (Rees & Gatensby, 2014). Οι εθνογράφοι έπρεπε να παραμένουν αποστασιοποιημένοι από τους λαούς που παρατηρούσαν, οι οποίοι τους αντιμετώπιζαν ως αυθεντίες, όμως σύμφωνα με τον Fetterman (2010) αυτό δεν ήταν πάντα εφικτό διότι συχνά επηρεάζονταν από τις προσωπικές τους προκαταλήψεις (Ryan, 2017).

Στο βιβλίο των Hammersley & Atkinson, "Ethnography: Principles in Practice" αναφέρεται ότι συχνά ο όρος «εθνογραφία» είτε συγκρινόταν με τον όρο «Εθνολογία» είτε θεωρούταν συμπληρωματικός του. Σταδιακά ο όρος «εθνολογία» εγκαταλείφθηκε, καθώς αναφερόταν στην ιστορική και συγκριτική ανάλυση των μη δυτικών πληθυσμών. Αφού οι ανθρωπολόγοι είχαν ξεκινήσει ήδη να κάνουν τη δική τους έρευνα πεδίου, ο όρος εθνογραφία τελικά επικράτησε γιατί περιέγραφε επακριβώς αυτό το είδος έρευνας (Hammersley & Atkinson, 2019). Η έρευνα πεδίου περιεγράφηκε από τον κοινωνιολόγο της εποχής Herbert George Blumer ως «το να έρχεται κανείς πιο κοντά στους ανθρώπους που εμπλέκονται σε αυτό, βλέποντας τους να αντιμετωπίζουν ποικίλες καταστάσεις, παρατηρώντας τα προβλήματα τους και πως τα διαχειρίζονται, συμμετέχοντας στις συζητήσεις τους και παρακολουθώντας τον τρόπο ζωής τους καθώς αυτός κυλάει» (Blumer, 1986). Έτσι, η εθνογραφία, πλέον, συμπεριλάμβανε την ενοποίηση της εμπειρικής διερεύνησης με τη συγκριτική ή θεωρητική ερμηνεία της κοινωνικής οργάνωσης και των πολιτισμών (Hammersley & Atkinson, 2019).

2.4.3 Ανθρωπολόγοι που διεξήγαγαν εθνογραφίες κατά τον 19^ο αιώνα

Τον 19^ο αιώνα, αρκετοί ανθρωπολόγοι επέλεξαν να πραγματοποιήσουν εθνογραφικές έρευνες. Για παράδειγμα, ο Lewis Henry Morgan ήταν δικηγόρος και κατάφερε να γίνει ένας από τους σημαντικότερους Αμερικάνους Ανθρωπολόγους του 19^{ου} αιώνα (Bryson, 2010). Τα σημαντικότερα έργα του ως συγγραφέας, είναι το βιβλίου «League of the Ho-De'-No-Sau-Nee or Iroquois (1851)», μια πρωτοποριακή εθνογραφία που μελετά τη φυλή των Ιροκέζων, το «Systems of Consanguinity and Affinity of the Human Family (1871)», στο οποίο μελετά τη συγγένεια των ανθρώπων και το «Ancient Society (1877)» όπου αναπτύσσει τη θεωρία του για την κοινωνική εξέλιξη και πρόοδο (Bryson, 2010). Ένα ακόμη σημαντικό πρόσωπο ήταν ο Herbert Spencer, ανθρωπολόγος και υποστηρικτής της θεωρίας της εξέλιξης του Δαρβίνου. Η θεωρία του Spencer για την εξέλιξη, απορρίφθηκε από πολλούς κοινωνιολόγους της εποχής εξαιτίας της έλλειψης λογικής και επαρκούς επεξήγησης (Hossain & Mustari, 2012). Αυτό που έμεινε στην ιστορία από τον Spencer ήταν τα βιβλία του, «The Study of Sociology (1873)» και «Principles of Sociology (1898)», τα οποία αποτέλεσαν τους πρώτους οδηγούς για τους κοινωνιολόγους της εποχής (Carneiro, 1981).

Επίσης, σπουδαία ήταν και η συνεισφορά του Edward B. Tylor που μελέτησε πρωτόγονους λαούς και έγραψε το βιβλίο «Primitive Culture» στο οποίο αναλύει εκτενώς τι σημαίνει πολιτισμός (Collins, 2018). Ο ορισμός που απέδωσε αναφέρει: «Πολιτισμός είναι αυτό το πολυσύνθετο σύνολο που περιλαμβάνει τη γνώση, την πεποίθηση, την τέχνη, την ηθική, το νόμο, την παράδοση και κάθε άλλες ικανότητες και συνήθειες που μπορεί να αποκτήσει κάποιος ως μέλος μιας κοινωνίας» (Tylor, 2010). Τέλος, μια ακόμη προσθήκη στους ανθρωπολόγους της εποχής ήταν ο James George Frazer, ο οποίος έγινε γνωστός για το βιβλίο του «The Golden Bough: A Study in Comparative Religion» (Guyer, 2017). Κατέγραψε μια έρευνα που έκανε, για την οποία χρησιμοποίησε τη συγκριτική μέθοδο (comparative method) και μελέτησε την εξέλιξη της ανθρώπινης σκέψης και τον επιστημονικό μηχανισμό πίσω από αυτή (Juneghani, 2020).

2.4.4 Το έργο του Franz Boas και του Bronislaw Malinowski κατά τον 20^ο αιώνα

Τον 20^ο αιώνα, η εθνογραφική πρακτική αποτελούσε το επίκεντρο της επιστήμης της ανθρωπολογίας και χρησιμοποιήθηκε από πολλούς ανθρωπολόγους, με κεντρικά πρόσωπα τον Franz Boas και τον Bronislaw Malinowski (Hammersley & Atkinson, 2019). Οι δυο ανθρωπολόγοι υποστήριζαν ότι η συλλογή των δεδομένων από τον ίδιο τον εθνογράφο και

η έρευνα πεδίου (fieldwork) είναι ύψιστης σημασίας διαδικασία, σε αντίθεση με τους ανθρωπολόγους του 19^{ου} αιώνα που ακολουθούσαν το μοντέλο του «ανθρωπολόγου της πολυθρόνας» (Helm, 2001). Βέβαια παρά τις κοινές απόψεις των δυο εθνογράφων σε αυτό το ζήτημα, διέφεραν ως προς τη μεθοδολογία που ακολουθούσαν, ασκώντας μεγάλη επιρροή στην επιστήμη της ανθρωπολογίας (Helm, 2001).

Ο Franz Boas γεννήθηκε το 1858 στην πόλη Μίντεν της Γερμανίας, σπούδασε φυσική, συνέχισε κάνοντας μεταπτυχιακό, και έπειτα διδακτορικό στην επιστήμη της γεωγραφίας (Lowie, 2013). Κατά τη διάρκεια του διδακτορικού του, το ενδιαφέρον του στράφηκε προς την ιστορική και εθνογραφική πτυχή της γεωγραφίας. Έτσι, δυο χρόνια μετά την ολοκλήρωση του διδακτορικού, οργάνωσε και διεξήγαγε μια ερευνητική αποστολή στη νήσο Μπάφιν για να μελετήσει το γηγενή πληθυσμό Ίνουιτ, και έπειτα στη βόρεια ακτή του Ειρηνικού ωκεανού του Καναδά (Darnell, 2017). Στη συνέχεια, το 1887 μετανάστευσε στη Νέα Υόρκη όπου αρχικά εργάστηκε σε πολλούς διαφορετικούς τομείς (συντάκτης, ερευνητής, επιμελητής σε μουσείο), μέχρι που το 1896 ξεκίνησε να διεξάγει διαλέξεις στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια (Chakraborty, 2018). Δύο χρόνια αργότερα, έγινε ο πρώτος καθηγητής ανθρωπολογίας στο πανεπιστήμιο και ίδρυσε το πρώτο τμήμα ανθρωπολογίας στις Η.Π.Α (Chakraborty, 2018).

Η συνεισφορά του Boas ήταν πολύ σημαντική, τόσο για την επιστήμη της ανθρωπολογίας, όσο και της εθνογραφίας και θεωρείται «πατέρας της Αμερικάνικης Ανθρωπολογίας» (Helm, 2001). Μια από τις πιο γνωστές θεωρίες που ανέπτυξε ονομάζεται «Cultural Relativism» (Πολιτισμικός Σχετικισμός) και είναι η ιδέα που υποστηρίζει ότι κάθε προσπάθεια κατανόησης ενός πολιτισμού πρέπει να γίνεται με βάση τη μελέτη των μοναδικών και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του κάθε πολιτισμού, και όχι μόνο από τη φυλή των ανθρώπων και το περιβάλλον (Davis, 2008). Χρησιμοποίησε τη συγκεκριμένη θεωρία στην έρευνα πεδίου (fieldwork) ως μεθοδολογικό εργαλείο συλλογής δεδομένων και ως ευρετικό εργαλείο ανάλυσης τους (Chakraborty, 2018). Επίσης, εισήγαγε και μια ιδέα που αργότερα ονομάστηκε «Historical Particularism» και αποτελεί μια προσέγγιση κατανόησης της φύσης ενός πολιτισμού και των πολιτισμικών αλλαγών, σύμφωνα με την οποία και η ιστορία ενός λαού έγκειται στα ιδιαίτερα στοιχεία του που αναδυθήκαν σε μια περιορισμένη γεωγραφική περιοχή (Eriksen & Nielsen, 2013). Μερικά από τα πιο αξιοσημείωτα έργα του είναι το «The Central Eskimo (1888)», «The Mind of Primitive Man (1911)», «Handbook of American Indian Languages (1911)», «Anthropology and Modern Life (1928)» και «Race, Language, and Culture (1940)».

Κεντρική φιγούρα της εποχής ήταν και ο Bronislaw Kasper Malinowski. Γεννήθηκε, το 1884, στη Κρακοβία και σπούδασε αρχικά μαθηματικά, φυσική και χημεία (Senft, 1999). Αργότερα, για τις διδακτορικές του σπουδές, επέλεξε να στραφεί προς τη φιλοσοφία και την ψυχολογία, ενώ μάλιστα βραβεύτηκε από το Πανεπιστήμιο Jagiellonian για τη διδακτορική του διατριβή (Klimczuk & Tomczyk, 2017). Έπειτα, έναυσμα για να συνεχίσει τις σπουδές του αποτέλεσε το βιβλίο του James Frazer, «The Golden Bough (1890)», το οποίο μετατόπισε το ενδιαφέρον του στην ανθρωπολογία και στην εθνογραφία και τον οδήγησε στο Πανεπιστήμιο της Λειψίας με υπεύθυνο καθηγητή τον ιδρυτή της πειραματικής ψυχολογίας, Wilhelm Wundt (Senft, 1999). Το 1910, βρέθηκε στο London School of Economics (LSE), για μεταπτυχιακό στην επιστήμη της ανθρωπολογίας με τον Charles Seligman και της κοινωνιολογίας με τον Edward Westermarck (Senft, 1999). Τέσσερα χρόνια μετά, το 1914, ο Malinowski έλαβε υποτροφία για να πραγματοποιήσει έρευνα πεδίου στη Νέα Γουινέα και συγκεκριμένα πρώτα στο Τουλούμ (1914-1915) και έπειτα στα νησιά Τρόμπριαντ (1915-1918) (Klimczuk & Tomczyk, 2017). Όταν ολοκλήρωσε την έρευνα του επέστρεψε στην Αυστραλία, δίδαξε σε πολλά διάσημα πανεπιστήμια της Ευρώπης και έγινε καθηγητής και πρόεδρος του τμήματος ανθρωπολογίας στο London School of Economics (LSE) (Kelly, 2018). Με την έναρξη του δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου αποφάσισε να μετακομίσει στις Η.Π.Α. και το 1940-41 να ξεκινήσει μια ακόμη έρευνα πεδίου με πληθυσμό τους Ζαποτέκους Ινδιάνους του Μεξικού, την οποία όμως δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει εξαιτίας του ξαφνικού θανάτου του (Klimczuk & Tomczyk, 2017). Κατά τη διάρκεια της ζωής του έγινε γνωστός για τα επιτεύγματά του. Έγραψε και δημοσίευσε πολλά βιβλία, μεταξύ αυτών και το «Argonauts of the Western Pacific (1922)» που αφορούσε στην έρευνα πεδίου στα νησιά Τρόμπριαντ, η οποία κατέληξε στη συγγραφή μιας πρότυπης εθνογραφίας για την εποχή (Weaver, 2002).

Η εθνογραφία του Malinowski έθεσε τις αρχές που πρέπει να ακολουθεί ένας εθνογράφος για τη πραγματοποίηση μιας έρευνας πεδίου. Συνοπτικά, υποστήριζε ότι: 1) ο εθνογράφος πρέπει να παρατηρεί το ίδιο μοτίβο συμπεριφοράς για μεγάλο χρονικό διάστημα, σε διάφορες περιστάσεις και σε διάφορες χρονικές στιγμές, 2) σκοπός είναι η κατανόηση της συμπεριφοράς του συνόλου και όχι του ατόμου και της σχέσης ανάμεσα στα διάφορα κομμάτια που συνδέουν μια κοινωνία ώστε να είναι λειτουργική, 3) ο εθνογράφος πρέπει να ζει μέσα και μαζί με τον πληθυσμό που μελετά, με μοναδικό στόχο να ακολουθήσει και να παρατηρήσει προσεχτικά τον τρόπο ζωής των αυτόχθονων λαών, 4) θα πρέπει να καταγράφονται οι ακριβείς λέξεις με τις οποίες οι άνθρωποι επικοινωνούν, μοιράζονται σκέψεις, ιδέες και πεποιθήσεις, για αυτό και έμαθε τη γλώσσα του λαού, 5) για την

διασφάλιση της αντικειμενικότητας ο εθνογράφος θα πρέπει να κατανοήσει σε βάθος την οπτική του πληθυσμού και τη σχέση του με τη ζωή, ώστε να καταλάβει πως αντιλαμβάνεται τον κόσμο (Banerjee et al., 2017). Παρόλο που ο Malinowski δεν επινόησε τον όρο «συμμετοχική παρατήρηση», σε όλη την έρευνα που έκανε παρατηρούσε τους ανθρώπους μέσα από τη συμμετοχή του στην καθημερινότητά τους (Banerjee et al., 2017). Πολλά από τα χαρακτηριστικά της εργασίας του, είχαν παρατηρηθεί στη μεθοδολογία προγενέστερων ερευνητών, αλλά η διαφορά ήταν ότι ο Malinowski κατάφερε να τα συγκεντρώσει και να δημιουργήσει ένα συνολικό παράδειγμα για τη μεθοδολογία που ακολούθησε στην έρευνα πεδίου, το οποίο είναι κεντρικό για την επιστήμη της ανθρωπολογίας μέχρι και σήμερα (Weaver, 2002). Η συμβολή του ήταν πολύτιμη και στον τομέα της διδασκαλίας καθώς φρόντισε να μεταδώσει τις γνώσεις και τα βιώματα του στους μαθητές του στο πανεπιστήμιο London School of Economics, αλλά και σε άλλους ενδιαφερόμενους του τομέα αυτού (Weaver, 2002).

2.4.5 Η δημιουργία του Chicago School of Sociology

Σημαντική προσθήκη στην ιστορία της εθνογραφίας, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 1920-1940, είναι η συμβολή της σχολής Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο (Chicago School of Sociology). Ήταν η πρώτη σχολή Κοινωνιολογίας, ιδρύθηκε το 1892 και επικεντρωνόταν στα κοινωνικά προβλήματα (Cortese, 1995). Οι κοινωνιολόγοι της σχολής, επηρεασμένοι από τον Αμερικανό κοινωνικό ψυχολόγο George Herbert Mead, ανέπτυξαν νέες μορφές εθνογραφικής έρευνας η οποία έγινε γνωστή ως «Chicago School» (Robben & Sluka, 2015). Στη δημιουργία της συνέβαλαν οι Robert Park, Earnest Burgess, Herbert Blumer, William Thomas, Albion Small, Charles Horton Cooley, Florian Znaniecki, και Louis Wirth και παρουσίασαν την πρώτη κύρια προσπάθεια διεξαγωγής συστηματικής εθνογραφικής έρευνας πεδίου ξεκινώντας από μελέτη στο αστικό περιβάλλον του Σικάγο και έπειτα και σε άλλες περιοχές (Robben & Sluka, 2015). Οι μέθοδοι που χρησιμοποίησαν ήταν τόσο ποσοτικές, όσο και ποιοτικές. Μια από τις βασικές μεθόδους που εφάρμοσαν ήταν η συμβολική αλληλεπίδραση, η οποία αφορά στη διερεύνηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των ανθρώπων, με σκοπό την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο διαμορφώνεται μια κοινωνία (Cortese, 1995; Hall, 2016). Ακόμη, υιοθέτησαν στις έρευνες και το μοντέλο της κοινωνικής οικολογίας το οποίο τους βοήθησε να μελετήσουν τη σχέση των ανθρώπων με το περιβάλλον και να εντοπίσουν περιοχές όπου παρουσιάζονταν φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, όπως εγκλήματα και φτώχεια (Robben & Sluka, 2015). Για τη συλλογή των δεδομένων συγκέντρωσαν, κατονόμασαν και χρησιμοποίησαν διάφορες τεχνικές, όπως η

συμμετοχική παρατήρηση, η συνέντευξη, η καταγραφή σε ημερολόγιο, η εξιστόρηση προσωπικών ιστοριών και η μελέτη περίπτωσης (Platt, 1994).

2.4.6 Η Νέα εθνογραφία και ο προσανατολισμός στη γλωσσολογία

Από το 1950, η προσοχή στράφηκε στη μελέτη της γλωσσολογίας (Robben & Sluka, 2015). Δημιουργήθηκε μια Αμερικάνικη Σχολή, η οποία ονομαζόταν «Νέα εθνογραφία» ή «Εθνοεπιστήμη» (New Ethnography/ Ethnoscience) και προσπάθησε να δομήσει πιο αυστηρές μεθόδους διεξαγωγής έρευνας παρά εμπειρικές (Robben & Sluka, 2015). Έτσι, εκείνη την περίοδο μια έρευνα μπορούσε να θεωρηθεί έγκυρη μόνο αν άλλοι ερευνητές διεξήγαγαν την ίδια έρευνα και έβρισκαν τα ίδια αποτελέσματα με αξιοπιστία (Ryan, 1978). Επιπλέον, σκόπευαν να επικεντρωθούν στην ανάπτυξη γλωσσολογικών τεχνικών και στην αποφυγή της χρήσης της πολιτισμικής ταξινόμησης και την αντικατάσταση της με περιγραφή των εσωτερικών χαρακτηριστικών ενός πολιτισμού (Ryan, 1978). Η έρευνα στράφηκε στο πώς μπορούν να περιγράψουν γλωσσικά τα πολιτισμικά φαινόμενα μέσα από την προσέγγιση του Kenneth Pike, με το διαχωρισμό των 'emic' και 'etic' (Howell, 2012). Η προσέγγιση του Kenneth Pike υποστηρίζει ότι, αν διαχωρίσουμε τις εθνογραφικές μελέτες με βάση την οπτική του ερευνητή κατά τη συλλογή των δεδομένων, θα δημιουργηθούν δυο κατηγορίες εθνογραφικών μελετών, οι θετικιστικές και οι φαινομενολογικές, και αντίστοιχα η οπτική γωνία θα χαρακτηριστεί ως "etic" ή "emic" (Howell, 2012). Η etic οπτική επικεντρώνεται στις απόψεις του ερευνητή και περιγράφει την εξωτερική οπτική γωνία του ως παρατηρητή, ενώ αντίθετα η emic εστιάζει στις αξίες των ατόμων που συμμετέχουν στην έρευνα περιγράφοντας την εσωτερική οπτική γωνία (Mostowlansky & Rota, 2020). Η Νέα εθνογραφία ακολούθησε την emic προσέγγιση για την περιγραφή των σκέψεων, των συμπεριφορών και των συναισθημάτων των ανθρώπων (Robben & Sluka, 2015). Το διάστημα αυτό οι μελέτες είχαν ως θεματολογία τις επίσημες ορολογίες και τις διάφορες ταξινομήσεις και όχι την παραγωγή νέων εθνογραφικών μελετών (McGee & Warms, 2019).

2.4.7 Η περίοδος των «ανάμικτων ειδών»

Το διάστημα μεταξύ 1970 με 1986 χαρακτηρίστηκε ως η περίοδος των «ανάμικτων ειδών» (blurred genres) εξαιτίας της εισαγωγής και χρήσης πληθώρας παραδειγμάτων, μεθόδων και στρατηγικών από τους ερευνητές (Issari & Pourkos, 2015). Ορισμένα από τα ορόσημα ήταν η ανάπτυξη της Εθνομεθοδολογίας, η επιρροή από το φεμινισμό και το έργο του

Clifford Geertz. Η Εθνομεθοδολογία αποτελεί υποπεδίο της κοινωνιολογίας και αξιοποιείται από τους κοινωνιολόγους για να περιγράψουν διάφορες πτυχές της ανθρώπινης ύπαρξης, όπως μεγάλα κοινωνικά ζητήματα (π.χ. φτώχεια, πόλεμος), ατομικές εμπειρίες και την αίσθηση ταυτότητας των ανθρώπων (πχ. σεξουαλικότητα, αναπηρία) αλλά και το πως τα άτομα αλληλοεπιδρούν κοινωνικά στην καθημερινότητα τους (Payne & Payne, 2004). Ο Harold Garfinkel επινόησε τον όρο «Ethnomethodology» και στο βιβλίο του «*Studies in Ethnomethodology*» αναφερόταν σε αυτόν ως την μελέτη των καθημερινών μεθόδων, πρακτικών και διαδικασιών τις οποίες οι άνθρωποι επιστρατεύουν προκειμένου να βγάλουν νόημα για την κοινωνία και τον κόσμο (Garfinkel, 1967).

Επίσης, σημαντική επιρροή στην εθνογραφία άσκησε και το κοινωνικοπολιτικό κίνημα του φεμινισμού. Οι γυναίκες ξεκίνησαν να συμμετέχουν ενεργά στον ακαδημαϊκό χώρο της κοινωνικής έρευνας που μέχρι τότε ήταν ανδροκρατούμενος. Οι υποστηρικτές του φεμινισμού ισχυρίζονταν ότι οι περισσότερες μελέτες αφορούσαν τη συλλογή δεδομένων από άντρες αποκλείοντας τις γυναίκες, τόνιζαν την ανάγκη για ισότητα και γυναικεία αλληλεγγύη, και ζητούσαν να λαμβάνονται υπόψιν τα συναισθήματα, τα ενδιαφέροντα και οι πεποιθήσεις τους στα θέματα που μελετώνται (Payne & Payne, 2004). Στα πλαίσια αυτού του κινήματος, παρουσιάστηκαν επίσης νέες οπτικές για τα φύλα, όπως αυτές της Judith Butler, μιας Αμερικανίδας φιλόσοφου που ασχολήθηκε με τις σπουδές του φύλου (gender studies). Στο βιβλίο της «*Gender Trouble* (1990)» εισάγει τον όρο «gender performativity», με τον οποίο υποστηρίζει ότι το φύλο δεν είναι έμφυτο αλλά καθορίζεται από επαναλαμβανόμενες ενέργειες και συμπεριφορές μέσα σε ένα πολιτισμικό πλαίσιο (Butler, 2015). Γενικότερα, οι ιδέες της και οι προσεγγίσεις της για την κουλτούρα, την ταυτότητα και τη δυναμική των φύλων άσκησαν επιρροή στους εθνογράφους της εποχής.

Ακόμη, στο επίκεντρο εκείνης της περιόδου ήταν ο Αμερικανός ανθρωπολόγος Clifford Geertz. Ο Geertz στήριξε το έργο του σε ήδη υπάρχουσες θεωρίες, όπως τη φιλοσοφία της γλώσσας, την επιστήμη της σημειωτικής και την κοινωνιολογία κατά Βέμπερ (Darnton, 2007). Η εθνογραφική έρευνα επηρεάστηκε από τη συμβολική και ερμηνευτική ανθρωπολογία και προσανατολίστηκε στην ερμηνεία των συμβόλων (Eriksen & Nielsen, 2013). Ο Geertz τότε χαρακτήρισε την εθνογραφία ως «Thick Description», δηλαδή μια μεθοδολογία που είχε ως ιδεολογία ότι ο ανθρωπολόγος θα πρέπει να περιγράφει τον κόσμο με λεπτομέρεια, πυκνότητα και αλληλοεπικάλυψη εννοιολογικών πλαισίων, όπως συμβαίνει με βάση την εμπειρία των αυτόχθονων πληθυσμών (Eriksen & Nielsen, 2013). Πίστευε ότι οι περιγραφές περιπλέκονταν όταν ο εθνογράφος αξιοποιούσε τις πολλαπλές σημασίες που μεταδίδονταν μέσω συμβόλων και αλληλοεπιδρούσαν με άλλους

συμβολισμούς, δημιουργώντας κατά αυτόν τον τρόπο ένα πολιτισμικό σύστημα και οδηγώντας σε έναν ερμηνευτικό κύκλο (hermeneutic circle) (Darnton, 2007). Οι απόψεις του για την εθνογραφία διαμόρφωσαν ένα νέο είδος εθνογραφίας που ονομάστηκε «Interpretive Ethnography» (ερμηνευτική εθνογραφία). Το 1973, τα πιο σημαντικά άρθρα του συμπεριλήφθηκαν στο βιβλίο του «*The Interpretation of Cultures*», το οποίο αποτελεί σημαντικό έργο για τις ανθρωπιστικές επιστήμες και έχει θεωρηθεί με βάση το *The Times Literary Supplement* (TLS) ως μια από τις 100 πιο σημαντικές εκδόσεις μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η ερμηνευτική εθνογραφία διηγείρε προβληματισμούς σχετικά με τη διατήρηση της αντικειμενικότητας στην έρευνα, με αποτέλεσμα να προκύψει ένα νέο είδος που ονομάστηκε «Reflexive Ethnography» (αναστοχαστική εθνογραφία) (Robben & Sluka, 2015). Η χρήση της αναστοχαστικότητας από τους ερευνητές είναι η εξάσκηση της δεξιότητας να έχουν αυτογνωσία για τις δικές τους πεποιθήσεις, αξίες και στάσεις αλλά και αυτοκριτική για τις ερευνητικές μεθόδους που χρησιμοποιούν και πως τις εφαρμόζουν (Payne & Payne, 2004). Με αυτό τον τρόπο θα αναγνωρίζουν, οι ίδιοι και οι αναγνώστες, πώς οι προσωπικοί τους παράγοντες επηρεάζουν την έρευνα, τις εκτιμήσεις και τα αποτελέσματα τους. Ουσιαστικά, σε πρακτικό επίπεδο αυτό σημαίνει ότι ο ερευνητής πρέπει να αναρωτηθεί «τι ξέρω εγώ γι αυτό;» και «πως το ξέρω;» (Patnaik, 2013). Αυτό συμβάλει στη εξασφάλιση της εγκυρότητας των αποτελεσμάτων στην ποιοτική έρευνα και δίνει στον αναγνώστη τη δυνατότητα να αναστοχαστεί και ο ίδιος (Hurst, 2023).

2.4.8 Η εθνογραφία στα τέλη του 20^{ου} αιώνα

Στα τέλη του εικοστού αιώνα, μεταξύ 1980 με 1990 προέκυψαν επίσης νέοι τρόποι συγγραφής μιας εθνογραφίας που πήγαν από την πειραματική εθνογραφία (Experimental Ethnography) (Robben & Sluka, 2015). Η πειραματική εθνογραφία αναδύθηκε ως κίνημα στην επιστήμη της ανθρωπολογίας που σχετιζόταν με ζητήματα που αφορούσαν την αναπαράσταση του πολιτισμού και των παραδόσεων στην εθνογραφική γραφή (OSEA & CITE, 2004). Ένα από τα είδη γραφής που εμφανίστηκαν ήταν το «Testimonio ή Testimonial Narrative». Το testimonio είναι ένα μυθιστόρημα ή μια αφήγηση με έκταση μυθιστορήματος, σε μορφή έντυπου γραπτού κειμένου, με αφήγηση σε πρώτο πρόσωπο από τον αφηγητή, ο οποίος είναι και ο πραγματικός πρωταγωνιστής ή μάρτυρας των γεγονότων που εξιστορεί (Beverley, 2022). Τα ζητήματα που θίγει αφορούν στην ιστορία ή/και τις εμπειρίες ζωής προσώπων με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο που

αφηγούνται πως βιώνουν καταστάσεις, όπως η καταπίεση, η φτώχεια, η περιθωριοποίηση, η εκμετάλλευση ή ο αγώνας για επιβίωση (Forcinito, 2016). Συνήθως, ο άμεσος αφηγητής που αντιμετωπίζει αυτές τις καταστάσεις, είναι λειτουργικά αναλφάβητος ή δεν είναι συγγραφέας, με αποτέλεσμα να απαιτείται ηχογράφηση, απομαγνητοφώνηση και μοντάζ της προφορικής μαρτυρίας από ένα συνομιλητή με την ιδιότητα του δημοσιογράφου, του εθνογράφου ή του συγγραφέα (Beverley, 2022). Ένα ακόμη είδος γραφής που αναπτύχθηκε εκείνη την περίοδο ήταν το «Ethnographic Fiction» και το «Fictional Ethnography», το οποία αντιπαραβάλλουν την εθνογραφία με το μυθιστόρημα και παρουσιάζουν διαφορετικές πραγματικότητες. Η διαφορά τους είναι ότι το Ethnographic Fiction συνήθως μοιάζει περισσότερο σε μυθιστόρημα και ο συγγραφέας του δεν έχει λάβει την εκπαίδευση γραφής μιας εθνογραφίας, ενώ το Fictional Ethnography γράφεται από εκπαιδευμένους εθνογράφους που επινοούν την πλοκή, αλλά την παρουσιάζουν ως αληθινή (Robben & Sluka, 2015).

Τη δεκαετία αυτή, με τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και του διαδικτύου ξεκίνησε να εξελίσσεται ένα νέο είδος εθνογραφίας, η ψηφιακή εθνογραφία (Digital or Virtual Ethnography ή αλλιώς Netnography) (Ryan, 2017). Η ψηφιακή εθνογραφία είναι η μεθοδολογία της αναπαράστασης της πραγματικής ζωής και κουλτούρας μέσα από το συνδυασμό των χαρακτηριστικών στοιχείων των ψηφιακών μέσων με τα στοιχεία της ιστορίας (Underberg & Zorn, 2013). Στόχος είναι να εξετάσει τις σχέσεις και τα μοτίβα συμπεριφοράς στην ψηφιακή σφαίρα (Kaur-Gill & Dutta, 2017). Για παράδειγμα αντικείμενο μελέτης μιας ψηφιακής εθνογραφίας θα μπορούσε να είναι ο ψηφιακός κόσμος ή πολιτισμός στις διαδικτυακές πλατφόρμες. Συνήθως, εξετάζονται οι προσωπικές ταυτότητες, οι κοινωνικές σχέσεις και η δομή του κυβερνοχώρου (Hakken, 1999).

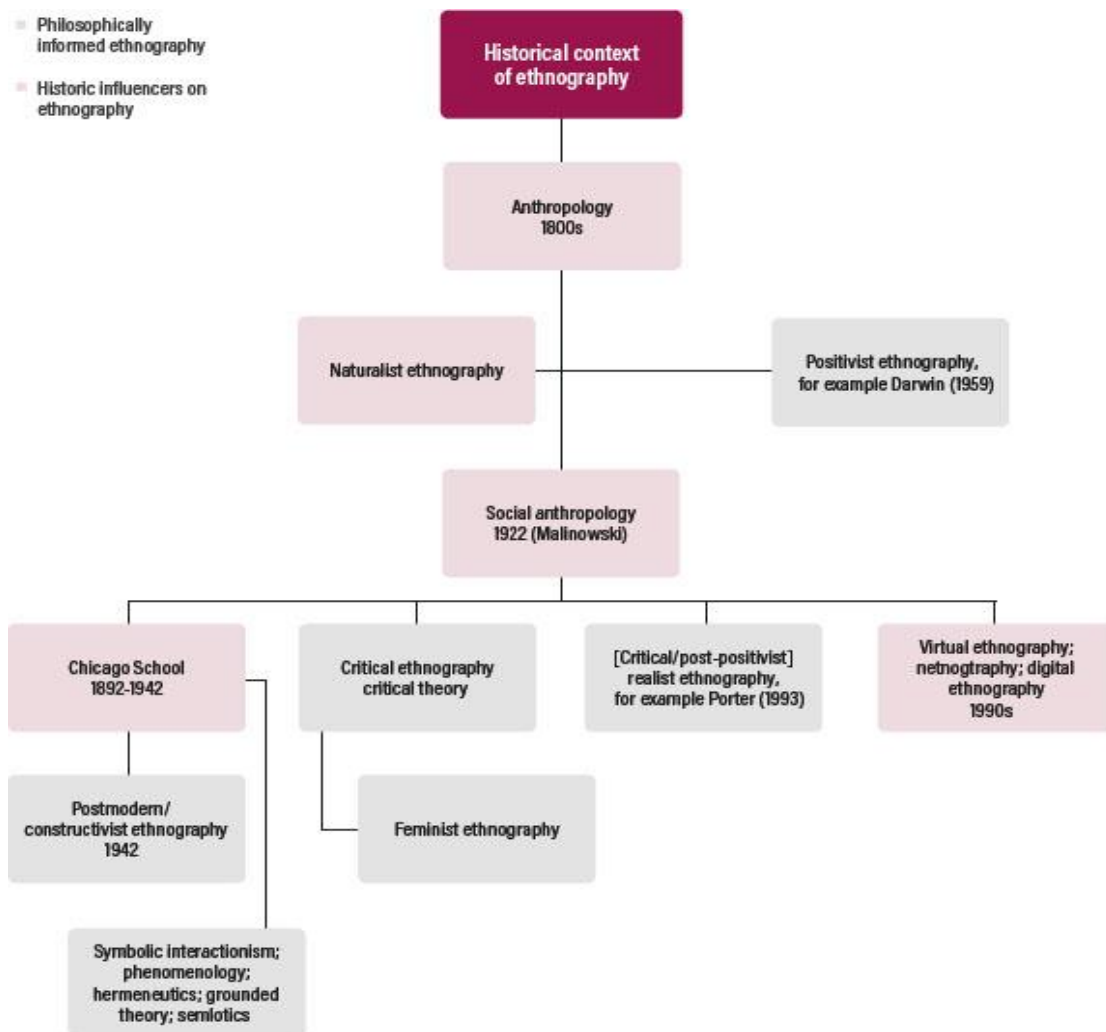
Στην πενταετία που ακολούθησε, από το 1990 έως το 1995, παρουσιάζεται το φαινόμενο «της τριπλής κρίσης της αναπαράστασης, της νομιμοποίησης και της πράξης» (Denzin & Lincoln, 2011). Η κρίση της αναπαράστασης φανερώνει την αδυναμία των ερευνητών να αντιληφθούν και να αποτυπώσουν τα βιώματα, με αποτέλεσμα να τα κατασκευάζουν την εμπειρία με δικό τους τρόπο. Έπειτα, η ταυτόχρονη κρίση της νομιμοποίησης εγείρει προβληματισμούς για τα κριτήρια αξιολόγησης των εθνογραφικών μελετών, δηλαδή την εγκυρότητα, την αξιοπιστία και την γενικευσιμότητα. Συνεπώς, αυτές οι δυο κρίσεις προκαλούν τον προβληματισμό για το πως τελικά η θεωρία επιδρά στην κοινωνία και πως συνδέεται με την πράξη, με αποτέλεσμα να εντοπίζεται κρίση της πράξης.

Έπειτα, από το 1995 ως το 2000, η περίοδος χαρακτηρίζεται από τη μετα-πειραματική έρευνα (post experimental inquiry) (Tsiolis, 2014). Αντικείμενο μελέτης της εθνογραφίας

γίνονται οι νέες μορφές λόγου και έκφρασης της βιωμένης εμπειρίας, που αποδίδονται με νέες μορφές γραφής (Issari & Rourkos, 2015). Παραδείγματα αποτελούν οι ποιητικές, λογοτεχνικές, αυτοβιογραφικές, συνομηλιακές και οπτικές μορφές λόγου.

2.5 Είδη εθνογραφικών μελετών

Τα είδη εθνογραφικών μελετών είναι πολλά και ποικίλα, και στη βιβλιογραφία εντοπίζονται διάφοροι τρόποι διαχωρισμού. Ένας τρόπος είναι τα είδη εθνογραφίας που προέκυψαν από την επιρροή ιστορικών γεγονότων, όπως αναφέρθηκαν παραπάνω στην ιστορία της εθνογραφίας. Ένας άλλος τρόπος διαχωρισμού είναι με βάση τα φιλοσοφικά παραδείγματα, με κύρια είδη την εθνογραφία με επιρροές θετικισμού (positivist ethnography), την κριτική εθνογραφία (critical ethnography) και τη μεταμοντέρνα/ κονστρουκτιβιστική εθνογραφία (postmodern/ constructivist ethnography). Αυτοί οι δυο τρόποι διάκρισης παρουσιάζονται με χρονολογική σειρά στο Σχήμα 2.1. Μια άλλη προσέγγιση είναι ο διαχωρισμός σε Μακροεθνογραφία (Macro ethnography) ή Μικροεθνογραφία (Micro ethnography), με βάση το πόσο γενικά ή ειδικά είναι τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού που μελετάται (Camic, 2021). Ενώ τέλος, μπορεί να γίνει διάκριση δυο ειδών με βάση την οπτική του ερευνητή σε Emic perspectives και Etic perspective (Camic, 2021).

Σχήμα 2.1: Είδη εθνογραφίας που πηγάζουν από ιστορικά και φιλοσοφικά παραδείγματα

Πηγή: Ryan, G. S. (2017). An introduction to the origins, history and principles of ethnography. *Nurse Researcher*, 24(4), 15–21. <https://doi.org/10.7748/nr.2017.e1470>

2.5.1 Είδη εθνογραφίας με βάση τα φιλοσοφικά παραδείγματα

Αρχικά, η εθνογραφία επηρεάστηκε από τη φιλοσοφική ιδέα του θετικισμού που ενστερνίζεται την άποψη ότι η γνώση είναι αντικειμενική, γενικευμένη και μετρήσιμη και ότι για την απόκτηση της είναι πιο αποτελεσματικές οι μέθοδοι της παρατήρησης και της πραγματοποίησης μετρήσεων (Hogan et al., 2009). Η δυσκολία που παρουσιάζεται, σε σχέση με την εθνογραφία, είναι η διατήρηση της αντικειμενικότητας, δηλαδή η αποστασιοποίηση του ερευνητή, ώστε η οπτική του, οι απόψεις και οι αξίες του να μην αντικατοπτρίζονται στην έρευνα (Howell, 2012; Payne & Payne, 2004). Επομένως, με βάση την προσέγγιση του Kenneth Pike, ο θετικισμός υιοθετεί την etic οπτική (εξωτερική οπτική

γωνία), η οποία αρχικά χρησιμοποιήθηκε στις κοινωνικές επιστήμες, όμως αργότερα κρίθηκε από αρκετούς ερευνητές ως «μη επιστημονική στάση» και εν μέρη εγκαταλείφθηκε, ενώ στο προσκήνιο ήρθε η κριτική εθνογραφία (Howell, 2012).

Η κριτική εθνογραφία έχει τις ρίζες της στην κριτική θεωρία είτε, όπως λέγεται πιο παραδοσιακά, στην εθνογραφική έρευνα που προωθούσε η σχολή του Σικάγο (Thomas, 1993). Εξετάζει πως αντιπροσωπεύονται οι συμμετέχοντες ή οι κοινότητες αλλά δίνει επίσης έμφαση στους περιορισμούς και στην καταπίεση που δέχονται, στην αδικία, στην ανισότητα και στον έλεγχο που τους ασκείται (Madison, 2005). Έτσι, ο κριτικός εθνογράφος ασχολείται, κυρίως με περιθωριοποιημένα από την κοινωνία άτομα και ομάδες, προωθώντας ταυτόχρονα την κοινωνική αλλαγή και δράση, με αποτέλεσμα το έργο του να λαμβάνει και μια πολιτική υπόσταση (Sharma & Sarkar, 2019; Thomas, 1993). Ο Howell (2012), υπογράμμισε τις πέντε βασικά χαρακτηριστικά της κριτικής εθνογραφίας τα οποία είναι:

- Αναστοχασμός και αξιολόγηση του σκοπού και της πρόθεσης.
- Προσδιορισμός συνεπειών και πιθανής βλάβης.
- Δημιουργία και διατήρηση διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ ερευνητή και συμμετεχόντων στην έρευνα.
- Προσδιορισμός των σχέσεων μεταξύ τοπικισμού και της γενικότερης κατάστασης των ανθρώπων.
- Εξέταση του τρόπου με τον οποίο η έρευνα μπορεί να εξασφαλίσει την ισότητα και να φέρει την αλλαγή όσον αφορά τους όρους της ελευθερίας και της δικαιοσύνης.

Μετέπειτα, οι μεταμοντέρνοι εθνογράφοι προχώρησαν περαιτέρω από το παράδειγμα της κριτικής θεωρίας και ανέπτυξαν νέες προοπτικές στην κοινωνική έρευνα, βασισμένοι στο κονστρουκτιβιστικό παράδειγμα και τη συμμετοχική έρευνα (Howell, 2012). Οι μεταμοντέρνες προσεγγίσεις εστιάζουν στο γεγονός ότι η πραγματικότητα δημιουργείται από τις αντιδράσεις, τις αντιλήψεις και τις εμπειρίες που έχουν οι άνθρωποι στον κοινωνικό τους περιβάλλον, το οποίο φυσικά υπόκειται συνεχείς αλλαγές, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται πολλαπλές πραγματικότητες (Ryan, 2017). Με άλλα λόγια, ο κόσμος είναι μια κοινωνική κατασκευή που σχετίζεται με το πως ο καθένας προσδιορίζει τον εαυτό του μέσα από διάφορες ιδεολογίες, την εξουσία και την πολιτική που είναι έμφυτα κομμάτια της κοινωνίας. Αυτόματα αυτό σημαίνει ότι καθίσταται αδύνατο να γίνονται γενικεύσεις και ότι οι κοινωνικές επιστήμες εξετάζουν μόνο σε τοπικό επίπεδο (Howell, 2012). Επιπλέον, η μεταμοντέρνα εθνογραφία συνδέει τη θεωρία με την πράξη και απαιτεί από τον εθνογράφο

να αλληλοεπιδράσει με τους συμμετέχοντες, ώστε να αντιληφθεί καλύτερα το πλαίσιο το οποίο διερευνά (Denzin & Lincoln, 2011). Οι κύριες μέθοδοι που αξιοποιεί για τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων είναι η συμμετοχική παρατήρηση και η αναστοχαστικότητα (Howell, 2012).

Συνοψίζοντας, στην πλούσια ιστορία της εθνογραφίας καταγράφηκαν πολλά και διαφορετικά είδη εθνογραφιών. Κάποια χρησιμοποιούνται ακόμη, ορισμένα έχουν εγκαταλειφθεί, όμως καθένα από αυτά έχει τα δικά του πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Κάθε εθνογράφος είναι ελεύθερος να επιλέξει αυτό που ταιριάζει καλύτερα στο ύφος και στο περιεχόμενο της έρευνας που θέλει να διεξάγει.

2.5.2 Είδη εθνογραφίας με βάση τον πληθυσμό

Η μακροεθνογραφία αφορά τη μελέτη μιας πολιτισμικής ομάδας που είναι γενικά καθορισμένη, όπως για παράδειγμα «οι Έλληνες», «οι Τούρκοι». Αφορά δηλαδή, σε μελέτες μεγάλου βεληνεκούς, με πιο ευρύ πληθυσμό. Αντίθετα η μικροεθνογραφία είναι η μελέτη ενός πιο συγκεκριμένου πολιτισμικού γκρούπ, όπως «η τοπική διοίκηση» ή «η εθνική ομάδα μπάσκετ».

2.5.3 Είδη εθνογραφίας με βάση την οπτική του ερευνητή

Η emic οπτική είναι παρούσα όταν ο ερευνητής καταγράφει επακριβώς τη σκοπιά και τις απαντήσεις των ατόμων που ανήκουν στο πολιτισμικό γκρούπ που μελετάται και αντιπροσωπεύει την εσωτερική οπτική γωνία. Από την άλλη πλευρά, η etic οπτική είναι η προσέγγιση κατά την οποία παρουσιάζονται οι απόψεις και οι αντιδράσεις των ατόμων που δεν ανήκουν στην ομάδα που μελετάται. Ουσιαστικά παρουσιάζονται φαινόμενα που παρατηρούνται σε μια κουλτούρα από την εξωτερική οπτική γωνία.

2.5.4 Άλλα είδη εθνογραφικού σχεδιασμού

Ένα άλλο είδος εθνογραφικού σχεδιασμού είναι η συνεργατική εθνογραφία (collaborative ethnography). Ορίζεται ως «η προσέγγιση που δίνει σκόπιμα και ρητά έμφαση στη συνεργασία σε κάθε βήμα της εθνογραφικής διαδικασίας, χωρίς να το αποκρύπτει αλλά να το δηλώνει ανοιχτά από τη σύλληψη της ιδέας, ως το πεδίο έρευνας αλλά και κατά τη συγγραφή. Ουσιαστικά καλεί σε σχολιασμό συμβούλους των εθνογράφων και επιδιώκει να

εισάγει αυτό το σχολιασμό φανερά στο εθνογραφικό κείμενο. Αυτή η εναλλαγή διαπραγμάτευση, εντάσσεται μέσα στην εργασία πεδίου. Ουσιαστικά, η διαδικασία αποφέρει κείμενα που δημιουργήθηκαν ή γράφτηκαν σε συνεργασία με συνεργάτες από τοπικές κοινότητες και λαμβάνουν υπόψιν πολλαπλό κοινό που περιορίζει την ακαδημαϊκή συζήτηση και συμπεριλαμβάνει τοπικούς εκπροσώπους. Αυτά τα κείμενα συνήθως περιλαμβάνουν πολλούς συγγραφείς αλλά όχι πάντα. Συνεπώς, η συνεργατική εθνογραφία είναι μια θεωρητική και μεθοδολογική προσέγγιση για να κάνει και να γράψει κανείς μια εθνογραφία (Lassiter, 2005)».

Ένα ακόμη είδος που εντοπίζεται στη βιβλιογραφία είναι η εστιασμένη εθνογραφία (focused ethnography). Η εστιασμένη εθνογραφία στηρίζεται στη λογική ότι «δεν χρειάζεται πλέον να ταξιδεύει κανείς μακριά για να μελετήσει τον πολιτισμό, γιατί ο πολιτισμός δεν καθορίζεται πια μόνο από το έθνος ή τα γεωγραφικό μήκος» (Mayan, 2023). Η εστιασμένη εθνογραφία συνήθως ασχολείται με ένα ξεκάθαρο πρόβλημα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και διεξάγεται εντός μιας πολιτισμικής υποομάδας και όχι μιας ευρύτερης πολιτισμικής ομάδας που διαφέρει εντελώς από αυτή στην οποία ανήκει ο ερευνητής (Knoblauch, 2005; Mayan, 2023; Roper & Sharira, 2000). Επιπρόσθετα, χαρακτηρίζεται από μικρή ή καθόλου παρουσία του ερευνητή στο πεδίο έρευνας, συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα, επαναλαμβανόμενες διαδικασίες συλλογής δεδομένων με καταγραφή με βίντεο ή ηχογράφηση και έναν ερευνητή που κατέχει εσωτερική πληροφόρηση ή γνωστικό υπόβαθρο από την ομάδα που μελετά (Higginbottom et al., 2013; Knoblauch, 2005; Millen, 2000; Richards & Morse, 2013).

Συνοψίζοντας, σε αυτή την υποενότητα παρουσιάστηκα τα πιο γνωστά και συνήθη είδη εθνογραφίας. Για επιπλέον πληροφόρηση, παρατίθενται ορισμένα ακόμη είδη στο Παράρτημα 2.

2.6 Βήματα για τη δημιουργία μιας εθνογραφικής έρευνας

Σύμφωνα με τις Eriksson & Kovalainen (2011), οι εθνογραφικές έρευνες λαμβάνουν χώρα στον πραγματικό κόσμο και απαιτούν από τον εθνογράφο να ακολουθήσει συγκεκριμένη διαδικασία. Οι ίδιοι συγγραφείς προτείνουν ως πρώτο βήμα την επιλογή ερευνητικού πεδίου, έπειτα την πραγματοποίηση της μελέτης πεδίου για τη συλλογή δεδομένων, στη συνέχεια την ανάλυση και ερμηνεία των εθνογραφικών δεδομένων και τέλος τη γραφή και αξιολόγηση της εθνογραφικής έρευνας.

Για την έναρξη της διαδικασίας πραγματοποίησης μιας εθνογραφικής έρευνας είναι αναγκαίο να οριστεί από τον εθνογράφο εξαρχής, το κεντρικό θέμα το οποίο θα πραγματεύεται. Υπάρχουν δυο τρόποι για την επιλογή και τον καθορισμό του πεδίου της έρευνας. Είτε ο εθνογράφος επιλέγει τον χώρο τον οποίο θέλει να μελετήσει και μετά θέτει το ερευνητικό ερώτημα, είτε ξεκινά με ένα θεωρητικό ερευνητικό ερώτημα και ύστερα βρίσκει που μπορεί να έχει εφαρμογές, ώστε να διαλέξει το χώρο (Eriksson & Kovalainen, 2011). Αυτό θα βοηθήσει τον εθνογράφο να καθορίσει την πηγή ενδιαφέροντος του και τους στόχους που επιθυμεί να πετύχει με την εθνογραφική μελέτη.

Όταν γίνει επιλογή θέματος, ο εθνογράφος θα πρέπει να διερευνήσει πως θα αποκτήσει πρόσβαση στα δεδομένα που τον ενδιαφέρει να συγκεντρώσει. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τη δημιουργία ενός κοινωνικού δικτύου και επαφών αλλά και τον εντοπισμό των πιθανών περιορισμών που θα αντιμετωπίσει (Crang & Cook, 2007). Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να μεταλαμπαδεύσει το όραμα του για τη διεξαγωγή αυτής της έρευνας σε άλλους ανθρώπους, ώστε να πιστέψουν στην ιδέα του και να του παρέχουν βοήθεια ή/και πρόσβαση σε πολύτιμα δεδομένα (Crang & Cook, 2007; Eriksen, 2004). Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό ένας εθνογράφος να λαμβάνει υπόψιν και τις δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν, όπως περιορισμένη πρόσβαση σε πηγές πληροφοριών, έλλειψη χρόνου και μη επαρκής χρηματοδότηση (Crang & Cook, 2007).

Η συλλογή των δεδομένων, που αφορούν στη χρήση σε μια εθνογραφική μελέτη, ακολουθεί συγκεκριμένες τεχνικές. Η κύρια μέθοδος που χρησιμοποιείται ονομάζεται «Συμμετοχική Παρατήρηση» και προϋποθέτει από τον ερευνητή να ζήσει για όσο χρειαστεί, και συνήθως για μεγάλα χρονικά διαστήματα, με τον πληθυσμό των ατόμων που μελετά (Howell, 2012). Σκοπός είναι να υπάρξει παρατήρηση αλλά και αλληλεπίδραση και συμμετοχή του εθνογράφου στις καθημερινές δραστηριότητες των υποκειμένων που μελετώνται, ώστε να κατανοήσει καλύτερα τα επιμέρους στοιχεία που συνθέτουν την συγκεκριμένη κοινωνία (Brewer, 2000). Αποτελεί πρόκληση για τον εθνογράφο να συνδυάσει τη συμμετοχή και την παρατήρηση, προκειμένου να καταφέρει να περιγράψει την εσωτερική οπτική που αποκτά συμβιώνοντας στην εκάστοτε κοινωνία, σε άτομα του εξωτερικού περιβάλλοντος (Wolcott, 2004). Μια ακόμη τεχνική που επιλέγουν είναι οι «Εθνογραφικές συνεντεύξεις», οι οποίες έχουν την μορφή ανοιχτών αφηγήσεων ή εξιστόρησης διάφορων γεγονότων της ζωής των υποκειμένων (Hammersley & Atkinson, 2019). Τα προσόντα που χρειάζεται να διαθέτει ένας εθνογράφος, ώστε μια συνέντευξη να αντικατοπτρίζει την προσωπική προσέγγιση του συμμετέχοντα, είναι να αποτελεί καλός ακροατής, να δείχνει γνήσιο ενδιαφέρον για τη συζήτηση, να κάνει το συμμετέχοντα να

αισθάνεται άνετα και οικεία, να είναι οργανωμένος ώστε με τις κατάλληλες ερωτήσεις να αποσπάσει τις αντίστοιχες πληροφορίες και να διαθέτει την ικανότητα να κρατάει ακριβείς σημειώσεις (Eriksson & Kovalainen, 2011).

Δυο ακόμη από τις πιο γνωστές τεχνικές συγκέντρωσης δεδομένων είναι η εύρεση και «Συλλογή εγγράφων» που μπορεί να σχετίζονται με τη συγκεκριμένη έρευνα και η γραφή «Σημειώσεων πεδίου» (Jones & Watt, 2010). Τα έγγραφα αυτά που συνήθως αναζητούν οι εθνογράφοι είναι διαφημίσεις, περιγραφές θέσεων εργασίας, ετήσιες αναφορές, υπομνήματα, αλληλογραφίες, φυλλάδια, ενημερωτικά δελτία, ημερολόγια ή οτιδήποτε άλλο έχει γραφτεί και προσφέρει περισσότερες πληροφορίες για το ευρύτερο πλαίσιο στο οποίο αλληλοεπιδρούν οι συμμετέχοντες της έρευνας (Eriksen, 2004; Jones & Smith, 2017). Σε κάποιες περιστάσεις για τον εμπλουτισμό των δεδομένων οι εθνογράφοι καταγράφουν «Σημειώσεις Πεδίου». Σύμφωνα με το βιβλίο των Emerson, Fretz και Shaw (2011), οι σημειώσεις πρέπει να γράφονται όσο ο εθνογράφος βρίσκεται στο πεδίο ή όσο το συντομότερο γίνεται αφού φύγει. Αυτή η καταγραφή μπορεί να γίνει με χρήση ειδικού λογισμικού, έτσι ώστε να καθίσταται ευκολότερη η διαδικασία οργάνωσης και ανάλυσης των δεδομένων (Brewer, 2000). Ο εθνογράφος θα πρέπει να έχει σχεδιάσει από πριν το πλάνο καταγραφής των σημειώσεων, όπως αυτό που προτείνουν οι Emerson, Fretz και Shaw (2011) το οποίο περιλαμβάνει τέσσερα μέρη: 1) γρήγορες σημειώσεις και μικρές λέξεις, 2) περιγραφή γεγονότων με όσο μεγαλύτερη λεπτομέρεια γίνεται, 3) περαιτέρω ανάλυση των γνώσεων που απέκτησε από το πεδίο της έρευνας, 4) στοχασμός για όσα σκέφτηκε, αισθάνθηκε και έμαθε κατά τη διαδικασία. Προτείνεται επίσης, οι εθνογράφοι να διατηρούν ημερολόγιο στο οποίο θα κρατούν σημειώσεις για τις εντυπώσεις, τα συναισθήματα, τις δυσκολίες και τις επείγουσες καταστάσεις που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν (Brewer, 2000).

Αφού συσσωρευτούν όλα τα απαραίτητα ερευνητικά δεδομένα, το βήμα που ακολουθεί είναι η ανάλυση και ερμηνεία τους. Οι Eriksson και Kovalainen (2011) αναφέρουν ότι πρόκειται για μια συνεχή διαδικασία, που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Τονίζει ότι ξεκινώντας ο εθνογράφος θα χρειαστεί να διαβάσει τα δεδομένα πολλές φορές, μέχρι να εξοικειωθεί με αυτά, να μπορέσει να κρατήσει σημειώσεις, να εντοπίζει και να καταγράφει πιθανές συνδέσεις, μοτίβα και ομοιότητες. Έπειτα, συμβουλεύουν τον εθνογράφο να μειώσει τα δεδομένα, κάνοντας ομαδοποίηση, απομονώνοντας τα ενδιαφέροντα σημεία και συνθέτοντας περιλήψεις. Στη συνέχεια, υπάρχει η επιλογή να ακολουθήσει κωδικοποίηση των δεδομένων με κάποιο ηλεκτρονικό πρόγραμμα ανάλυσης δεδομένων, όπως το NVivo και το Ethnograph. Επίσης, συμπληρώνουν ότι αν ο ερευνητής χρησιμοποιεί

επαλήθευση, θα χρειαστεί να μοιραστεί τα συμπεράσματα του με τους συμμετέχοντες, ώστε να επιβεβαιώσουν τα ευρήματα. Αυτή η διαδικασία απαιτεί από τον ερευνητή ευελιξία και την ικανότητα να διατρέχει ταυτόχρονα και στα δεδομένα και στα συμπεράσματα, προκειμένου να βεβαιωθεί ότι απαντάται το ερευνητικό του ερώτημα (Eriksson & Kovalainen, 2011).

Το τελικό στάδιο περιλαμβάνει τη γραφή και την αξιολόγηση της εθνογραφικής έρευνας. Κατά τη συγγραφή, ο εθνογράφος πρέπει να δώσει έμφαση στην πολιτισμική εικόνα, να αποδώσει μια λεπτομερή περιγραφή του πεδίου της έρευνας δηλαδή των γεγονότων και της οπτικής γωνίας των συμμετεχόντων και να προσέξει τον τρόπο με τον οποίο θα τοποθετήσει τον εαυτό του μέσα στο κείμενο (Eriksson & Kovalainen, 2011). Τέλος, για την αξιολόγηση της ποιότητας της έρευνας έχουν δημιουργηθεί ποικίλα κριτήρια και προϋποθέσεις στα οποία υπάγονται η αξιοπιστία και η σχετικότητα.

2.7 Η συνεισφορά της εθνογραφίας στις υπηρεσίες υγείας

Η εθνογραφία είναι μια μεθοδολογία η οποία ανήκει στην ποιοτική έρευνα και χρησιμοποιείται ευρέως στη μελέτη θεμάτων σχετικών με την υγεία, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τους επαγγελματίες υγείας. Το περιβάλλον το οποίο μελετάται στις επιστήμες υγείας είναι πολυπαραγοντικό, με συνέπεια να απαιτείται η χρήση μιας πιο ανοιχτής προσέγγισης, καθιστώντας άλλες αυστηρές προσεγγίσεις, όπως η συμπλήρωση ερωτηματολογίων, μη ικανές να καλύψουν όλες τις πτυχές του (Liamputtong & Ezzy, 1999). Επομένως, πως συμβάλλει η εθνογραφία στην ενημέρωση των επιστημών υγείας;

Αρχικά, η εθνογραφία αξιοποιείται στη λήψη αποφάσεων για την υγεία, που καλούνται να πάρουν τόσο οι λήπτες όσο και οι πάροχοι υπηρεσιών υγείας (Goodson & Vassar, 2011). Η Garro (1982) υποστηρίζει ότι η εθνογραφία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τις πιο απλές αποφάσεις ακόμη και το αν και πότε θα αναζητήσει κάποιος υπηρεσίες υγείας, μέχρι το αν οι πάροχοι υπηρεσιών υγείας θεωρούν ότι οι λήπτες έχουν κατανοήσει τις ιατρικές οδηγίες, με τον ίδιο τρόπο που τους δίνονται. Με τη βοήθεια της εθνογραφίας οι επαγγελματίες υγείας μπορούν να αντιληφθούν καλύτερα τις συμπεριφορές των ασθενών και το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο από το οποίο προέρχονται, ώστε να προτείνουν λύσεις που ταιριάζουν στις ανάγκες τους (Liamputtong & Ezzy, 1999). Συνεπώς, η πολιτισμική κατανόηση των ασθενών βοηθάει στην απάντηση αυτών των ερωτημάτων αλλά και στη λήψη πιο αποτελεσματικών και ακριβή αποφάσεων υγείας.

Ένα επιπλέον αντικείμενο μελέτης της εθνογραφίας είναι η εξέταση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας (Cubellis et al., 2021). Αξιολογεί υπηρεσίες υγείας σε ένα συγκεκριμένο περιβάλλον, υπό συγκεκριμένες συνθήκες και συμβάλλει στην ενίσχυση της εγκυρότητας της σύνδεσης μεταξύ της παρέμβασης με το αποτέλεσμα, των συνθηκών με το αποτέλεσμα και τις συνέπειες μιας παρέμβασης (Pink & Morgan, 2013). Αυτό δεν συντελεί μόνο στην εκτίμηση της ποιότητας των υπηρεσιών αλλά και στην κατανόηση του γιατί και του πώς πραγματοποιείται μια παρέμβαση στις καθορισμένες αυτές συνθήκες (Cubellis et al., 2021). Έτσι, καθίσταται εφικτό να παραχθεί θεωρητική γνώση που θα διευκολύνει τη διεπιστημονική συνεργασία και θα οδηγήσει σε προσαρμογές στην πρακτική των επαγγελματιών υγείας (Cubellis et al., 2021).

Παράλληλα, οι εθνογραφίες προσφέρουν πρόσβαση στην οπτική και στις εμπειρίες ασθενών και επαγγελματιών υγείας, ώστε να βελτιωθούν πολιτικές υγείας και πρωτόκολλα (Cubellis et al., 2021). Η εθνογραφία μπορεί να αξιοποιηθεί ως μέσο για τη διατήρηση της σύνδεσης μεταξύ θεωρίας και πράξης. Με άλλα λόγια, συμβάλλει στη διευθέτηση των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ όσων αναγράφονται θεωρητικά στις πολιτικές και τα πρωτόκολλα, με όσα συμβαίνουν στην πραγματική καθημερινή πρακτική και παροχή υπηρεσιών υγείας. Ειδικότερα, για τις πολιτικές υγείας απαιτούνται ποιοτικές μετά-αναλύσεις, όπως είναι η μεταεθνογραφία, που συνθέτει και αναλύει στοιχεία από πολλές μελέτες συμβάλλοντας στην παραγωγή τεκμηρίων (Campbell et al., 2003).

Τέλος, σύμφωνα την μελέτη ανασκόπησης εθνογραφικών μελετών της Black et al. (2021), η χρήση εθνογραφικών μεθόδων μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και συνθηκών που συντελούν στην βελτίωση της περίθαλψης. Οι μηχανισμοί βελτίωσης αναφέρονται στη βιβλιογραφία ως «The habits of an improver» του καθηγητή Bill Lucas, είναι 15 στο σύνολο και έχουν κατηγοριοποιηθεί σε 5 ευρύτερες ομάδες: την αντοχή (Resilience), την μάθηση (Learning), τη δημιουργικότητα (Creativity), τις μεθόδους σκέψης (Systems thinking) και την επιρροή (Influencing) (Lucas, 2015). Αυτά τα ευρήματα της ανασκόπησης είναι πιθανό να επισημάνουν στους εθνογράφους τη σημασία του αναστοχασμού πάνω στις προσεγγίσεις που χρησιμοποιούν σε μελέτες για τη σχεδίαση της βελτίωσης της υγείας και να χαράξουν το δρόμο για περαιτέρω διερεύνηση που θα ωφελήσει συνολικά το σύστημα υγείας.

2.8 Περιορισμοί της εθνογραφικής έρευνας

Η διεξαγωγή μιας εθνογραφικής μελέτης αποτελεί μια διαδικασία στην οποία ενέχονται δυσκολίες και προβληματισμοί. Ο Hammersley (2006), αναφέρεται σε αυτούς και υποστηρίζει ότι οφείλονται στην μεταβολή του χαρακτήρα της εθνογραφίας, όπως αυτός είχε οριστεί από τους ανθρωπολόγους σε μια νέα μορφή στην οποία μελετώνται μερικά κομμάτια της ζωής των ανθρώπων για μικρά χρονικά διαστήματα.

Παραδοσιακά οι εθνογραφικές μελέτες απαιτούν από τον εθνογράφο να αφιερώσει πολύ χρόνο στη συλλογή των δεδομένων (Hammersley, 2006). Η συμμετοχική παρατήρηση αλλά και οι συνεντεύξεις είναι χρονοβόρες διαδικασίες που απαιτούν λεπτομέρεια, με αποτέλεσμα το δείγμα των συμμετεχόντων να είναι μικρό προκειμένου ο ερευνητής να είναι μέσα στα χρονικά όρια (Goodson & Vassar, 2011). Αυτός είναι και ένας λόγος για τον οποίο δεν επιλέγεται συχνά η μέθοδος της εθνογραφίας σε έρευνες που αφορούν την παροχή υπηρεσιών υγείας, καθώς θα απαιτούσαν μεγαλύτερη ευελιξία (Cubellis et al., 2021). Επομένως, σε ορισμένες μελέτες περιορίζεται ο χρόνος αποπεράτωσης με κίνδυνο την αλλοίωση της μεθοδολογίας.

Συμπληρωματικά, η μεθοδολογία αυτή είναι δύσκολο να γενικευτεί (Hammersley, 2006). Τα αποτελέσματα της μελέτης ενός πληθυσμού Α σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο, δεν είναι απαραίτητο ότι θα είναι έγκυρα για ένα πληθυσμό Β. Αυτό συμβαίνει γιατί έχουν βασιστεί μόνο στην κουλτούρα του πληθυσμού Α και επικεντρώνονται σε ένα συγκεκριμένο φαινόμενο, χωρίς αυτές οι πληροφορίες να ισχύουν καθολικά. Η αδυναμία γενίκευσης σε συνδυασμό με το μεγάλο κόστος των εθνογραφιών, συχνά αποτελούν τροχοπέδη ακόμα και για τη λήψη χρηματοδότησης (Savage, 2000).

Ένας επιπλέον προβληματισμός που πολλές φορές ανακύπτει είναι η διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ της οπτικής των συμμετεχόντων και της αναλυτικής προσέγγισης του εθνογράφου (Hammersley, 2006). Από τη μια πλευρά, είναι σκοπός της εθνογραφίας να περιγράψει και να κατανοήσει τις συνήθειες, τις δραστηριότητες ή τις ενέργειες στις οποίες εμπλέκονται οι συμμετέχοντες με μεγάλη ακρίβεια. Από την άλλη, είναι εξίσου σημαντικό να δοθεί έμφαση στην αναλυτική περιγραφή αυτών από τον εθνογράφο, η οποία ενδέχεται όμως να είναι διαφορετική ή αντίθετη με το πώς οι ίδιοι οι συμμετέχοντες βλέπουν τον κόσμο. Ακόμα και ένας διαφορετικός ερευνητής θα μπορούσε να ερμηνεύσει διαφορετικά τα πολιτισμικά στοιχεία ή να δώσει έμφαση σε διαφορετικά σημεία. Για τους παραπάνω λόγους, γίνεται αντιληπτό ότι η εθνογραφία ενέχει αρκετά υποκειμενικό χαρακτήρα (Goodson & Vassar, 2011).

Τέλος, η μεγαλύτερη πρόκληση στη διεξαγωγή μιας εθνογραφίας είναι να κερδίσει ο ερευνητής την αποδοχή του λαού που μελετά (Goodson & Vassar, 2011). Για να είναι έγκυρες οι πληροφορίες που συλλέγονται είναι αναγκαίο να αναπτυχθεί σχέση εμπιστοσύνης και συστήνεται να πραγματοποιούνται ενδεδειγμένες συνεντεύξεις πριν την έναρξη μιας εθνογραφικής έρευνας (Goodson & Vassar, 2011).

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία

3.1 Εισαγωγή

Η πτυχιακή εργασία αποτελεί μια ανασκόπηση πεδίου ή φάσματος (scoping review) που δημιουργήθηκε για τη μελέτη της υπάρχουσας βιβλιογραφίας εθνογραφικών μελετών στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου. Πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια φοίτησης της συγγραφέα στο τμήμα Εργοθεραπείας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και στο Division of Occupational Therapy του Karolinska Institutet της Σουηδίας στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus Studies. Συνολικά διήρκησε τρία ακαδημαϊκά εξάμηνα (εαρινό 2023 – εαρινό 2024).

Σύμφωνα με τους Thomas, Lubarsky, Durning και Young (2017), η ανασκόπηση πεδίου είναι ένας τύπος σύνθετης γνώσης που χρησιμοποιεί μια συστηματική και επαναλαμβανόμενη στρατηγική αναζήτησης για να αναγνωρίσει και να συνθέσει την υπάρχουσα ή αναδυόμενη βιβλιογραφία σε ένα ζήτημα. Η συγκεκριμένη μέθοδος επιλέχθηκε με βάση τις ανάγκες και τη φύση της συγκεκριμένης προπτυχιακής εργασίας. Με αυτή τη μεθοδολογία καθίσταται εφικτό να πραγματοποιηθεί χαρτογράφηση της έκτασης, του εύρους και της φύσης της βιβλιογραφίας αλλά και να εντοπιστούν τυχόν κενά (Tricco et al., 2016).

Η ανασκόπηση πεδίου ή φάσματος (scoping review) ακολούθησε το 'five-stage approach', το οποίο αρχικά περιγράφηκε από τους Arksey & O'Malley (2005), ενώ αργότερα επαναπροσδιορίστηκε από το Joanna Briggs Institute (Peters et al., 2015).

3.2 Στάδια ανασκόπησης πεδίου ή φάσματος

Τα στάδια αυτά δόμησαν τη στρατηγική αναζήτησης με σκοπό την εμβάθυνση και την κάλυψη ενός ευρέως φάσματος αποτελεσμάτων. Δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στον εντοπισμό της βιβλιογραφίας παρά στη δημιουργία ενός αυστηρά καθορισμένου ερευνητικού ερωτήματος (Arksey & O'Malley, 2005). Η διαδικασία αυτή δεν ήταν γραμμική, καθώς απαιτούσε από τη συγγραφέα να εμπλακεί σε κάθε στάδιο με αναστοχαστικότητα και να επιστρέφει σε κάποιο προηγούμενο βήμα προκειμένου να διασφαλίσει εμπειριστατωμένα αποτελέσματα.

3.2.1 Στάδιο 1: Προσδιορισμός των ερευνητικών ερωτημάτων (Identifying the research questions)

Στην παρούσα εργασία τέθηκαν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

1. Για ποιους λόγους και σε ποια πεδία χρησιμοποιούν οι εργοθεραπευτές την εθνογραφική έρευνα;
2. Ποιες μεθοδολογίες και μέθοδοι της εθνογραφικής έρευνας εφαρμόζονται στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου;
3. Τι είδους πορίσματα και συμπεράσματα εξάγονται από τη χρήση της εθνογραφικής έρευνας στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου;

3.2.2 Στάδιο 2: Εντοπισμός σχετικών μελετών (Identifying relevant studies)

Για τον εντοπισμό των εθνογραφικών μελετών αναζητήθηκε βιβλιογραφία στο διαδίκτυο, η οποία ξεκίνησε το Μάιο του 2023 και ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2023. Σε πρώτη φάση, αξιοποιήθηκε η υπηρεσία VPN της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων. Αναζητήθηκαν επιστημονικά άρθρα στο Pubmed, Google Scholar, Scopus, Science Direct και Ovid. Έπειτα, προκειμένου να αναζητηθούν περισσότερα αποτελέσματα που θα αφορούσαν την εργοθεραπεία ή/και την επιστήμη έργου, η έρευνα εστιάστηκε στα επιστημονικά περιοδικά Scandinavian Journal of Occupational Therapy και Journal of Occupational Science, που δημοσιεύουν άρθρα σχετικά με τις δυο επιστήμες. Σε δεύτερη φάση, κατά τη διάρκεια των σπουδών Erasmus της συγγραφέα, δόθηκε πρόσβαση στο Karolinska Institutet University Library (KIB), και πραγματοποιήθηκε αναζήτηση μέσω της υπηρεσίας εξ 'αποστάσεως σύνδεσης στη βιβλιοθήκη με τον ιδρυματικό λογαριασμό. Αυτό έδωσε τη δυνατότητα πρόσβασης σε περισσότερα άρθρα που παρείχαν οι βάσεις δεδομένων, καθώς και στο περιοδικό εργοθεραπείας The American Journal of Occupational Therapy.

Για την εξασφάλιση καλύτερων αποτελεσμάτων αναζήτησης, όλες οι αναζητήσεις πραγματοποιήθηκαν στην Αγγλική γλώσσα, χρησιμοποιήθηκαν λέξεις-κλειδιά και υιοθετήθηκαν τεχνικές αναζήτησης. Οι λέξεις-κλειδιά που επέλεξα ήταν: ethnography, ethnographic study, ethnographic research, occupational therapy, occupational therapist και occupational science. Για βελτιστοποίηση των ευρημάτων ως τεχνική χρησιμοποιήθηκαν οι τελεστές Boolean του Rockwell Schrock (Taylor, 2007). Οι τελεστές αυτοί είναι οι λέξεις 'AND', 'OR' και 'NOT', όπου το AND χρησιμοποιείται για την εύρεση άρθρων που περιλαμβάνουν όλους τους όρους της αναζήτησης, το OR για την εύρεση αρχείων που

περιλαμβάνουν τουλάχιστον έναν από τους όρους και το NOT για εύρεση όσων δεν περιλαμβάνουν έναν συγκεκριμένο όρο. Για παράδειγμα κάποιες από τις αναζητήσεις ήταν: «ethnography AND occupational therapy», «ethnography AND occupational AND therapy OR science», «ethnography AND occupational therapist NOT meta-ethnography». Μια ακόμη τεχνική που αξιοποιήθηκε ήταν η αντικατάσταση της κατάληξης των όρων με αστερίσκο, το οποίο έχει σαν απότοκο την αναζήτηση λέξεων που έχουν κοινό θέμα αλλά διαφορετικές καταλήξεις. Για παράδειγμα, η εφαρμογή αυτού στη λέξη therapy ως «therap*», οδηγεί στον όρο και η αναζήτηση θα γίνει με τις λέξεις therapy, therapies, therapist, therapeutic κ.α. Τέλος, στην εύρεση των άρθρων συντέλεσε και η χρήση της 'Σύνθετης Αναζήτησης', η οποία έδωσε τη δυνατότητα να αναζητηθούν άρθρα που περιλαμβάνουν στον τίτλο ή/και στην περίληψη τους επιθυμητούς όρους.

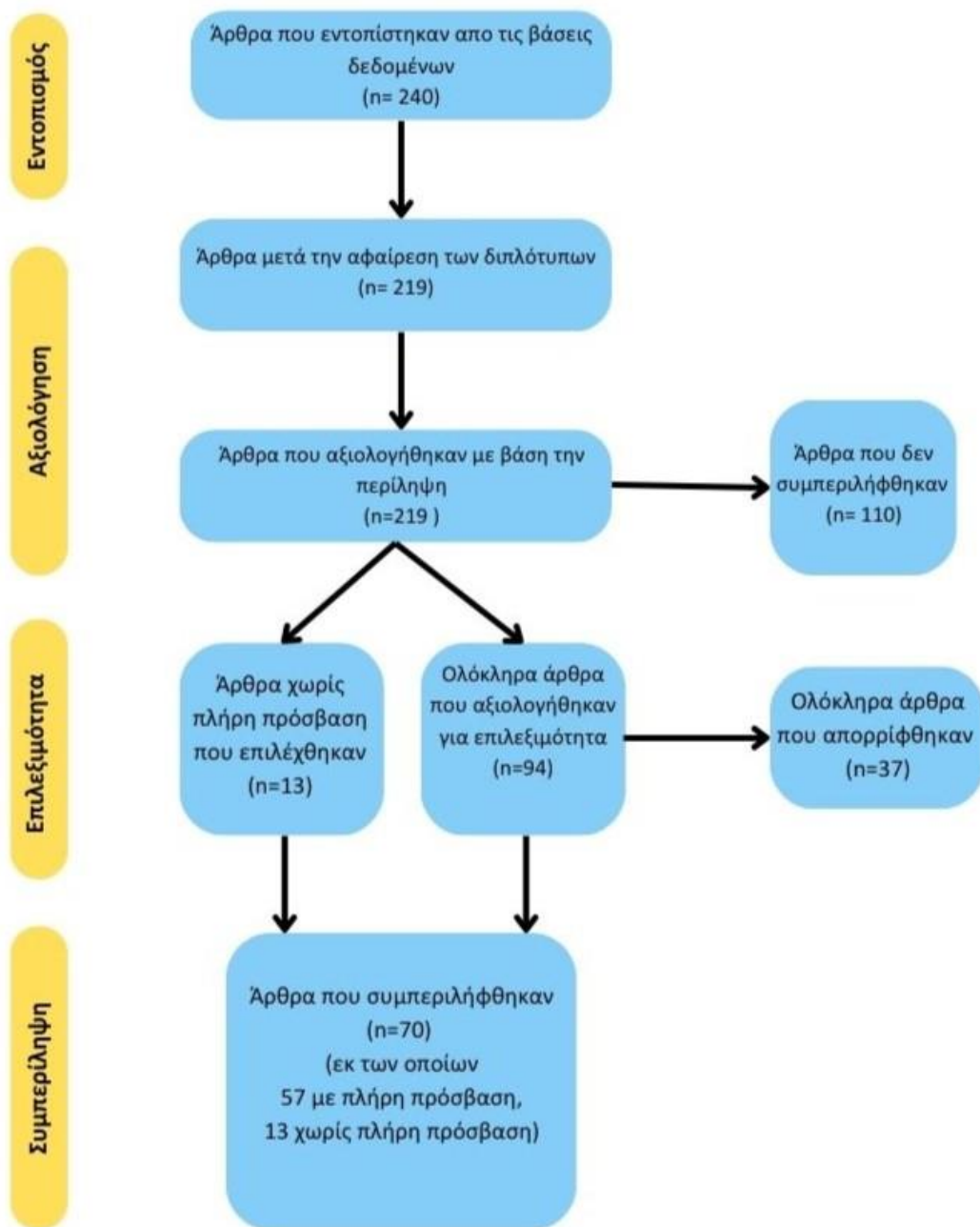
Ακολουθώντας τη διαδικασία αυτή προέκυψε πληθώρα άρθρων. Συνολικά τα άρθρα που συλλέχθηκαν ήταν 240. Έπειτα από την συγκέντρωση των δεδομένων ακολούθησε η επεξεργασία τους ώστε να διαπιστωθεί πόσα από τα 240 άρθρα ήταν κατάλληλα για αξιοποίηση στην παρούσα εργασία.

3.2.3 Στάδιο 3: Επιλογή ερευνών (Study selection)

Από τη διαδικασία εντοπισμού άρθρων προέκυψε ένας μεγάλος αριθμός, από τα οποία ορισμένα ανταποκρίνονταν στο αντικείμενο της μελέτης. Για το λόγο αυτό, κρίθηκε απαραίτητη η υιοθέτηση ενός μηχανισμού που θα βοηθούσε στον αποκλεισμό των μη σχετικών άρθρων. Έτσι, όπως συμβαίνει στις συστηματικές μελέτες ορίστηκαν κριτήρια συμπερίληψης και αποκλεισμού (Arksey & O'Malley, 2005). Τα κριτήρια συμπερίληψης περιλάμβαναν την προϋπόθεση τα άρθρα να είναι εθνογραφικές μελέτες, διαθέσιμες στα Αγγλικά, με ελεύθερη και δωρεάν πρόσβαση, που θα περιγράφουν τη μεθοδολογία διεξαγωγής και να αφορούν ζητήματα σχετικά με την εργοθεραπεία ή/και την επιστήμη έργου. Τα κριτήρια αποκλεισμού ήταν οι μη σχετικές με τις δυο επιστήμες εθνογραφικές μελέτες, τα άρθρα που δεν υπήρχαν διαθέσιμα στα Αγγλικά, οι αυτοεθνογραφίες και οι μετα-εθνογραφίες.

Αρχικά, από τα 240 άρθρα που εντοπίστηκαν, αφαιρέθηκαν τα διπλότυπα και έμειναν 218. Η διαδικασία εφαρμογής των κριτηρίων πραγματοποιήθηκε με ανάγνωση της περίληψης των 219 άρθρων. Μετά από αυτό το στάδιο είχαν κριθεί 107 άρθρα κατάλληλα, εκ των οποίων στα 13, η συγγραφέας δεν είχε πλήρη πρόσβαση (πρόσβαση μόνο στην περίληψη), ενώ στα υπόλοιπα 94 είχε πρόσβαση σε ολόκληρο το άρθρο. Στη συνέχεια, ακολούθησε

ανάγνωση των 94 άρθρων στα οποία είχε πλήρη πρόσβαση, προκειμένου να γίνει η τελική επιλογή όσων θα περιλαμβάνονταν στο scoring review. Από τα 94 άρθρα, τα 57 κρίθηκαν κατάλληλα για χρήση στην ανασκόπηση. Επομένως, από αυτή τη διαδικασία επιλογής προέκυψε ότι συνολικά 70 άρθρα κρίθηκαν κατάλληλα για να συμπεριληφθούν, εκ των οποίων στα 57 υπήρχε πλήρη πρόσβαση, ενώ στα 13 δεν υπήρχε. Η διαδικασία παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα ροής (Διάγραμμα 1), όπως προτείνεται από το Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analysis (PRISMA) (Moher et al., 2009).

Σχήμα 3.1: Διάγραμμα ροής

3.2.4 Στάδιο 4: Καταγραφή των δεδομένων (Charting the data)

Έπειτα από προσεκτική επιλογή των άρθρων, η καταγραφή τους πραγματοποιήθηκε σε πίνακα σε αρχείο Excel. Η καταγραφή αυτή (charting) περιλαμβάνει τη σύνθεση και την ερμηνεία των ποιοτικών δεδομένων μέσω της καταγραφής και της ταξινόμησης των

δεδομένων με βάση τα σημαντικότερα στοιχεία και ζητήματα των ερευνών, με σκοπό την εξαγωγή δεδομένων (Arksey & O'Malley, 2005). Ο πίνακας αυτός περιέχει σε χρονολογική και έπειτα αλφαβητική σειρά εθνογραφικές μελέτες με θέματα που απασχολούν την επιστήμη της εργοθεραπείας ή/και της επιστήμης έργου. Σε κάθε στήλη του πίνακα έχουν καταγραφεί οι κυριότερες πληροφορίες για κάθε άρθρο ξεχωριστά. Οι κατηγορίες των πληροφοριών που συμπεριλήφθηκαν είναι:

- έτος
- περιοδικό δημοσίευσης
- όνομα του/της συγγραφέα
- γεωγραφική τοποθεσία του/της συγγραφέα
- οργανισμός υποστήριξης της ερευνητικής δημοσίευσης
- τίτλος του άρθρου
- λέξεις κλειδιά
- στόχος της έρευνας
- πληθυσμός στόχος της μελέτης
- δείγμα
- διάγνωση εφόσον υπάρχει
- διαδικασίες συλλογής δεδομένων
- μέθοδοι ανάλυσης δεδομένων
- αποτελέσματα

3.2.5 Στάδιο 5: Ταξινόμηση (ή Σύγκριση ή Προβολή), σύνοψη και περιγραφή των αποτελεσμάτων (Collating, summarising and reporting the results)

Η εξαγωγή των αποτελεσμάτων στηρίχθηκε στον πίνακα Excel που δημιουργήθηκε και περιλάμβανε όλα τα άρθρα που συμπεριλήφθηκαν στην ανασκόπηση. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε από τη συγγραφέα σε συνεργασία με την επιβλέπουσα καθηγήτρια της πτυχιακής εργασίας, Μαρία Κουλουμπή, σε διαζώσης και εξ' αποστάσεως συναντήσεις. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η αφήγηση (narrative review) και η περιγραφική – αναλυτική μέθοδος (descriptive – analytical method). Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα στον Πίνακα 3.1.

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
1	1991	The American Journal of Occupational Therapy	Houston, Texas	OT	Spencer J. C.	The Institute for Rehabilitation and Research, Houston, Texas	An ethnographic study of independent living alternatives	community health services, disabled persons, nursing homes, physical disability, rehabilitation centers, transportation, young adult	To compare 12 settings in which housing, attendant assistance, and transportation were shared by clusters of young adults with physical disabilities during the early years of the independent living movement	Ethnographic study	Young adults with physical disabilities during the early years of the independent living movement	A demonstration independent living program established by a medical rehabilitation facility, a university dormitory, four apartment clusters, and six nursing homes, 109 subjects	Physical disabilities	Interviews of 109 subjects as well as by participant observation in each setting		Independent living alternatives are compared in terms of their ability to support residents' engagement in school, work, and leisure activities and their social and cultural similarities and differences. Findings are also reported on how residents viewed their experience in clustered living arrangements and how they believe these experiences shaped their future.	No access
2	1991	The American Journal of Occupational Therapy	Los Angeles, California	OT	Frank G., Huecker E., Segal R., Forwell S., Bagatell N.	University of Southern California	Assessment and Treatment of a Pediatric Patient in Chronic Care: Ethnographic Methods Applied to Occupational Therapy Practice	chronic care, pediatrics	To examine how an experienced occupational therapist assesses and treats a pediatric patient within a relatively long-term clinical relationship	Ethnographic study	Experienced occupational therapist with paediatric patients	One experienced occupational therapist and a preverbal child with Hirschsprung disease	Hirschsprung disease			Shows how the meaning of therapeutic activities changes for the patient over time, as the occupational therapist builds trust through affect attunement, validates his or her empathic interpretations, and develops common understandings with the patient's family and others within the social and cultural contexts of chronic care.	No access
3	1991	The American Journal of Occupational Therapy	Vancouver, British Columbia, Canada	OT	McCuaig M., Frank G.	University of British Columbia	The able self: adaptive patterns and choices in independent living for a person with cerebral palsy	cerebral palsy	To study adaptation to independent living of a 53-year-old woman with cerebral palsy in a West Coast Canadian city	Ethnographic study		A 53-year-old woman with cerebral palsy	Cerebral palsy			Short-term accommodations to disruption or breakdown of stable adaptations were observed through participant observation. The criterion of function alone was found insufficient to account for the subject's choice of adaptive techniques, routines, and social supports. Adaptive choices appeared to depend on the subject's desire to be perceived as able, especially as mentally competent, to the greatest extent possible.	No access
4	1992	The American Journal of Occupational Therapy	Madison, Wisconsin	OT	Hasselkus B. R.	University of Wisconsin – Madison	The Meaning of Activity: Day Care for Persons with Alzheimer Disease	alzheimer's disease, day care	To gain understanding of the meaning of the daily routines and activities at a day-care center for persons with Alzheimer disease, as experienced by the staff	Ethnographic study	Adult day-care center for persons with mid- to late-stage Alzheimer disease or related disorders	Staff of a small adult day-care center for persons with mid- to late-stage Alzheimer disease or related disorders	Mid- to late-stage Alzheimer disease or related disorder	Participant observation and ethnographic interviewing		The guiding principle for all activities during the day was prevention, that is, to prevent participant behavior that would be harmful to self or to others. Secondary to this overarching guideline, other characteristics of a "good day" versus a "rough day"	No access

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS	
																	were also identified. The findings are discussed as they relate to activity program planning and to sources of staff satisfaction in the care of persons with Alzheimer disease.	
5	1992	The American Journal of Occupational Therapy	St. Paul, Minnesota	OT	DeMars P.A.	College of St. Catherine	An occupational therapy life skills curriculum model for a Native American tribe: a health promotion program based on ethnographic field research	health promotion, primary prevention, prevention, health, adult, british columbia, canada, community health services, occupational therapists, philosophy	To develop a series of life skills and prevocational programs for an ethnic population of native Americans from elementary school through high school and post-secondary adulthood levels in British Columbia, Canada, from 1986 to 1990	Ethnography	Native Americans in British Columbia, Canada	Native Americans from elementary school through high school and Post-secondary adulthood levels in British Columbia, Canada		Psychosocial and ethnographic interviewing techniques during villager community meetings		The replicability of this primary prevention and wellness life skills program model offers numerous possibilities for occupational therapists to develop similar programs within the cultural contexts and perceived needs of specific ethnic groups in other nontraditional community-based settings.	No access	
6	1993	The American Journal of Occupational Therapy	San Francisco, California	OT	Bates P. S., Spencer J. C., Young M. E., Rintala D. H.	University of California	Assistive technology and the newly disabled adult: adaptation to wheelchair use	adult, disabled persons, mobility, self-help devices, wheelchairs	To study the adaptation to wheelchair use	Naturalistic, ethnographic, phenomenological study		A 30-year-old white man with acquired paraplegia who was undergoing acute rehabilitation. Primary staff members served as additional informants.	Paraplegia			It was found that adaptation to wheelchair use had both pragmatic and emotional components. The latter appeared in alternating phases of resistance and neutrality or detente. Successful pragmatic adaptation hinged in part on emotional acceptance of the wheelchair.	No access	
7	1993	The American Journal of Occupational Therapy	Columbus, Ohio	OT	Case-Smith J., Nastro M. A.	Ohio State University	The effect of occupational therapy intervention on mothers of children with cerebral palsy	cerebral palsy, child	To explore the relationships between mothers of preschool children with cerebral palsy and their children's occupational therapists	Ethnographic study	Mothers of children with cerebral palsy	Five mothers		Interviewing techniques	Constant comparative analysis	All the mothers established positive relationships with their occupational therapists and described them as skilled agents of change who were effective in helping their children and valuable sources of information and support.	No access	
8	1994	The American Journal of Occupational Therapy	Vancouver, British Columbia, Canada	OT	Jongbloed L.	University of British Columbia	Adaptation to a stroke: the experience of one couple	cerebrovascular accident, ischemic stroke	To examine family and environmental influences on adaptation to stroke.	Ethnographic study		A woman who experienced a stroke and her husband	Stroke	Interviews		The findings suggest that clinicians and researchers must pay greater attention to those living with the person who experienced a stroke and to the ways in which the person's social, cultural, and economic environments influence adaptation to disability.	No access	
9	1994	The American Journal of	Vancouver, British	OT	Suto M., Frank G.	University of British Columbia	Future Time Perspective and Daily Occupations of	schizophrenia, time perception	To study the relationship between temporal	Ethnographic study	Persons with chronic schizophrenia	10 subjects	Chronic schizophrenia	Participant observation and		The pervasive influence of the facility's institutional rules and	No access	

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
		Occupational Therapy	Columbia, Canada				Persons with Chronic Schizophrenia in a Board and Care Home		perspective in persons with chronic schizophrenia and their ability to function in chosen occupations and participate in the routines of a board and care home					interviewing		expectations is revealed in the findings of subjects' present time orientation and limited future time perspective.	
10	1994	The American Journal of Occupational Therapy	Durham, New Hampshire, USA	OT	Griswold L. A.	University of New Hampshire	Ethnographic Analysis: A Study of Classroom Environments	clients, occupational therapists, time factors	To Identify relevant information to assessment of classroom environments in an efficient manner is essential yet presents a challenge for school therapists	Ethnographic study		Eight classrooms		Observations		Using the Classroom Observation Guide, occupational therapists can recommend classroom activities that suit a particular teacher's style.	No access
11	1995	The American Journal of Occupational Therapy	Houston, Texas	OT	Spencer J., Young M. E., Rintala D., Bates S.	Texas Woman's University	Socialization to the Culture of a Rehabilitation Hospital: An Ethnographic Study	rehabilitation hospitals, spinal cord injuries	To examine the rehabilitation process from the insider's perspective of an individual patient to determine his view of important adaptive problems and to examine how these problems were addressed	Ethnographic study	Rehabilitation of patients in a hospital	A 30-year-old man with spinal cord injury	Spinal cord injury	Interviews	Constant comparative method	A central theme was the patient's attempt to figure out how he could use previous competencies in adapting to disability. Staff members seemed so intent on teaching the patients new skills that they often discounted the significance of his past experience and failed to engage in helping the patient connect his future life story to his past.	No access
12	1996	The American Journal of Occupational Therapy	Nashville, Tennessee	OT	Wills K., Case-Smith J.	Clover Bottom Developmental Center	Perceptions and Experiences of Occupational Therapists in Rural Schools	occupational therapists, perception	To identify the unique experiences of occupational therapists who practice in rural schools and to explore how they perceived their roles in rural schools	ethnographic study	Occupational therapists in rural schools	Six occupational therapists		Interview, observation		The participants believed that their work in rural schools required creativity, resourcefulness, and self-reliance. These characteristics and support from their colleagues were important to coping with the challenges of practice in rural schools.	No access
13	1998	The American Journal of Occupational Therapy	Ontario, Canada	OT	Strong S.	Hamilton Psychiatric Hospital, McMaster University	Meaningful work in supportive environments: experiences with the recovery process	clients, disability, mental disorders, mental health, perception, persistence, rehabilitation, self concept, self efficacy, psychiatry	To examine what makes work meaningful for persons with persistent mental illness and how this meaningfulness relates to their recovery	Ethnographic study	People involved with a formal mental health system and people with psychiatric disabilities	Twelve people between 32 and 58 years of age who had been involved an average of 19 years with a formal mental health system, 35 persons with psychiatric disabilities working	Psychiatric disabilities	In-depth interviews, focus groups, participant observation	Thematic analysis	The meaning of work varied with participants' perception of their illness and their self-concept. Changes in their self-efficacy and self-concept were driven by their participation in work activities to operate the affirmative business. Findings suggest that therapists could potentially facilitate these changes in clients' sense of self-	No access

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
												at an affirmative business				efficacy and self-concept by helping them make connections with meaningful occupations and contributions to organizations in the community and to experience challenges and successes in the context of meaningful work.	
14	2001	The American Journal of Occupational Therapy	Tacoma, Washington	OT	Camp M. M.	University of Puget Sound	The Use of Service Dogs as an Adaptive Strategy: A Qualitative Study	dog, domestic, qualitative research, self-help devices	To describe, qualitatively, the use of service dogs by persons with physical disabilities and the meaning of this experience	Ethnographic study	Service dog owners	Five service dog owners		Observation, interview, fieldnotes	Content analysis, sematic network analysis, confirmatory analysis, coding	Service dogs are used to enhance independence in occupational performance areas and contribute to improvements in psychosocial functioning. Service dogs could be viewed as a form of assistive technology that occupational therapists may want to consider as an alternative to traditional devices for some clients.	Access ✓
15	2002	Scandinavian Journal of Occupational Therapy	Detroit, MI, USA	OT	Lysack C. L., Seipke H. L.	Institute of Gerontology and Department of Occupational Therapy, Rehabilitation Institute of Michigan	Communicating the Occupational Self: A Qualitative Study of Oldest-Old American Women	aged, women, blacks, activities of daily living, occupational therapy, self-concept, sociology, health communication	To understand the personal meanings of ageing and well-being from the perspective of oldest-old women	ethnographic study	Oldest-Old American Women who live in the midwestern United States (Detroit, Michigan)	23 women, 12 African American and 11 White, aged 85 years and older		Interview	Constant comparative method	Elderly women assign great importance to their ability to perform feminine-sphere activities, and anticipate well-being and meaning in life to be associated with ability to continue these activities.	Access ✓
16	2003	Occupational Therapy International	Stockholm, Sweden	OT	Lilja M., Bergh A., Johansson L., Nygård L.	National Board of Health and Welfare	Attitudes towards rehabilitation needs and support from assistive technology and the social environment among elderly people with disability	assistive technology, attitudes of elderly towards rehabilitation, patient compliance	To survey the attitudes of elderly people with disabilities who were living at home regarding their support from assistive technology and the social environment	Ethnographic study	120 elderly home-based people in four different areas of Sweden	53 participants with need for therapy (and 34 with no need were only analyzed)		A structured interview, observation, ADL taxonomy, self-assessment, noting	Content analysis	Attitudes among elderly people towards social and occupational engagement and change have a greater influence on their rehabilitation status than their disability as indicated by their health condition and limitations in activities of daily living and instrumental activities of daily living.	Access ✓
17	2005	Australian Occupational Therapy Journal	Bundoora, Australia	OT	Bourke-Taylor H., Hudson D.	La Trobe University	Cultural differences: The experience of establishing an occupational therapy service in a developing	community development, culture, ethno-graphic methodology, occupational therapy,	To document the subjective experience of a Western trained occupational therapist as she establishes a service in a community (located in the	Ethnographic study	Occupational therapy students from a major Midwestern American college	Occupational therapy students from the college who completed placements at the		Interview, observation, Informant: photographs, objects from	Domain analysis, Taxonomic analysis, Componen	This study demonstrates the importance of understanding cultural differences between the therapist and client, as well as the need for occupational therapy services in	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
							community	rehabilitation	Dominican Republic) that is developing its health-care services			department between 2000 and 2002.		the cultural scene, her journal where she described her experience	tial analysis	communities that seek to improve the health and abilities of the local people.	
18	2005	The American Journal of Occupational Therapy	New York	OT	Block P., Ricafrente-Biazon M., Russo A., Chu K. Y., Sud S., Koerner L., Vittoria K., Landgrover A., Olowu T.	Stony Brook University	Introducing Disability Studies to Occupational Therapy Students		Teaching and learning disability studies within the context of an occupational therapy graduate program	Collaborative ethnography, participatory action research (PAR)	Occupational therapy students	In spring 2004, 14 occupational therapy students were introduced to disability studies by their cultural anthropologist (nonoccupational therapist) course instructor.		Participant observation, application of participatory methodologies, student's journal	Thematic analysis	The article addresses philosophical and practical differences between occupational therapy and disability studies and identifies opportunities for collaboration between occupational therapists and independent living specialists.	Access ✓
19	2007	Scandinavian Journal of Occupational Therapy	Norway	OT	Holthe T., Thorsen K., Josephsson S.	Norwegian Centre for Dementia Research, Vestfold Mental Health Care Trust	Occupational patterns of people with dementia in residential care: An ethnographic study	ethnography, group activities, occupational justice, qualitative research, residential care	To gain knowledge of the occupational patterns of persons with dementia in a care home and how the residents perceived the group activities in which they participated	Ethnographic study	People with dementia in residential care home in Norway (Sugar Hill)	Seven women and one man (82-92 years)	Dementia	Participant observation, interviews, fieldnotes	Case focused analysis	Occupational patterns were characterized by active staff and passive residents. The presence of the staff seemed to create safety, stability, and predictability, which the residents welcomed.	Access ✓
20	2009	Australian Occupational Therapy Journal	Australia	OT	Mynard L., Howie L., Collister L.	Alma Road Community Care Unit, Alfred Psychiatry	Belonging to a community-based football team: An ethnographic study	delivery of health care, ethnography, occupational therapy, psychosocial support systems, sports	To investigate team members' experience of belonging to a particular RecLink football team, during the 2003 season	Ethnographic study	A community-based Australian Rules Football league in Melbourne, Australia	The members of the team RecLink, five of them were interviewed	Unemployed or marginalised because of long term illness or disability	Participant observation, In-depth interviews, fieldnotes	Constant comparative approach	Three major themes were identified: a spirit of inclusion, team building and the meaning of team involvement. These findings demonstrated how football can be used as non-clinical, community-based occupational therapy.	Access ✓
21	2010	Scandinavian Journal of Occupational Therapy	Switzerland	OT	Scheidegger G., Lovelock L., Kinébanian A.	Peoples Republic of China	The daily lives and occupations of Tibetan families who have a child with disabilities	activities of daily living (ADL), culture, ethnography, Himalayas, occupational therapy, remote area	To answer the research question: How do Tibetan families who have a child with disabilities while living in remote villages experience their situation and their daily lives and occupations?	ethnographic study	Tibetan families who have a child with disabilities	Two families	Families who have a child with disability	Participant observation, informal interviews, fieldnotes	Comparative data analysis	Findings regarding the culture, beliefs, the local healthcare system, relationships and roles, as well as the personal situation of two Tibetan families with children with disabilities	Access ✓
22	2010	Journal of Occupational Science	Canada	OT	Hamilton A., De Jonge D.	University of Alberta	The Impact of Becoming a Father on Other Roles: An Ethnographic Study	father, Role, Parent, Ethnography	To explore how the birth of a man's first child affects his participation in his various	Focused ethnographic approach	First-time fatherhood in Western countries	4 couples (8 participants)		Interviews, observations, fieldnotes	Reflexive analysis (using	These men's occupational roles did change substantially after the birth of their first child and the importance of	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
									roles and in particular looks at the facilitators and barriers to taking on a role as a father						journaling)	their working role also shifted.	
23	2011	Canadian Journal of Occupational Therapy	Vancouver	OT	Wray E. L., Mortenson P. A.	BC Centre for Ability	Cultural competence in occupational therapists working in early intervention therapy programs	cultural competence, Early childhood intervention, Family-centered care, Occupational therapy	To explore how occupational therapists working in Early Intervention Therapy (EIT) settings work towards cultural competence in practice	Focused Ethnography, critical social theory	Occupational therapists with at least one year's experience working in community-based EIT programs, born and trained in Canada	Five occupational therapists' experiences of working with culturally diverse clients		In-depth interview, fieldnotes	Discourse analysis and critical self-reflection	Occupational therapists working in EIT settings described working with clients from culturally diverse contexts as a dynamic learning process underpinned by family-centred partnerships. Although family-centred practice occurred as part of this process, it does not subsume it.	Access ✓
24	2012	Journal of Occupational Science	South Africa	OT	Ramugondo E. L.	University of Cape Town	Intergenerational play within family: The case for occupational consciousness?	intergenerational play, Exogenous rapid social change, social capital, Play rhetoric, Collective story-making, Occupational consciousness	To examine ways in which children and adults negotiate a shared notion of valued play	Critical ethnography (Critical Emancipatory Research)	Five families from Venda	One family		Observation, Interviews, Participant observation, document examination, photographs	Case-analysis, cross-case analysis	Negotiating important societal transitions. Uncovering injustice demands an intergenerational approach to play, and perhaps other occupations, especially where disparities in technological skills exist across generations.	Access ✓
25	2012	Occupational Therapy Journal of Research: Occupation, Participation and Health	Chicago, Illinois	OT	Mirza M.	Northwestern University	Occupational Upheaval During Resettlement and Migration: Findings of Global Ethnography with Refugees With Disabilities	refugees, disability, occupational justice, occupational deprivation	To explore disabled refugees' access to occupational participation in the context of the U.S. refugee resettlement program	Global ethnography	This study was conducted from 2007 to 2009 in a large metropolitan city in the midwestern United States, a region with a strong presence of resettled refugees and refugee service agencies	Eight Cambodian and seven Somali refugees, ten key experts (These were individuals familiar with the U.S. refugee resettlement system and represented eight organizations involved in service delivery or advocacy for refugees)	Refugees with disabilities	Two in-depth narrative interviews, focus groups and social network surveys, participant observations, Observations, Fieldnotes of the researchers' reflections, semi structured interviews, Texts and documents	Grounded theory strategy of constant comparison, interpretative, phenomenological analysis	Resettlement service providers focused on the dichotomous options of work or welfare, overlooking the broader occupational needs of disabled refugees.	Access ✓
26	2013	The Open Journal of Occupational	Oklahoma, USA	OT	Isaacson M.	University of Oklahoma Health Sciences Center - USA	The Training and Use of Service Dogs in Occupational Therapy Education	fieldwork, assistive technology, ethnography, Person-Environment-	To describe the role of occupational therapy fieldwork students in the training of service dogs	Ethnography	Occupational therapy students in the training and placement of service dogs	The author interviewed the Therapeutics Executive Director,		In-depth interviews (semi-structured,	Thematic analysis	Occupational therapy students may play a significant role in the training and placement of service dogs. A service dog training organization may	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
		Therapy						Occupation Model of Practice				the Therapeutics Certified Dog Trainer, and two occupational therapy students as key informants on this project.		open-ended questions)		serve as a non-traditional community-based level I fieldwork site and provide a strong, yet diverse, fieldwork experience for occupational therapy students.	
27	2014	Scandinavian Journal of Occupational Therapy	Trondheim, Norway	OT	Horghagen S., Fostvedt B., Alsaker S.	Sør-Trøndelag University College	Craft activities in groups at meeting places: supporting mental health users' everyday occupations	participation, occupational therapy, low threshold services, health promotion, activity	To explore how the participants' engagements in craft activities in a group supported their way of managing everyday occupations	Focused ethnography	People attending Mental health center in Norway	12 people with long-lasting mental health illness	Long-lasting mental health illness	Observation, fieldnotes from narratives	Paradigmatic analysis	The value of crafts, and how crafts are experienced as an activity with a low-risk threshold for participation, and that engagement in doing crafts together with peers supports the management of everyday occupations.	Access ✓
28	2014	Journal of Occupational Science	Edinburgh, UK, Greece	OT	Kantartzis S., Molineux M.	Queen Margaret University, Leeds Metropolitan University, Hellenic Association of Occupational Therapists	Occupation to Maintain the Family as Ideology and Practice in a Greek Town	family occupation, Household, Transactionalism, Greece	To explore occupation in a Greek town, with objectives to explore: the contextual influences on the emergence of understandings of occupation, the nature of occupation, and understandings of health and the 'right way to live' that underpinned daily occupation	Ethnography	In a small town in central Greece with a population of about 3,000 people	10 people who lived in this town		Observations, interviews, fieldnotes, Documents such as the local newspaper, blogs and books on the area's places and traditions, and took photographs	Hermeneutic circle analysis	Family was embedded in memories and stories, the embodied experience of growing up in the town and in the ongoing family occupation that predominated throughout the days and weeks.	Access ✓
29	2014	Journal of Occupational Science	Denton, Texas, USA	OT	Poskey G., Pizur Barnekow K., Hersch G.	Texas Woman's University	Parents' response to infant crying: Contributing factors of the reciprocal interaction	caregiving, Shaken Baby Syndrome, Co-occupation, Infant crying, Health promoting co-occupations, non-health promoting co-occupations	To capture potential risk factors for unhealthy interactions connected to inconsolable infant crying	ethnographic study	Caucasian families, resided in a metropolitan area in the southwest region of the United States	Two males and 2 females from different households		Participant observation of parents' behaviors, actions and emotions regarding infant crying in their home context, questionnaire, fieldnotes	Repeated reading and re-reading	Inconsolable infant crying, and perhaps the intense negative emotional responses of the parents, is a precipitating factor of shaken baby syndrome.	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
30	2014	Social Science & Medicine	Los Angeles, CA, USA	OT, OS	Angell A. M., Solomon O.	University of Southern California	The social life of health records: Understanding families' experiences of autism	USA, African American, Autism, Family perspectives, Health record, Health disparities, Healthcare disparities, Meaningful use	To provide a multifaceted understanding of how autism diagnosis, services and interventions are negotiated, coordinated and choreographed by families and practitioners across multiple settings	Ethnographic, discourse-analytic study	African American children with autism and their families living in Los Angeles County, California	Twenty-five children diagnosed with autism from 23 families. The sample consisted of 22 mothers; 15 fathers and stepfathers; 17 extended family members; and 65 professionals	Children with autism	Data taken from from a larger data corpus: narrative interviews, participant observation in home, clinical and community settings, fieldnotes and health record reviews	Critical discourse analysis	Insights into the role of records in the naming and framing of children and their families in ways that contributes to healthcare disparities related to autism. Consideration of the 'social life' of health records is critical for improving professional awareness and enhancing family-practitioner collaborations.	Access ✓
31	2015	Occupational Therapy International	Edinburgh, Scotland	OT	Elliot M.L.	Queen Margaret University	Critical Ethnographic Analysis of "Doing Good" on Short-Term International Immersion Experiences	reciprocal partnerships, expectations, critical analysis, moral incentive	To examine the experiences of occupational therapy students abroad and addresses the potential for competing agendas when the motivation to participate in short-term immersion opportunities, is driven in part by a desire to "do good"	Narrative phenomenology and person-centered ethnography	Second year master's level occupational therapy students at an American university, who were committed to travelling to West Africa for a two-week period as part of their final year professional development.	In total, 24 students, roughly two thirds of the larger travel group, consented to participate in the study. Primarily female, age from early 20s to late 40s.		Participant observation, Field reflections, observations, follow-up interviews, essays and photographs	Thematic and narrative strategies	By examining how the stated and implied desire to do good exists alongside the risk to do harm to individuals and international networks, the conclusions can be extended locally to highlight the challenges to "partnering up" between clinicians and patients.	Access ✓
32	2015	Work	Oslo, Norway	OT	Engeseta A., Söderström S., Vik K.	The Norwegian Association of Occupational Therapy	Day activity centres – work for people with intellectual disabilities: A Norwegian perspective	occupation, participation, inclusion, work role	To explore what constitutes work and work roles for people with intellectual disabilities and severely limited verbal communication abilities who attend a day activity centre	Ethnographic study	Day activity center in a local municipality in Norway	Staff members, sixteen adults with moderate to severe intellectual disabilities attended this day activity centre	Moderate to severe intellectual disabilities	Participant observation in their everyday work contexts, fieldnotes	Double hermeneutic circle	Even though participants with intellectual disabilities engaged in specific work roles at the day activity centre, these work roles did not constitute work as it is ordinarily conceptualized and valued in society.	Access ✓
33	2015	Australian Occupational Therapy Journal	Bundoora, Victoria, Australia	OT	Whatley E., Fortune T., Williams A. E.	La Trobe University, Mind Australia	Enabling occupational participation and social inclusion for people recovering from mental ill-health through community gardening	community development, domains of practice, mental health, social inclusion, wellbeing, working with communities	To explore how this community development project created a socially inclusive environment, and enabled occupational participation among people recovering from mental ill-health	Ethnographic study	52 members of 'Sprout', a supported community garden situated in inner-city Melbourne	Four staff, five participants, two of their external support workers and two volunteers, senior staff member and three staff members were interviewed individually, Two	Mental illness	Participant Observation, fieldnotes, Semi-structured interviews, Reviewed Sprout program documentation, photographs of spaces and	Open and focussed coding, memo writing, mind mapping, collaborative analysis	Sprout community garden enabled social inclusion and occupational participation by creating community, creating a flexible environment that supports participation and creating a learning environment.	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
												Sprout members experiencing mental ill health also consented to be interviewed		objects in the environment			
34	2015	Journal of Occupational Science	Ireland	OT & OS	Lynch H., Hayes N., Ryan S.	University College Cork	Exploring socio-cultural influences on infant play occupations in Irish home environments	ethnography, parental Reasoning, physical and social Environments, play occupations, transactional processes	To explore sociocultural influences on infant occupational development through the lens of play events that occurred in home settings	Ethnographic study	Families from urban and rural settings in Ireland with Irish Born parents of a Typically developing new-born or 1-year old infant.	Five families from urban and rural settings (two new-borns and three 1-year olds)		Semi-structured Interviews, participant observation, note taking	Grounded theory	Play occupations were influenced by different forms of parental reasoning: personal, knowledge-based, future-based, practical-based, sociocultural and narrative.	Access ✓
35	2015	Scandinavian Journal of Occupational Therapy	Murcia, Spain	OT	Zango Martín I., Flores Martos J. A., Moruno Millares P., Björklund A.	University of Castilla-La Mancha, University Catholic San Antonio-Murcia	Occupational therapy culture seen through the multifocal lens of fieldwork in diverse rural areas	assumption, culture, ethnography, global world, intercultural	To analyze worldviews regarding human occupation and the link between occupation, health, and well-being among people from rural Honduras, Morocco, Burkina Faso, Tanzania, and Ecuador	Ethnography	From occupation-focused projects in Honduras, Morocco, Burkina Faso, Tanzania, and Ecuador	One occupational therapist, one nurse, one social worker, three relatives, one community leader, and 20 potential clients from the occupation-focused projects		Semi-structured interviews, participant observations, and in-depth interviews, notes	Grounded Theory approach	The overall findings showed that taking different worldviews into account is needed for developing an occupational therapy culture that is useful globally and hosts diverse meanings and occupation-focused practices.	Access ✓
36	2016	Hong Kong Journal of Occupational Therapy	Talavera de la Reina, Spain	psychologist	Miralles P. M., Ramón N. C., Valero S. A.	University of Castilla-La Mancha	Adolescents with Cancer and Occupational Deprivation in Hospital Settings: A Qualitative Study	adolescents, cancer, occupational Deprivation, occupational therapy, paediatric oncology	To analyze the needs of hospitalized adolescents with cancer in relation to the performance of meaningful activities as well as to explore the possible scenarios of occupational deprivation in hospital paediatric wards	ethnographic study	Adolescents from Paediatric Oncology and Paediatrics ward of the Virgen de Toledo Hospital, Toledo, Spain	Eight adolescents (5 male and 3 female participants)	Cancer	Direct participants observation in the hospital setting and in-depth interviews, fieldnotes	Constant comparison analysis	The lack of variety and availability of educational activities and leisure, and the subsequent changes of the individual physical, social, and cultural environments could cause situations of occupational deprivation, and affect the health and quality of life of the individuals.	Access ✓
37	2016	Scandinavian Journal of Occupational Therapy	Montreal, Quebec, Canada	Child Psychiatrist	Greco V., Lambert H. C., Park M.	Center for Child Development and Mental Health, Jewish General Hospital, McGill University	Being visible: PhotoVoice as assessment for children in a school-based psychiatric setting	child, life books, mental health, participatory research, photovoice method	To examine if and how PhotoVoice could be used as a recovery-oriented self-report measure for matters to children diagnosed with severe emotional and behavioral difficulties	Ethnographic study	A voluntary day hospital program at a psychiatric treatment centre (in Canada) providing psychosocial, emotional, behavioural and academic interventions for elementary school-aged children whose behavioural difficulties	Two boys and two girls between nine and ten years old with behavioural challenges	Severe emotional and behavioural difficulties	Interview, participant observations, Audio-taped PhotoVoice sessions, Life books with photographs, fieldnotes	Hermeneutic analysis	The PhotoVoice method foregrounded children's perspectives on what matters more explicitly than clinical or parent perspective on function.	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
38	2016	Scandinavian Journal of Occupational Therapy	North Carolina, USA	OT, OS	Womack J. L., Isaksson G., Lilja M.	Lulea University of Technology, University of North Carolina at Chapel Hill	Care partner dyad strategies to support participation in community mobility	caregiver, case study community Participation, ethnography, occupational therapy, older adult	To explore and describe strategies used by older adult care partner dyads to support and maintain participation in community mobility	Ethnographic case studies	People from ageing services offices	Three care dyads, all of which are long-term married partners, over the age of 60, university educated, and retired from professional careers. All the participants currently reside in the southern United States.		Repeated, semi-structured Interviews, participant observation, Photographs, fieldnotes	Constant comparative data analysis	Strategies identified by participants were more relational than procedural in nature, indicating the need for occupational therapists working with care partner dyads to consider historical routines, social connectedness, and needs of the care partnership in addition to functional abilities of the care recipient when addressing community mobility.	Access ✓
39	2016	Occupational Therapy Journal of Research	Chicago, Los Angeles, USA	OT	Angell A. M., Frank G., Solomon O.	University of Southern California, University of Illinois at Chicago	Latino families' experiences with autism services: Disparities, capabilities, and occupational justice	occupational justice, autism, disparity, services	To contribute to thinking about occupational justice	Ethnographic study	12 Latino families from a regional center in Los Angeles County	Six families	Latino children with autism spectrum disorder (ASD)	Interviews, observation, fieldnotes, children's health records	Triangulation analysis	Occupational justice requires evidence that the functionings of a child can be bundled into capabilities. When parents cannot incorporate the services into their lives occupationally, their children are unable to benefit either from improved functioning or enhanced capabilities. Applying the capabilities approach can help operationalize the concept of occupational justice as a tool to evaluate social policy across cases.	Access ✓
40	2017	Canadian Journal of Occupational Therapy	United Kingdom	OT	Kantartzis S., Molineux M.	Queen Margaret University	Collective occupation in public spaces and the construction of the social fabric	classification of occupations, Community, Ethnography, Occupational therapy, social participation	To explicate the concept of occupation in a Greek town	Ethnography	A market town in central Greece with a population of about 3,000 people	Interaction with approximately 50 people and occupations with 10 people who lived in this town		Observation, participation, informal and formal interviews, local documents and web sites, diary, fieldnotes	Hermeneutic process	Collective occupation maintained the social fabric through three forms: informal daily encounters in public spaces, organization and associations, and celebration and commemoration.	Access ✓
41	2017	Journal of Occupational Science	Kent, United Kingdom	OT, OS	Simaan J.	Allied Health Professions School	Olive growing in Palestine: A decolonial ethnographic study of collective daily-forms-of-resistance	decolonial ethnography, Collective occupations, Occupational consciousness, Daily-forms-of-	To explore how land colonization influences the daily occupations relating to olive growing, and how olive-growing families respond to the experience of	Critical Ethnography (Decolonial ethnography)	Rural communities in the southern hills of the West Bank of Palestine	Four participant families		In-depth interviews, Field observations, Fieldnotes, reflective journal	Thematic analysis	Palestine as a conceptual space, is illuminating a set of values and means of action that move beyond the individual as the main area of concern, and perceive human	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
								resistance	occupational apartheid through their daily occupations and their shared values							communities as a continuation, and in mutual relation to, their environment, provides insights on collective occupations learnt from a global South group.	
42	2017	Canadian Journal on Aging	London	OT	McGrath C., Laliberte Rudman D., Spafford M., Trentham B., Polgar J.	University of Western Ontario	The Environmental Production of Disability for Seniors with Age-Related Vision Loss	aging, age-related vision loss (ARVL), critical ethnography, environmental barriers, disability, activity restriction	To reveal the ways in which environmental barriers produced and perpetuated disability for 10 older adults with ARVL	Critical ethnography	Older adults with low vision from a mid-sized Canadian City and surrounding rural	10 older adults with low vision	Older adults with age-related vision loss (ARVL)	Narrative interview, a participant observation session, a semi-structured, in-depth interview, fieldnotes	Reconstructive analysis	Findings revealed how disability is shaped for older adults with ARVL when they participated in three common activities – shopping, eating, and community mobility. Addressing the environmental production of disability requires inclusive social policy, advocacy, and a focus on education.	Access ✓
43	2017	Journal of Occupational Science	Ireland	OT	Moore A., Lynch H.	University College Cork	Understanding a child's conceptualisation of well-being through an exploration of happiness: The centrality of play, people and place	play, Well-being, Happiness, Ethnography	To explore and understand Irish children's conceptualisations of happiness (as a proxy measure of well-being) with the aim of contributing to what is already known about child well-being and play, to justify a rationale as to whether play should be included as an indicator of children's well-being in the national set of well-being indicators in Ireland	Focused ethnographic approach	Children going to primary schools in a southern county of Ireland	31 children (12 girls and 19 boys, age range from 6.0 to 8.33 years) Ten of them attended the city school, 14 the urban school, and 7 the rural school.		Mosaic approach: Drawings, Semi-structured focus group interviews, Child-led photography	Thematic analysis	Findings identified the centrality of play, place and people as contributing to happiness. Children's happiness (wellbeing), placing it at the foreground of children's everyday lives and ascertaining its place as a contributing factor to the well-being of children is of utmost importance.	Access ✓
44	2018	Assistive Technology	West Virginia, USA	OT	Cronin A. F.	West Virginia University, Morgantown	Assistive technology reasoning in rural school based occupational therapy	education, emerging trends, Rural, service delivery	To explore the beliefs of practitioners working in rural schools about their role in AT service provision	Ethnography	West Virginia (WV) AT specialists from several disciplines regarding rural AT service delivery	22 OT practitioners		Survey, in-depth interview, discussion, fieldnotes	Qualitative thematic content analysis, constant comparative method,	Concerns about the unclear role of potential AT providers resulting in the use of AT as a last resort, the lack of inclusion of AT in the core curriculum, and the limited collaboration and in-service education opportunities recognized by practitioners.	Access ✓
45	2018	American Journal of Occupational	London, UK	OT	Taylor E., Jones F., McKeivitt C.	Kingston University and St George's	How is the audit of therapy intensity influencing rehabilitation	clinical audit, quality in health care, rehabilitation	To understand how 45 min of each therapy (Occupational therapy, physiotherapy and	Ethnographic study	Stroke units in three English hospitals	Forty-three participants including patients,	Stroke patients	Observation, Interviews, fieldnotes	Thematic analysis	Measuring therapy time is problematic due to varied interpretations of	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
		Therapy				University of London	in inpatient stroke units in the UK? An Ethnographic study	medicine, stroke, therapy	speech and language therapy) has influenced delivery of stroke unit therapy			therapists and other staff				'what counts' and variation in reporting practices. Although stroke policy, guidelines and audit are potential tools of improvement, their benefits are not automatic. Their actual effects depend largely on the attitudes and values of local influential 'street level leaders'.	
46	2018	Journal of Occupational Science	Leeds, United Kingdom	OT	Murphy A., Stevenson J.	Leeds Beckett University	Occupational potential and possible selves of master's level healthcare students with dyslexia: A narrative inquiry	occupational science, Occupational potential, Possible selves, Narrative Inquiry, Occupational Identity, Dyslexia, Performance ethnography	To explore influences on occupational potential, that is, exercising latent capacities through participation/engagement in occupation in shaping the 'possible selves' (perceptions of the self in the future) of master's level healthcare students with dyslexia	Narrative inquiry, performance ethnography	Participants were studying healthcare courses at master's level (university in the North of England) and had a diagnosis of dyslexia	Nine masters' students	Dyslexia	Interview (Acts and Scenes)	Iterative analysis	The findings show that occupational potential and possible selves are highly influenced by the sociological surroundings, resilience, and agency of the participants and their families, and there is a strong relationship between these two concepts in relation to the actions required to reach desirable possible selves.	Access ✓
47	2018	Australian Occupational Therapy Journal	Warrnambool, Victoria, Queensland, Australia	OT	Burley S., Cox R., Di Tommaso A., Molineux M.	Griffith University, Mental Health Services, South West Healthcare	Primary Contact Occupational Therapy Hand Clinics: The pull of an occupational perspective	advanced scope, hand therapy, occupational perspective, occupational therapy, primary contact	To explore the practice of occupational therapists within Primary Contact Occupational Therapy Hand (PCOTH) Clinics from an occupational perspective	Ethnography	Occupational therapists in primary contact hand clinics	Three occupational therapists practicing in two PCOTH clinics in Brisbane, Queensland		Interviews, observations, progress notes, fieldnotes	Qualitative data analysis was conducted using a three-stage process proposed by LeCompte and Schensul (1999)	Occupational therapists practicing in a primary contact hand clinic experienced the push of the biomedical model and the pull of an occupational perspective.	Access ✓
48	2019	Disability and Rehabilitation	Toronto, Ontario, Canada	OT & OS	King G., Chiarello L. A., Ideishi R., Ziviani J., Phoenix M., McLarnon M. J. W.,	Bloorview Research Institute, Holland Bloorview Kids Rehabilitation Hospital	The complexities and synergies of engagement: an ethnographic study of engagement in outpatient pediatric rehabilitation sessions	client involvement, client investment, disengagement, motivation, pivotal elements, therapy	To describe people's behavior reflecting engagement in therapy and to understand the meaning of therapy interactions from the viewpoint of youth, caregivers, and SPs (service	Ethnography	Participants from three pediatric rehabilitation outpatient organizations in the greater Philadelphia region and from Holland Bloorview Kids	13 youth, 15 caregivers (12 mothers), and 26 service providers (nine occupational therapists, nine physical therapists,	Range of diagnoses	Therapy observation, interviews, fieldnotes	Thematic analysis	Engagement is important and essential and success of therapy, including positive expectations of therapy, positive affect, perceptions of progress, good interpersonal relationships, and collaboration.	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
					Pinto M., Thompson L., Smart E.				providers)		Rehabilitation Hospital in Toronto, Canada	seven speech and language therapists, and one social worker)					
49	2020	Canadian Journal of Occupational Therapy	Ljubljana, Slovenia	OT	Šuc L., Švajger A., Bratun U.	University Rehabilitation Institute	Goal Setting Among Experienced and Novice Occupational Therapists in a Rehabilitation Center	Canadian Occupational Performance Measure, Client-centered practice, Clinical experience, Occupational therapy, Qualitative research	To explore the experiences of novice and expert occupational therapists who use the Canadian Occupational Performance Measure in the process of goal setting	Focused ethnography	Novice and experienced occupational therapists from various departments of a major Slovenian inpatient rehabilitation center	Four experienced occupational therapists and four novice occupational therapists working with clients with different physical disabilities		In-depth interview, observation, notes	Thematic analysis	The four main themes that emerged from the analysis showed both similarities and Differences between novice and experienced therapists, especially in communication, guidance, flexibility, and dilemmas they were facing.	Access ✓
50	2020	Health and Social Care in the Community	Sherbrooke, Canada	OT	Carrier A., Freeman A., Desrosiers J., Levasseur M.	Université de Sherbrooke, Research Centre on Aging	Institutional context: What elements shape how community occupational therapists think about their clients' care?	decision making, home care services, occupational therapists, problem solving, professional practice, waiting lists	To describe the elements of the institutional context involved in community therapists' Clinical Reasoning (CR)	Institutional ethnography	Seven Health and Social Services Centres in Québec (Canada) offering home-care programmes	10 occupational therapists and 12 secondary key informants (colleagues and managers) from three Health and Social Centres		Observation, interview, documents	Institutional Ethnography first phase analysis process	Institutional procedures, organization's basket of services, occupational therapists' mandate and wait times for their services, restrictively shape CR.	Access ✓
51	2020	Scandinavian Journal of Occupational Therapy	Tokyo, Japan	OT	Alve Y. A., Bontje P., Begum S.	Tokyo Metropolitan University	Intra- and interpersonal agency: Resuming occupational participation among persons with spinal cord injury after discharge from in-patient rehabilitation	participation, transitions, Occupation, spinal cord injury, community, Bangladesh	To understand and describe how changes occur in occupational participation among persons with spinal cord injury (SCI) following discharge from a rehabilitation center in Bangladesh	Ethnography	80 Potential participants were identified from the admission records of Centre for the Rehabilitation of the Paralyzed in Bangladesh (November 2017). They were ex- patients who were admitted after sustaining their spinal cord injury, either directly to CRP or via other hospitals within a few weeks.	Fourteen male and five females with SCI were included in this research	Spinal Cord Injury (SCI)	Interviews with supplemental observations of occupations, notes, taking photographs	Combination of thematic narrative and narrative slopes analysis resulting in constant comparative analysis such as an iterative approach	Each of participants' transitions unfolded in unique, complex patterns. The processes directions of the transitions were understood as waning and waxing of agency. This agency could be individual, and shared with or dedicated by others, when participants and other persons combined their skills or when participants were supported by others.	Access ✓
52	2020	Journal of Occupational Science	Vancouver, Canada	OT	Huot S., Aldrich R. M., Rudman, D. L.,	University of British Columbia	Picturing precarity through occupational mapping: Making the	occupational science, Activation, Ethnography,	To explore how participants negotiated daily routines and occupations at the local scale	Collaborative ethnography	People who self-identified as being long-term unemployed	9 participants from the US and 8 from Canada self-selected		Semi-structured interviews and selected two	Map analysis	Unemployment pushes people out of some spaces and into others, Several places were	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
					Stone M.		(im)mobilities of long-term unemployment visible	Mobilities, Occupational Mapping, Long-term Unemployment, Precarity	during their unemployment		from United States and Canada between 2014 and 2018. 23 people were recruited (11 in the US and 12 in Canada)	to participate		additional methods to generate data (i.e., participant observations, time diaries, or occupational mapping)		geared toward unemployed people and places associated with certain types of resource seeking, visual evidence that they were on the 'margins of society' with fewer and fewer chances to interact with people who were adequately employed.	
53	2020	Journal of Occupational Science	Durham, New Hampshire, USA	OT	Tomar N., Bailliard A. L.	University of New Hampshire	Understanding the moral economics of occupational engagement	occupational science, Occupational engagement, Moral economics of occupation framework, Ethnography, Social processes	To better understand social processes related to occupational engagement	ethnographic study	Participants from two clubhouses, Journey and Odyssey (pseudonyms), in the United States	18 adults with serious mental illness and 16 service-providers	Serious Mental Illness (SMI)	Interviews, fieldwork, participant observation, document review, fieldnotes	Open and focused coding, and analytic interpretation	Findings helped generate a moral economics of occupations framework, which conceptualizes occupations as tangible assets and highlights their function in establishing and maintaining hierarchies and institutions.	Access ✓
54	2021	Dementia	Lausanne, Switzerland	OT	Margot - Cattin I., Kühne N., Öhman A., Brorsson A., Nygard L.	University of Applied Sciences and Arts of Western Switzerland	Familiarity and participation outside home for persons living with dementia	familiarity, dementia, territories, places, participation outside home	To clarify how familiarity is experienced by persons with dementia in performing activities and visiting places, and how familiarity contributes to maintaining participation outside home	Ethnographic study	Recruitment proceeded via memory clinics, day-care centres and the Alzheimer Association	Nine participants with various stages of dementia	Dementia	Two types of interviews: a two-phase sit-down, face-to-face, home-based interview and a walk-along mobile interview done outside the home, while going to familiar places and performing activities, Fieldnotes	constant comparative method	Persons with dementia experience familiarity as continuous and whole, through occurrences that support personal territories. Landmarks and objects enhance the experience of familiarity. Familiarity that is continuously challenged may render participation outside the home fragile.	Access ✓
55	2021	Disability and Rehabilitation	Taipei, Taiwan	OT	Chang F. H., Fields B. E., Kersey J M., Wu C. Y., Shih M., Skidmore E. R.	Taipei Medical University	How does culture influence the implementation of strategy training in stroke rehabilitation? A rapid ethnographic study of therapist perspectives in Taiwan and the United	cross-cultural comparison, qualitative research, rehabilitation, stroke, ethnography, family support	To examine the perspectives of rehabilitation therapists who have delivered strategy training in Taiwan and the United States to understand the influence of culture on strategy training implementation	Rapid ethnographic study	9 therapists in Taiwan and 12 in the United States	7 therapists from Taiwan and 7 from the United States		Including participant self-reported demographic information, interviews, field notes, memos,	Constant comparative analysis approach	Therapists in both countries shared similar perspectives regarding the perceived advantages of strategy training and similar views regarding the challenges.	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
							States							documents			
56	2021	The American Journal of Occupational Therapy	Chicago	OT	Magasi S., Angell A. M., Papadimitriou C., Ramirez R. D., Ferlin A., Reis J. P., Wilson T.	University of Illinois at Chicago	Inside an Occupational Therapy–Disability Community Partnership to Promote Health Management: Ethnography of a Research Collaboration	disability, health, partnerships	To understand the group dynamics and relational processes of a community-based participatory research (CPBR) team in the context of an intervention development study focused on health management for people with disabilities (PWD)	Ethnographic study	Occupational Therapy – Disability Community Partnership	Nine participants (6 academic team members, 4 of whom were trained as occupational therapists; 2 disability partners; and 1 managed-care organization representative), Three participants self-identified as PWD	PWD	Semi-structured interviews, participant observation, fieldnotes	Thematic analysis	Deep commitment to a shared goal of health care justice for PWD and team members' willingness to address tensions promoted successful collaboration. Intentional relationship building is needed for occupational therapy researchers to collaborate with members of disability communities as equal partners.	Access ✓
57	2021	Journal of Occupational Science	Odense, Denmark	OT	Kielsgaard K., Horghagen S., Nielsen D., Kristensen H. K.	University of Southern Denmark	Moments of meaning: Enacted narratives of occupational engagement within a dementia town	occupational science, Dementia town, Narrative, Meaningful occupation, Ethnography, Activity	To explore how people with moderate dementia engage in occupation in the context of a Danish dementia town, and how meaning is related	Narrative, ethnographic approach	A Danish dementia town that was established in 2016 to provide a living milieu where people with dementia and their relatives could live meaningful everyday lives and still be part of the surrounding community	Nine participants (variation in the degree of dementia, gender, age, civil status, type of accommodation, time of attending the activity centre, but also variation in the level of engagement in the everyday occupations)	Moderate or severe dementia	Participant observation, informal conversations, fieldnotes	Hermeneutic, narrative approach based on Ricoeur's theory and Mattingly's further reasoning on narratives outlined by Josephsson and Alsaker	Meaningful engagement seemed to be a way for people with dementia to connect to self, others, and place. However, the process of being engaged in occupation depended on co-creation with others, who supported the enactment process by drawing on the person's occupational biography.	Access ✓
58	2021	Journal of Occupational Science	Ireland	OT	Fahy S., Delicâte N., Lynch H.	European Cost Action (Ludi) project	Now, being, occupational: Outdoor play and children with autism	occupational science, Flow, Occupational justice, Play Spaces, School environments	To explore the outdoor play occupations and environments of children with autism, to understand the place of outdoor play in their lives	Focused ethnography approach, pilot study	One local mainstream primary school in a small town in Ireland	One female teacher and two female Special Needs Assistants, one female and four male children with autism aged 6-9	Autism	Schoolyard observations, behavioural mapping, staff interviews, child interviews supported by picture elicitation,	Thematic data analysis	The children displayed play preferences that included social and imaginative play, which are often invisible in research with children with autism. Their preferences differed in school and community environments, demonstrating that preferences vary depending on the affordances available.	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
														colouring picture elicitation and community playground observations, fieldnotes			
59	2021	Occupational Therapy Journal of Research: Occupation, Participation and Health	British Columbia, Canada	OT, OS	Delaisse A. C., Huot S., Veronis L., Mortenson W. B.	The University of British Columbia	Occupation's Role in Producing Inclusive Spaces: Immigrants' Experiences in Linguistic Minority Communities	occupational engagement, ethnography, environment	To examine the role of immigrants' occupational engagement in the production of Francophone minority community spaces in Metro Vancouver, Canada	Critical ethnography	Three community sites that have different mandates and programming and are in different municipalities of Metro Vancouver to observe a diversity of ways to engage in the Francophone minority community (FMC)	Five participants in each of the partner sites. Among the 15 participants, there were 12 women and three men; six participants were from Europe and nine from former Francophone colonies; they had immigrated at different times and under various immigration categories that shaped their integration experience.		Participant observations and in-depth and go-along Interviews, observations, fieldnotes	Theoretical analysis	Immigrants' occupations in the lived space were fundamental to the production of space more broadly by shaping the perception of the spaces and the sites' adaptation to participants' multilingual practices.	Access ✓
60	2021	Disability and Rehabilitation	Newcastle-Upon-Tyne, UK	OT	Bradley G., Baker K., Bailey C.	Northumbria University	The meaning of rehabilitation: a qualitative study exploring perspectives of occupational therapists and physiotherapists working with older people in acute care	rehabilitation, older people, qualitative research, ethnography, acute care	To explore how occupational therapists and physiotherapists constructed and interpreted the meaning of rehabilitation in relation to older people in acute care	A focused ethnographic study	Older people in one acute medical ward, OTs and PTs in a general hospital in the UK	Five patient participants, three occupational therapists and two physiotherapists	Acute care patients	Observation, interviewing, review of clinical records, fieldnotes	Thematic analysis	The meaning of rehabilitation in acute care is shaped by a range of cultural, contextual and systemic influences. Recognising these influences, and subsequent challenges to rehabilitation ideals, can encourage professionals to work towards meaningful change.	Access ✓
61	2021	Clinical Gerontologist	Montreal, Canada	OT	Motta-Ochoa R., Leibing A., Bresba P., Williams M., Shaffer S., Julien O.,	McGill University	"You're Part of Us and We're Happy to Have You Here": Practices of Social Inclusion for Persons with Dementia	in-action practices, best practices, Home and community-based care and Services, community-based Organization, social	To explore the in-action practices of social inclusion in the activity center of a community-based organization	Ethnography	Persons with dementia attending the Alzheimer's Group Inc (AGI), in Montreal, Canada	Forty participants (n = 31 persons with dementia; n = 9 staff members)	Dementia	Participant observation, Informal, semi-structured interviews, fieldnotes	Emergent data analysis	Seven in-action practices of inclusion were identified: ensuring time for individual relationships, building schedules centered around flexibility, empowering decision-making, normalizing dementia-related behaviors,	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS	
					Racine E., Blain-Moraes S.			Inclusion, aging, dementia, social support, isolation, person-centered care									involving family members, soliciting and integrating persons with dementia's feedback, and supporting persons with dementia to practice social inclusion.	
62	2022	Journal of Humanities in Rehabilitation	Atlanta	OT	Dhillon S., Moll S., Stroinska M., Solomon P.	Emory University	Accommodating Students With Disabilities in Professional Rehabilitation Programs: An Institutional Ethnography Informed Study	disabled students, Health professional education, accommodation, rehabilitation	To determine how the accommodation work of occupational therapy and physiotherapy educators is being organized by institutional expectations and practices and to critically reflect on how this impacts the accommodation process	Institutional ethnography	Educators and staff members from one Canadian university	11 educators and 4 staff members	Students with disabilities	Semi-structured interviews, document collection	Mapping, indexing analysis, and writing	The problematic experienced by educators in this study is their struggle to reconcile 2 competing ruling relations in the accommodation process: the focus on students in the educational institution context with the focus on clients in professional and healthcare/social system contexts.	Access ✓	
63	2022	International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being	Stockholm, Sweden	OT	Fallahpour M., Nygård L., Asaba E.	Karolinska Institutet	Communication and engagement as potentiality in everyday life between persons with young onset dementia living in a nursing home and caregivers	young-onset dementia, Caregivers, communication, everyday life, nursing home	To explore communication and engagement in everyday situations between persons with YOD living in a NH and the caregivers	Collaborative ethnography (ethnographic methods aligned with participatory design)	In a Swedish young-onset dementia unit within a NH (8–10 residents, age < 65)	Three persons with YOD (age <65) and four caregiver staff	Young Onset Dementia	Interviews (individual or group), participant-generated photos, participant observations, fieldnotes	Narrative analysis	The identified paradox of planned and spontaneous situations influences communication and engagement in everyday life, and the potentiality for active engagement embedded in contexts of units for residents with YOD.	Access ✓	
64	2022	Journal of Occupational Science	Canada	OT	Huff S., Rudman D. L., Magalhães L., Lawson E., Kanyamala M.	The University of Western Ontario	Enacting a critical decolonizing ethnographic approach in occupation-based research	occupational science, Decolonial, Occupation, Transformation	To understand how Tanzanian women experience, perceive, and navigate gender inequities, while examining whether occupation itself was used as a mode of negotiating and resisting gender inequities. To build upon existing decolonial scholarship within occupational science	Critical decolonizing ethnography, collaborative ethnography	Tanzanian women	A partnership with the MikonoYetu organization and five female participants from various regions of the town		Semi-structured interviews, Observation of participatory occupation, Storytelling	Collaborative analysis	How one decolonizing methodology was employed in a study in Tanzania, as well as how particular tensions in the field were navigated through the lens of a settler researcher.	Access ✓	
65	2022	British Journal of Occupational Therapy	Newcastle Upon Tyne, UK	OT	Bradley G., Baker K., Bailey C.	Northumbria University	Exploring how occupational therapists and physiotherapists evaluate rehabilitation potential of older people in acute care	rehabilitation potential, professional reasoning, older people, qualitative research, ethnography	To explore how occupational therapists and physiotherapists evaluated the rehabilitation potential of older people following an acute hospital	Focused ethnography	One acute medical ward in a general hospital in the United Kingdom	Five patient participants, three occupational therapists and two physiotherapists	Older people following an acute hospital admission	Observation, interviewing and review of records, fieldnotes	Thematic analysis	Identified a four-stage reasoning process. The four stages are as follows: gathering baseline information; provision of curative and supportive interventions; provision and	Access ✓	

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
									admission							monitoring of rehabilitative interventions; the evaluation of rehabilitation potential and decision about the subsequent pathway.	
66	2022	Scandinavian Journal of Occupational Therapy	Jordan	OT	Malkawi S. H., Alqatarneh N. S., Malkawi A. H., Amro A. F. S., Crowe T. K.	University of Jordan	Occupational changes during the COVID-19 lockdown in Jordan	adaptation, COVID-19 Pandemic, digital Ethnography, lockdown, Jordan, occupational Changes, social roles, time use	To explore the experiences of occupational disruption and changing social roles among Jordanians during COVID-19 lockdown in 2020. The specific aim was to explore the changing occupations, routines, roles and coping strategies.	Digital ethnographic approach	Jordanians while in lockdown during the initial 3-week COVID-19 pandemic	Famous and public Jordanian Facebook pages were completed. Six pages were included in the observations. The open-ended questions were constructed using Google forms and the questions were piloted on a group of five participants who belonged to different age groups and the same Facebook groups.		Online observation and Asynchronous online interviews, fieldnotes, posted photos and videos	Thematic analysis	The COVID-19 lockdown restrictions caused direct, significant and immediate changes to Jordanians' occupations, routines and roles; enforcing new obligatory occupations and eliminating desired ones.	Access ✓
67	2022	Journal of Occupational Science	Stellenbosch, South Africa	OT	Engelbrecht M., Van Niekerk L., Shaw L.	Stellenbosch University	Supported employment for youth with intellectual disability: Promoting occupational justice	occupational science, occupational justice, Supported employment, Youth with intellectual Disabilities, Paid work, Critical ethnography	To explore how a South African work transition program for youth with intellectual disabilities promotes occupational justice through work	Critical ethnography	Unemployed youth (n=11) who were participating in Utshintshe (at the time of the study) in the Western Cape Province of South Africa	The Program Director and a Program Officer (job coach), three youth with intellectual disability	Intellectual disability	Document analysis, Individual interviews, Focus group interviews, Observation, fieldnotes, journal	Exploratory data analysis	It reported how the program that was studied used supported employment to promote the exercising of occupational rights of youth with intellectual disabilities to participate in work as a meaningful occupation.	Access ✓
68	2023	Journal of Occupational Science	Chapel Hill, USA	OT, OS	Lavalley R., Womack J. L., Bailliard A.	University of North Carolina	A live community growing together: Communal occupation of a senior center welcoming Spanish speaking elders	occupational science, Community occupation, Senior center, Immigrants, Transaction, Ethnography	To explore a county senior center as it evolves toward greater inclusion of Spanish speaking members who are increasingly agentic in their community occupations despite facing initial constraints	Ethnography	Study participants included all staff, and all patrons present in public spaces in the center during participant observations	Seven Spanish speaking older adults facing health and occupational disparities emerging from a transaction of individual and sociocultural factors	Elders facing health and occupational disparities	Interviews, participant observations, document review, and group mapping activities, journaling,	Collaborative analysis	The communal growth experienced by the senior center and the Spanish-speaking elders is characterized by social relationships that transform, and are transformed by, shared occupation. For occupational scientists, the results offer an expanded	Access ✓

α/α	YEAR	JOURNAL	GEOGRAPHIC LOCATION OF AUTHORSHIP	DISCIPLINARY AUTHORSHIP	NAMES	ORGANIZATION	TITLE	KEYWORDS	STUDY AIM	DESIGN	POPULATION	SAMPLE	DISABILITY STATUS	DATA COLLECTION PROCEDURES	ANALYSIS	OUTCOMES	COMMENTS
												and six staff members served as consultants		fieldnotes		understanding of communal occupation and its influence on community change.	
69	2023	Disability and Rehabilitation	London, UK	Population Health Sciences	McGlinchey M. P., Faulkner-Gurstein R., Sackley C. M., McKeivitt C.	Neurorehabilitation Service, Integrated Local Services, Guy's and St Thomas' NHS Foundation Trust	Factors guiding therapist decision making in the rehabilitation of physical function after severely disabling stroke—an ethnographic study	stroke, rehabilitation, physiotherapy, occupational therapy, decision making, severely disabling stroke	To understand what factors, guide PTs and OTs to select particular interventions in the rehabilitation of physical function after severely disabling stroke	Ethnographic study	PTs and OTs working at Stroke services within the Greater London, UK region	Seventy-nine primary participants (30 PTs, 22 OTs, and 27 stroke survivors)	Stroke survivors	Participant observation, semi-structured interviews, fieldnotes	Thematic analysis	The major factors were clinical expertise, professional role, the prioritization of functional recovery over disability management, therapists' understanding of recovery timeframes, the stroke survivor's clinical presentation, and clinical guideline recommendations.	Access ✓
70	2023	Occupational Therapy Journal of Research	Chapel Hill	OT & OS	R. Lavalley	University of North Carolina at Chapel Hill, USA	Occupation's Role in Inclusion of Spanish-Speaking Older Adults in a Senior Center	aging, community participation, ethnography, occupation, public spaces	To highlight modes of everyday community living, or occupation, that supported inclusion in a senior center welcoming Spanish-speaking elders, to examine—not cause or create—community-level occupation that was already occurring and catalyzing community changes among the senior center	Ethnographic study	Older adult Spanish speakers in a senior center community at a public senior center in North Carolina	Six staff members and seven Spanish-speaking older adults		Interviews, participant observations, document review, group mapping activities, fieldnotes, journal	Collaborative analysis	Highlights the potential for situations of everyday life to be mobilized for community change in ways that support inclusion, health, and justice, emphasizing the potential role for occupational therapy practitioners in these Realms.	Access ✓

Πίνακας 3.1: Εθνογραφικές μελέτες στην εροθεραπεία και στην επιστήμη έργου

Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα – Ευρήματα

4.1 Εισαγωγή

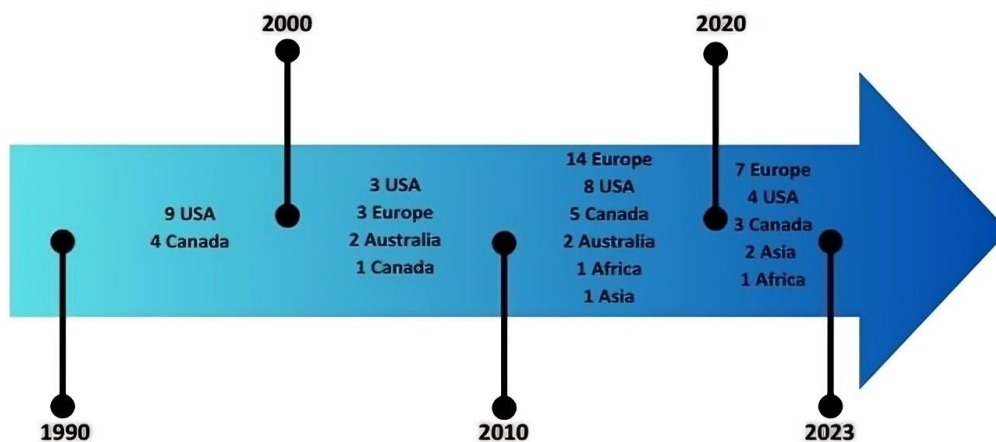
Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ανασκόπησης πεδίου/ φάσματος των εθνογραφικών ερευνών στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου. Έπειτα από την ανάλυση των δεδομένων του Πίνακα 3.1, που περιλαμβάνει όλες τις σχετικές εθνογραφικές μελέτες που εντοπίστηκαν στη βιβλιογραφία, προέκυψαν ποσοτικά αλλά και ποιοτικά ευρήματα. Τα ποσοτικά ευρήματα παρουσιάζονται σε πίνακες δεδομένων, οι οποίοι στη συνέχεια περιγράφονται, και έπειτα, ακολουθεί η περιγραφή των ποιοτικών αποτελεσμάτων. Ορισμένα από τα ευρήματα αφορούν όλα τα άρθρα της ανασκόπησης, ενώ άλλα, αφορούν μόνο τα άρθρα στα οποία η συγγραφέας είχε πλήρη πρόσβαση.

4.2 Ποσοτικά αποτελέσματα

Οι Πίνακες 4.1, 4.2, 4.3, 4.4 και το Σχέδιο 4.1 που ακολουθούν, αφορούν όλα τα άρθρα της ανασκόπησης φάσματος (**70 άρθρα**).

Πίνακας 4.1: Τοπικότητα του/της συγγραφέα

Geographic Location of Authorship	Number of Articles
USA	24
Europe	24
Canada	13
Australia	4
Asia	3
Africa	2
Total	70

Σχήμα 4.1: Χρονολογική καταγραφή εθνογραφικών μελετών σύμφωνα με την τοπικότητα του/της συγγραφέα

Journal	Number of Articles
The American Journal of Occupational Therapy - AJOT	17
Journal of Occupational Science – JOS	15
Scandinavian Journal of Occupational Therapy	9
Disability and Rehabilitation	4
Australian Occupational Therapy Journal – AOTJ	4
Occupational Therapy Journal of Research - OTJR	4
Canadian Journal of Occupational Therapy – CJOT	3
Occupational Therapy International	2
The Open Journal of Occupational Therapy - OJOT	1
Social Science & Medicine	1
Work	1
Hong Kong Journal of Occupational Therapy	1
Canadian Journal on Aging - CJA	1
Assistive Technology	1
Health and Social Care in the Community	1
British Journal of Occupational Therapy	1
Dementia	1
Clinical Gerontology	1
The Journal of Humanities in Rehabilitation	1
International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being	1

Πίνακας 4.2: Περιοδικό δημοσίευσης άρθρων

Keywords	Number of Articles	Derivative words and Phrases as used in the articles
Ethnography (Εθνογραφία)	24	<ul style="list-style-type: none"> a) Ethnographic methodology b) Decolonial ethnography c) Critical ethnography d) Performance ethnography e) Digital ethnography
Occupational Therapy (Εργοθεραπεία)	16	<ul style="list-style-type: none"> a) Occupational therapist/therapists
Health (Υγεία)	13	<ul style="list-style-type: none"> a) Health service b) Health promotion c) Community health service d) Mental health e) Health communication f) Delivery of health care g) (Non) Health promoting co-occupations h) Health record i) Health disparities j) Healthcare disparities k) Quality in healthcare l) Health professional education
Rehabilitation (Αποκατάσταση)	11	<ul style="list-style-type: none"> a) Rehabilitation center b) Rehabilitation hospitals c) Rehabilitation d) Attitudes towards Rehabilitation e) Rehabilitation medicine f) Rehabilitation potential
Community (Κοινότητα/ Κοινωνία)	10	<ul style="list-style-type: none"> a) Community Health Services b) Community development c) Working with communities d) Case study community participation e) Community – based care f) Community occupation g) Community participation
Disability (Αναπηρία)	9	<ul style="list-style-type: none"> a) Physical disability b) Disabled persons c) Youth with intellectual disabilities d) Disabled students e) Severely disabling stroke
Occupational Science (Επιστήμη Έργου)	8	
Social (Κοινωνικός)	8	<ul style="list-style-type: none"> a) Psychosocial support systems b) Exogenous rapid social changes c) Social capital d) Social inclusion e) Physical and social environments

		<ul style="list-style-type: none"> f) Social participation g) Social processes h) Social support i) Social roles
Participation (Συμμετοχή)	7	<ul style="list-style-type: none"> a) Case study community participation b) Social participation c) Participation outside home d) Community participation
Occupational justice (Δικαίωμα συμμετοχής σε έργα)	5	
Family (Οικογένεια)	4	<ul style="list-style-type: none"> a) Family – centered b) Family occupation c) Family perspective d) Family support
Play (Παιχνίδι)	4	<ul style="list-style-type: none"> a) Intergenerational play b) Play rhetoric c) play occupations d) play spaces
Child (Παιδί)	3	<ul style="list-style-type: none"> a) childhood
Parents (Γονείς)	2	<ul style="list-style-type: none"> a) Parental

Πίνακας 4.3: Λέξεις κλειδιά

Ethnographic Design	Number of Articles
Ethnography (generic) (Εθνογραφία)	44
Focused ethnography (Εστιασμένη εθνογραφία)	8
Critical ethnography (Κριτική εθνογραφία)	7
Collaborative ethnography (Συνεργατική εθνογραφία)	4
Institutional ethnography (Θεσμική εθνογραφία)	2
Rapid ethnography (Ραγδαία εθνογραφική έρευνα)	1
Digital ethnography (Ψηφιακή εθνογραφία)	1
Global ethnography (Παγκόσμια εθνογραφία)	1
Performance ethnography (Εκτελεστική εθνογραφία)	1
Person – centered ethnography (Ανθρωποκεντρική εθνογραφία)	1

Πίνακας 4.4: Εθνογραφικός σχεδιασμός

Ο Πίνακας 4.5 που ακολουθεί, αφορά μόνο τα άρθρα πλήρης πρόσβασης (**57 άρθρα**).

Data Collection Procedures	Number of Articles
Interview (Συνέντευξη)	54
Fieldnotes (Σημειώσεις πεδίου)	45
Participant Observation (Συμμετοχική παρατήρηση)	27
Observation (Παρατήρηση)	24
Document collection (Συλλογή εγγράφων)	16
Photograph collection (Συλλογή φωτογραφιών)	11
Journal (Ημερολόγιο)	8

Πίνακας 4.5: Διαδικασίες συλλογής δεδομένων

Περιγραφή των Πινάκων 4.1, 4.2, 4.3, 4.4 και του Σχήματος 4.1, που αφορούν όλα τα άρθρα της ανασκόπησης φάσματος (70 άρθρα):

➤ **Πίνακας 4.1**

Στον Πίνακα 4.1 παρουσιάζεται η τοπικότητα των συγγραφέων των εθνογραφικών ερευνών (geographic location of authorship), από τα 70 άρθρα που εντοπίστηκαν στη βιβλιογραφία. Ο τόπος προέλευσης των συγγραφέων φαίνεται, σε φθίνουσα σειρά, να εντοπίζεται κυρίως σε περιοχές των Η.Π.Α και της Ευρώπης, με ίσο αριθμό ερευνών, και στη συνέχεια στον Καναδά. Σημαντικά λιγότεροι συγγραφείς προέρχονταν από την Αυστραλία, την Ασία και την Αφρική.

➤ **Σχήμα 4.1**

Στο Σχήμα 4.1, φαίνεται η χρονολογική καταγραφή των ερευνών ανά δεκαετία με βάση την τοπικότητα του συγγραφέα. Από το 1990 μέχρι το 2000, πραγματοποιήθηκαν συνολικά 13 εθνογραφικές μελέτες, όλες από συγγραφείς στις Η.Π.Α και τον Καναδά. Την επόμενη δεκαετία, από το 2000 έως το 2010, δημοσιεύτηκαν 9 εθνογραφίες, από την Ευρώπη, τις Η.Π.Α, την Αυστραλία και τον Καναδά, με τον ίδιο αριθμό ερευνών (3 μελέτες) από την Ευρώπη και τις Η.Π.Α.

Από το 2010 έως το 2020, σημειώνεται μια ραγδαία αύξηση στις εθνογραφικές μελέτες, οι οποίες ανέρχονται σε 31. Η πλειονότητα των μελετών προέρχεται από την Ευρώπη, ακολουθούμενη από τις Η.Π.Α, τον Καναδά και την Αυστραλία. Επίσης, εντοπίζονται μια έρευνα από την Αφρική και μια από την Ασία. Τέλος, από το 2020 ως το 2023, εντοπίστηκαν συνολικά 17 εθνογραφίες, με τους συγγραφείς να προέρχονται κατά κύριο λόγο από την Ευρώπη και έπειτα από τις Η.Π.Α, τον Καναδά, την Ασία και την Αφρική.

➤ **Πίνακας 4.2**

Για τη δημιουργία του Πίνακα 4.2, εξετάστηκε το περιοδικό δημοσίευσης (journal) όλων των άρθρων που εντοπίστηκαν στη βιβλιογραφία. Από το σύνολο των 20 διαφορετικών επιστημονικών περιοδικών, στα περιοδικά «The American Journal of Occupational Therapy», «Journal of Occupational Science» και «Scandinavian Journal of Occupational Therapy» εντοπίστηκε ο μεγαλύτερος αριθμός άρθρων. Τα περιοδικά που δημοσιεύουν εθνογραφικές μελέτες που σχετίζονται άμεσα με την εργοθεραπεία ή/και την επιστήμη έργου ήταν 10 από τα 20, δηλαδή ακριβώς τα μισά.

➤ Πίνακας 4.3

Στον επόμενο πίνακα, Πίνακα 4.3, εντοπίστηκαν οι λέξεις κλειδιά (keywords) όλων των άρθρων με εξαίρεση ένα άρθρο της Block et al. (2005), στο οποίο δεν συμπεριλαμβάνονταν λέξεις κλειδιά. Εξαιτίας του μεγάλου πλήθους διαφορετικών λέξεων κλειδιών, οι λέξεις κλειδιά που αναφέρονται στον πίνακα 4.3 επιλέχθηκαν με βάση τη συχνότητα εμφάνισης και με βάση το ενδιαφέρον της συγγραφέα για την παιδιατρική εργοθεραπεία.

Πιο συγκεκριμένα, το ενδιαφέρον της συγγραφέα για τον παιδιατρικό πληθυσμό καθοδήγησε την αναζήτηση για τις λέξεις «child» (παιδί), «family» (οικογένεια), «play» (παιχνίδι) και «parents» (γονείς), οι οποίες βρίσκονται στο τέλος του πίνακα, καθώς εμφανίζονται σε λιγότερα άρθρα. Βέβαια, πέρα από αυτές τις λέξεις κλειδιά που ήταν σχετικά πιο δημοφιλής, υπήρχαν και άλλες που εντοπιζόνταν μόνο σε ένα ή δυο άρθρα και αφορούσαν σε παιδιά. Παραδείγματα τέτοιων λέξεων ήταν η λέξη «paediatrics» (παιδιατρικό) και η λέξη «school» (σχολείο). Παρατηρήθηκε όμως, ότι σε αρκετές έρευνες που αφορούσαν παιδιά, το δείγμα των ερευνών δεν ήταν απαραίτητα τα παιδιά, αλλά ολόκληρη η οικογένεια, κάποια από τα μέλη της ή οι θεραπευτές των παιδιών, με συνέπεια να μην περιλαμβάνεται απαραίτητα κάποια λέξη κλειδί που να υποδεικνύει τον πληθυσμό.

Οι υπόλοιπες λέξεις του Πίνακα 4.3 συμπεριλήφθηκαν εξαιτίας της συχνής χρήσης τους ως λέξεις κλειδιά στις εθνογραφικές μελέτες που εντοπίστηκαν. Στις λέξεις κλειδιά 24 άρθρων εντοπίστηκε η λέξη «Ethnography» (εθνογραφία), που υποδεικνύει το είδος της έρευνας και συμπεριλαμβανόταν στους όρους αναζήτησης των άρθρων της ανασκόπησης της συγγραφέα. Ομοίως, και η λέξη «Occupational Therapy» (εργοθεραπεία) που συμπεριλαμβανόταν στους όρους αναζήτησης εντοπίστηκε σε 16 άρθρα και καθορίζει το πεδίο έρευνας, ενημερώνοντας τον αναγνώστη για τον τομέα τον οποίο αφορά. Επόμενη λέξη κλειδί με μεγάλη συχνότητα, ήταν η λέξη «Health» (υγεία) που εντοπίστηκε σε 13 άρθρα. Σε αυτά τα άρθρα εξεταζόταν η παροχή υπηρεσιών υγείας όπως η εργοθεραπεία, η προαγωγή της υγείας σε σχέση με τα έργα, η ψυχική υγεία, οι ανισότητες στην υγεία, η ποιότητα των υπηρεσιών και η εκπαίδευση των επαγγελματιών υγείας.

Η επόμενη μεγαλύτερη σε συχνότητα λέξη κλειδί είναι ο όρος «Rehabilitation» (αποκατάσταση). Ο όρος εντοπίστηκε στα 11 από τα 70 άρθρα, γεγονός που υποδεικνύει ότι η εθνογραφική έρευνα έχει αξιοποιηθεί αρκετά στον τομέα της αποκατάστασης. Οι έρευνες αφορούσαν την αποκατάσταση ατόμων είτε με σωματική αναπηρία, είτε με ψυχική νόσο, είτε ασθενείς που νοσηλεύονταν σε Μονάδες Αυξημένης Φροντίδας, αλλά και τους θεραπευτές που ασχολούνται με το συγκεκριμένο κλάδο. Στη συνέχεια ακολουθεί η λέξη «Community», που μεταφράζεται στα ελληνικά ως κοινότητα ή κοινωνία και εντοπίστηκε σε

10 άρθρα. Μερικές από τις μελέτες που περιλαμβάνανε αυτό τον όρο διερευνούσαν τις υπηρεσίες υγείας, την εμπειρία των χρηστών και των επαγγελματιών υγείας. Μάλιστα, και μια εθνογραφική έρευνα που έχει διεξαχθεί σε μια μικρή πόλη στην Ελλάδα περιλάμβανε στις λέξεις κλειδιά τον όρο και στόχευε στη μελέτη των συλλογικών έργων σε δημόσιους χώρους (Kantartzis & Molineux, 2017). Άλλες μελέτες θίγουν ζητήματα κοινωνικής συμπερίληψης, δράσεων στην κοινότητα και αναδεικνύουν τα οφέλη της συμμετοχής σε κοινά έργα.

Στη συνέχεια του Πίνακα 4.3, παρουσιάζεται ο όρος «Disability» (αναπηρία) που εντοπίστηκε σε 9 άρθρα και αναφέρεται σε συμμετέχοντες με αναπηρία. Στον ευρύτερο πίνακα (Πίνακας 3.1), που περιλαμβάνει όλα τα άρθρα της ανασκόπησης, στη στήλη «Disability status», εντοπίζονται 38 άρθρα που περιλαμβάνουν άτομα με συγκεκριμένες καταστάσεις αναπηρίας. Παρατηρήθηκε ότι τις περισσότερες φορές στις λέξεις κλειδιά, όπου ήταν εφικτό χρησιμοποιούνταν η συγκεκριμένη διαγνωστική κατηγορία των συμμετεχόντων, αντί για τους γενικούς όρους «αναπηρία» ή «άτομο με αναπηρία». Για παράδειγμα, αντί για «παιδί με αναπηρία» ή «παιδί με αναπτυξιακή διαταραχή», αναφερόταν ότι το παιδί βρισκόταν στο φάσμα του αυτισμού, και η λέξη αυτισμός περιλαμβανόταν στις λέξεις κλειδιά.

Παρακάτω στον πίνακα, εντοπίζεται ο όρος «Occupational Science» που βρέθηκε σε 8 άρθρα και αποτελούσε όρος αναζήτησης των άρθρων της παρούσας ανασκόπησης. Συγκριτικά με τον όρο «Occupational Therapy», που επίσης χρησιμοποιήθηκε στην αναζήτηση άρθρων για τον περιορισμό του πεδίου έρευνας, ο όρος «Occupational Science» εμφανίστηκε 8 φορές λιγότερο. Δηλαδή, ενώ 8 άρθρα αναφέρονται στην επιστήμη έργου, τα διπλάσια άρθρα (16) αναφέρονται στην εργοθεραπεία. Επιπλέον, στις λέξεις κλειδιά 8 άρθρων εντοπίστηκε και ο όρος «Social» (κοινωνικός). Τα άρθρα αυτά ασχολούνται με κοινωνικά ζητήματα όπως οι ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες υγείας, οι κοινωνικές αλλαγές, η κοινωνική συναναστροφή, η συμπερίληψη, η κοινωνική συμμετοχή, το κοινωνικό περιβάλλον και οι κοινωνικοί ρόλοι.

Η επόμενη λέξη κλειδί εμφανίζεται σε 7 άρθρα και είναι ο όρος «Participation» (συμμετοχή). Η χρήση αυτής της λέξης αναδεικνύει το γεγονός ότι οι εθνογραφικές μελέτες στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου εξετάζουν την συμμετοχή των ατόμων στα έργα και ενδεχομένως κυρίως στα κοινά, συλλογικά έργα, καθώς οι λέξεις «Community» και «Social» με τις οποίες χρησιμοποιείται συνδυαστικά, υποδεικνύουν τη συγκεκριμένη κατεύθυνση. Τέλος, σε 5 άρθρα εμφανίζεται η λέξη κλειδί «Occupational justice» (δικαίωμα συμμετοχής σε έργα), που αποτελεί ένας όρος με πολιτική διάσταση και δείχνει ότι σε

κάποιες εθνογραφίες περιγράφονται σημαντικά κοινωνικά ζητήματα που αφορούν τη συμμετοχή στα έργα.

➤ Πίνακας 4.4

Στον πίνακα 4.4 παρουσιάζονται διάφορα είδη σχεδιασμού εθνογραφικών ερευνών (design) από τα 70 άρθρα που συμπεριλήφθηκαν. Στις έρευνες που αφορούν στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου, προσδιορίστηκε σε 26 μελέτες συγκεκριμένο είδος σχεδιασμού, ενώ στις υπόλοιπες 44 αναφερόταν μόνο η εθνογραφία ως μεθοδολογία. Όπως φαίνεται, η εστιασμένη εθνογραφία (focused ethnography) παρουσιάζεται συχνότερα από άλλα είδη σχεδιασμού, καθώς εντοπίστηκε σε 8 άρθρα, είτε μόνη της, είτε σε συνδυασμό με άλλα είδη.

Εξίσου συχνή ήταν και η χρήση κριτικής εθνογραφίας (critical ethnography), καθώς ανιχνεύθηκαν 7 άρθρα που την αξιοποίησαν. Σε γενικές γραμμές, φάνηκε να προσιδιάζουν στα χαρακτηριστικά της κριτικής εθνογραφίας που έχουν περιγράψει στην παράγραφο 2.5.1 από τον Howell (2012). Επίσης, η περιγραφή για το περιεχόμενο των κριτικών εθνογραφιών της παραγράφου 2.5.1, αντιστοιχεί στις κριτικές εθνογραφίες της εργοθεραπείας και της επιστήμης έργου, καθώς προωθείται η κοινωνική αλλαγή και δράση και δίνεται έμφαση στην διασφάλιση της ισότητας και στην κινητοποίηση για ελευθερία και δικαιοσύνη. Ακόμα και οι συμμετέχοντες ήταν περιθωριοποιημένα άτομα ή ομάδες. Για παράδειγμα, ήταν μετανάστες, άνεργοι νέοι με γνωστική αναπηρία και οικογένειες από τη Δημοκρατία της Βέντα στην Αφρική και την Παλαιστίνη.

Ένα ακόμη είδος που συναντάται στις εθνογραφικές μελέτες της εργοθεραπείας και της επιστήμης έργου είναι η συνεργατική εθνογραφία (collaborative ethnography) που εντοπίστηκε 4 φορές. Οι εθνογραφίες αυτές ανήκαν στα άρθρα πλήρης πρόσβασης δίνοντας τη δυνατότητα να παρατηρηθεί ο τρόπος γραφής. Πράγματι, στις 3 από τις 4 έρευνες ο ερευνητής αφηγείται τι συνέβη κατά τη συλλογή των δεδομένων αλλά παράλληλα παραθέτει τα ακριβή λόγια των συμμετεχόντων σε κάποιες από τις αλληλεπιδράσεις τους. Στο τέταρτο άρθρο, ο ερευνητής δεν είχε καλή γνώση της γλώσσας του πληθυσμού που μελετούσε, με συνέπεια να χρειαστεί μεταφράστρια η οποία φάνηκε να δυσχεραίνει τη διαδικασία συλλογής δεδομένων, καθώς διέκοπτε τους συμμετέχοντες και παρέθετε τις προσωπικές της απόψεις.

Τέλος, χρησιμοποιούνται και άλλες μέθοδοι σχεδιασμού, οι οποίες, όμως, δεν επιλέγονται συχνά από τους εθνογράφους που ασχολούνται με την επιστήμη έργου και την εργοθεραπεία. Αυτές είναι η θεσμική εθνογραφία (Institutional Ethnography), η «ραγδαία»

εθνογραφία (Rapid Ethnography), η ψηφιακή εθνογραφία (Digital Ethnography), η παγκόσμια εθνογραφία (Global Ethnography), η εκτελεστική εθνογραφία (Performance Ethnography) και η ανθρωποκεντρική εθνογραφία (Person – centered Ethnography).

Περιγραφή του Πίνακα 4.5, που αφορά μόνο τα άρθρα στα οποία η συγγραφέας είχε πλήρη πρόσβαση (57 άρθρα).

➤ **Πίνακας 4.5**

Οι διαδικασίες συλλογής δεδομένων (data collection procedures) που αποτελούν χαρακτηριστικό της εθνογραφικής έρευνας είναι η συμμετοχική παρατήρηση (participant observation), η χαλαρή συζήτηση (informal conversation), οι σημειώσεις πεδίου (fieldnotes) και η συγκέντρωση εγγράφων (document collection). Έπειτα από τη μελέτη των ερευνών στις οποίες η συγγραφέας είχε πλήρη πρόσβαση, επιβεβαιώνεται ότι αυτές είναι οι πιο δημοφιλείς μέθοδοι συλλογής δεδομένων και για τις εθνογραφίες στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου. Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 4.5, ιδιαίτερα συχνή ήταν και η χρήση της απλής παρατήρησης (observation), χωρίς να είναι συμμετοχική. Ταυτόχρονα, ήταν συνήθης και ο συνδυασμός μεθόδων συλλογής δεδομένων: της συμμετοχικής παρατήρησης ή/και της απλής παρατήρησης, της συνέντευξης και των σημειώσεων πεδίου. Η συλλογή εγγράφων, αν και η χρήση της ήταν λιγότερο συχνή, περιλάμβανε ποικίλα έγγραφα όπως ιατρικούς φακέλους, εφημερίδες και βιβλία από το πεδίο έρευνας. Παράλληλα με αυτές τις μεθόδους συλλογής δεδομένων, εντοπίστηκαν και άλλοι τρόποι, όπως η συλλογή φωτογραφιών, αλλά και ημερολογίων αναστοχασμού και καταγραφής παρατηρήσεων, σκέψεων και ιδεών. Σχεδόν σε όλα τα άρθρα αναφερόταν ότι η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε από τον πρώτο συγγραφέα κάθε άρθρου.

Στα άρθρα εντοπίστηκαν διάφοροι τρόποι στην έκφραση των διαδικασιών συλλογής δεδομένων. Αρχικά, η χαλαρή συζήτηση (informal conversation) παρουσιαζόταν τις περισσότερες φορές ως συνέντευξη (interview). Η συνέντευξη μπορεί να είχε διάφορες τεχνικές και ύφος, ανάλογα με την έρευνα. Ορισμένα παραδείγματα είναι οι ανοιχτές ερωτήσεις (open-ended questions), οι εις βάθος συνεντεύξεις (in-depth interviews), οι δομημένες και ημιδομημένες συνεντεύξεις (structured & semi-structured interviews), η αφηγηματική συνέντευξη (narrative interview) και οι επίσημες και ανεπίσημες συνεντεύξεις (formal & informal interviews). Ακόμα, και οι σημειώσεις πεδίου άλλοτε εντοπιζόνταν στα άρθρα ως σημειώσεις πεδίου (fieldnotes), και άλλοτε ως απλές σημειώσεις (notes), χωρίς να σχετίζεται με το αν γράφτηκαν τη στιγμή που ο συγγραφέας βρισκόταν στο πεδίο έρευνας

ή με το περιεχόμενο τους. Επιπλέον, και η διαδικασία συλλογής εγγράφων σε πολλές περιπτώσεις αναφερόταν αποκλειστικά ως αξιολόγηση των ιατρικών φακέλων. Τέλος, η καταγραφή ημερολογίου γινόταν είτε από τους συγγραφείς, είτε από τους συμμετέχοντες. Το ημερολόγιο ενός συγγραφέα μπορούσε να περιλαμβάνει είτε αναστοχασμούς, είτε σκέψεις και ιδέες αλλά ακόμα και σημειώσεις που παράχθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας πεδίου.

Οι διαδικασίες αυτές καταγράφονταν διεξοδικά τις περισσότερες φορές. Οι συνεντεύξεις ηχογραφούνταν και στη συνέχεια ακολουθούσε η απομαγνητοφώνηση τους, όπως συνέβαινε με τις εθνογραφίες από όταν ξεκίνησε να εξελίσσεται η τεχνολογία. Ορισμένες φορές πραγματοποιούνταν και βιντεοσκόπηση κατά τη διάρκεια της παρατήρησης. Η καταγραφή έδινε τη δυνατότητα αναστοχασμού για όλες τις διαδικασίες και τις καταστάσεις, στις οποίες ήταν παρόν ο ερευνητής.

4.3 Ποιοτικά αποτελέσματα

➤ Πληθυσμός εθνογραφικών ερευνών (όλων των άρθρων της ανασκόπησης, 70 άρθρα)

Ο πληθυσμός των εθνογραφικών ερευνών προέρχεται από ποικίλα γεωγραφικά, πολιτισμικά και κοινωνικά περιβάλλοντα και κάθε φορά δίνεται έμφαση σε διαφορετικά στοιχεία και χαρακτηριστικά του πληθυσμού. Στα άρθρα που χρονολογούνται από το 1990 έως το 1998, στα οποία η συγγραφέας είχε πρόσβαση μόνο στην περίληψη των άρθρων, δεν δίνονται λεπτομερείς πληροφορίες για τον πληθυσμό που μελετά η κάθε εθνογραφία. Παρατηρώντας όμως, στοιχεία του πληθυσμού, όπου υπάρχουν, σε συνδυασμό με το δείγμα συμμετεχόντων, φαίνεται ότι η εθνογραφική έρευνα εκείνη τη χρονική περίοδο μελετούσε τόσο μεμονωμένα άτομα, όσο και ομάδες. Τα βασικό χαρακτηριστικό των ατόμων ήταν η διάγνωση τους και σε ορισμένες περιπτώσεις και η ηλικιακή κατηγορία στην οποία ανήκαν. Παράλληλα, οι εθνογραφικές μελέτες στόχευαν και σε ομάδες ατόμων με αναπηρία, στους φροντιστές τους και στους θεραπευτές τους, που εντοπίζονταν σε διάφορες δομές που προσφέρουν υπηρεσίες υγείας. Ορισμένα παραδείγματα δομών είναι το σχολείο, το κέντρο φροντίδας ατόμων με νόσο Alzheimer και οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας.

Τα επόμενα χρόνια, από το 2000 έως το 2023, η εθνογραφική έρευνα στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου διεύρυνε σημαντικά το φάσμα του πληθυσμού που στόχευε να μελετήσει. Η έρευνα πλέον, φαίνεται να καλύπτει ένα ευρύτερο φάσμα των ατόμων που

ζουν στην κοινωνία. Επιπλέον, εξαιτίας της μεγάλης ποικιλομορφίας και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε ατόμου και κάθε ομάδας, είναι δύσκολο να δοθεί μια ενδελεχής περιγραφή του πληθυσμού – στόχου. Επομένως, είναι εφικτό να αποδοθεί μόνο μια αδρή περιγραφή του πληθυσμού που να αντικατοπτρίζει την πολυδιάστατη πραγματικότητα.

Μια πληθυσμιακή κατηγορία που διερεύνησε η εθνογραφία ήταν οι φοιτητές εργοθεραπείας σε διάφορα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, καθώς και οι εκπαιδευτές τους. Ακόμα, συμμετείχαν και εργοθεραπευτές με διαφορετικό βαθμό εργασιακής εμπειρίας (αρχάριοι και έμπειροι), ή με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, σε ποικίλα εργασιακά και εκπαιδευτικά πλαίσια. Επιπρόσθετα, συχνά, στο επίκεντρο των εθνογραφικών ερευνών βρίσκονταν τόσο οι υπηρεσίες υγείας, όσο και οι λήπτες τους, καθώς και οι επαγγελματίες υγείας που τις παρείχαν. Παραδείγματα υπηρεσιών υγείας που εντοπιζονταν οι πληθυσμοί και απασχόλησαν τους εθνογράφους ήταν οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας, τα κέντρα αποκατάστασης, οι νοσοκομειακές μονάδες και τα κέντρα ημέρας. Όλες αυτές οι δομές στελεχώνονται με θεραπευτές διαφόρων ειδικοτήτων, όπως εργοθεραπευτές, φυσικοθεραπευτές και λογοθεραπευτές που σε μερικές περιπτώσεις, απασχολούσαν και σε διεπιστημονικό επίπεδο την εθνογραφική έρευνα.

Συμπληρωματικά, σε λίγες εθνογραφικές έρευνες είχε επιλεχθεί ως πληθυσμός μελέτης, άτομα που συμμετέχουν, εργάζονται, ή κάνουν εθελοντισμό σε ομάδες στην κοινότητα (community-based), όπως ομάδες ποδοσφαίρου και κηπουρικής. Άλλοτε, ο πληθυσμός μελέτης ήταν οι πολίτες κάποιας μικρής πόλης, ή πολιτών μιας περιοχής που μελετώνται κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου, όπως την περίοδο της πανδημίας. Παράλληλα, εντοπίστηκαν και άρθρα που εστίαζαν στην οικογένεια, σε γονείς αλλά και σε παιδιά είτε ως μέλη της οικογένειας, είτε στο σχολικό πλαίσιο.

Επιπλέον, σύνηθες ήταν ο πληθυσμός των εθνογραφιών στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου να αποτελείται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και μειονότητες. Μια τέτοια πληθυσμιακή κατηγορία ήταν οι ηλικιωμένοι, οι οποίοι αντιμετώπιζαν ποικίλα προβλήματα υγείας και διάφορα ζητήματα που σχετίζονται με τα γηρατειά. Οι ηλικιωμένοι που απασχόλησαν τις εθνογραφικές έρευνες, ζούσαν είτε σε δομές φιλοξενίας και φροντίδας, είτε ανεξάρτητοι στην κοινότητα. Παρόμοια, ευάλωτη κοινωνική ομάδα είναι και τα άτομα με αναπηρία που χρησιμοποιούσαν τις παραπάνω υπηρεσίες υγείας και συμμετείχαν σε διάφορες δράσεις, αλλά και οι φροντιστές τους, όπως η οικογένεια τους και οι επαγγελματίες υγείας. Ακόμα, εντοπίστηκαν εθνογραφίες που αφορούσαν τους ανέργους, τις πληθυσμιακές μειονότητες, τους περιθωριοποιημένους λαούς και λαούς που ζουν σε συνθήκες φτώχειας ή που ο τόπος τους βρίσκεται υπό στρατιωτική κατάληψη.

Τέλος, και η ζωή των προσφύγων αλλά και η δράση των ειδικών στα προσφυγικά ζητήματα και τις μεταναστευτικές πολιτικές, αποτελούν κομμάτι μελέτης στην εθνογραφική έρευνα.

➤ **Μέθοδοι ανάλυσης δεδομένων (στα 57 άρθρα πλήρης πρόσβασης)**

Οι μέθοδοι ανάλυσης δεδομένων που εντοπίστηκαν στα άρθρα ήταν ποικίλοι. Κάθε ερευνητής επιλέγει τη μέθοδο που ταιριάζει καλύτερα στα ερευνητικά ερωτήματα που προσπαθεί να απαντήσει. Μάλιστα, πολλοί χρησιμοποιούν και συνδυασμό στρατηγικών ανάλυσης για τα διάφορα είδη δεδομένων που έχουν συλλέξει.

Ο προσδιορισμός των μεθόδων ανάλυσης σε κάποιες έρευνες ήταν μια περίπλοκη διαδικασία. Κάποιοι συγγραφείς περιέγραφαν τη διαδικασία ανάλυσης που ακολούθησαν χωρίς να ονοματίζουν τη συγκεκριμένη μεθοδολογία ανάλυσης. Συνεπώς, προκειμένου να προσδιοριστούν με ακρίβεια θα ήταν απαραίτητη η λεπτομερής μελέτη όλων των μεθόδων ανάλυσης που χρησιμοποιούνται στην ποιοτική έρευνα. Για αυτό το λόγο, ο αριθμός των άρθρων, που αναφέρονται παρακάτω, έχει προσδιοριστεί κατά προσέγγιση.

Σημειώθηκε ότι, στις εθνογραφικές έρευνες, στις οποίες η συγγραφέας είχε πλήρη πρόσβαση, τα δυο κυρίαρχα είδη ανάλυσης ήταν η θεματική ανάλυση (thematic analysis) και η συνεχής συγκριτική ανάλυση (constant comparative analysis). Εντοπίστηκαν κατά προσέγγιση 16 μελέτες με θεματική ανάλυση από τις οποίες οι 13 τη χρησιμοποιούσαν ως μοναδική στρατηγική. Αντίστοιχα, οι μελέτες με χρήση της συνεχής συγκριτικής ανάλυσης είναι κατά προσέγγιση 12, από τις οποίες οι 9 τη χρησιμοποιούν αποκλειστικά. Στις υπόλοιπες, οι δυο μέθοδοι συνδυάζονται μεταξύ τους, αλλά και με την αφηγηματική ανάλυση (narrative analysis) και την ανάλυση περιεχομένου (content analysis). Τέλος, η συνεχής συγκριτική ανάλυση βρέθηκε να συνδυάζεται μια φορά και με ερμηνευτική φαινομενολογική ανάλυση (interpretative phenomenological analysis). Επιπλέον, άλλες μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν αρκετά ήταν η ερμηνευτική ανάλυση (hermeneutic analysis) και η συνεργατική ανάλυση (collaborative analysis), ενώ σε ακόμα μικρότερο βαθμό ήταν η ανάλυση με συζήτηση (discourse analysis), η ανάλυση περίπτωσης (case and cross-case analysis) και η αναστοχαστική ανάλυση (reflexive analysis).

➤ **Σκοπός ερευνών (όλων των άρθρων της ανασκόπησης, 70 άρθρα)**

Ο σκοπός κάθε έρευνας καθορίζεται από το συγγραφέα και ορίζει που θα εστιάσει η συγκεκριμένη έρευνα. Οι έρευνες, στις οποίες δεν υπήρχε πλήρης πρόσβαση, που χρονολογούνται από 1991 ως το 1998, στοχεύουν κυρίως στο να περιγράψουν τις

διαθέσιμες δομές, την εμπειρία των ατόμων με αναπηρία και των φροντιστών τους αλλά και των εργοθεραπευτών σε αυτές. Ταυτόχρονα, προσπαθούν να περιγράψουν και να κατανοήσουν την αξία και το νόημα των έργων στη ζωή των ατόμων, καθώς και ζητήματα αυτονομίας που απασχολούν τα άτομα με αναπηρία στην καθημερινή τους ζωή.

Στα χρόνια που ακολούθησαν, η εθνογραφία ξεκίνησε να επεκτείνεται και να αξιοποιείται όλο και περισσότερο. Οι μελέτες που εντοπίστηκαν από το 2001 ως το 2023, στις οποίες η συγγραφέας είχε πλήρη πρόσβαση, συνέχισαν να έχουν ως βασικό σκοπό να περιγράψουν την εμπειρία, του προσωπικό νόημα, τις πεποιθήσεις, τις στάσεις και τις συμπεριφορές ατόμων και ομάδων. Σε αυτές προστέθηκαν σημαντικές έρευνες που στόχευαν να εξετάσουν πως, ποια μέσα και στρατηγικές και ποιοι παράγοντες συμβάλλουν στη διαμόρφωση της συλλογιστικής των εργοθεραπευτών, ώστε να εντοπίσουν τις ανάγκες των θεραπευόμενων, να πάρουν τις κατάλληλες αποφάσεις και να παρέμβουν, ανεξαρτήτως από το αν είχαν ίδιο ή διαφορετικό κοινωνικό και πολιτισμικό υπόβαθρο με αυτούς. Ειδικά, εξαιτίας της παγκοσμιοποίησης και του προσφυγικού, αυτό είναι ένα αρκετά επίκαιρο θέμα, καθώς οι πληθυσμοί μεταναστεύουν και αναζητούν υπηρεσίες υγείας στο νέο τόπο εγκατάστασής τους.

Μέσω της εθνογραφίας, έχει ξεκινήσει γενικότερα να εξετάζεται η πρόσβαση των μειονοτήτων σε διάφορα περιβάλλοντα και έργα και να διεγείρεται μια συζήτηση γύρω από το δικαίωμα συμμετοχής στα έργα. Σε αυτή την αναζήτηση της δικαιοσύνης και της συμπερίληψης, συμμετέχουν και τα άτομα με αναπηρία και οι φροντιστές τους. Τα εμπόδια τα οποία καλούνται να αντιμετωπίσουν, γίνονται ορατά μέσω των εθνογραφιών που εξετάζουν τα μοτίβα έργου, τον αποκλεισμό από τα έργα, την περιθωριοποίηση και το «απαρτχάιντ» στο επίπεδο των έργων.

Σκοπός πολλών εθνογράφων είναι ακόμη και να αναλύσουν και να περιγράψουν τα έργα, εστιάζοντας στην επιστήμη έργου. Εντοπίστηκαν εθνογραφικές έρευνες που εξετάζουν ένα έργο ανάμεσα σε διαφορετικές ομάδες ή γενιές, άλλες που περιγράφουν ένα έργο στα πλαίσια μιας κοινωνίας και άλλες που εντοπίζουν κινδύνους που ενέχονται σε ένα έργο. Τέλος, άλλες έρευνες στόχευαν να διερευνήσουν πως ένα έργο αλλάζει με την πάροδο του χρόνου και ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τη συμμετοχή των ατόμων σε αυτό.

➤ **Συμπεράσματα ερευνών (όλων των άρθρων της ανασκόπησης, 70 άρθρα)**

Τα συμπεράσματα των άρθρων στα οποία η συγγραφέας δεν είχε πλήρη πρόσβαση, ακολουθούν σε γενικές γραμμές δυο κοινές θεματικές ενότητες. Η πρώτη θεματική ενότητα που εξετάζουν οι εθνογραφικές έρευνες είναι πως το περιβάλλον επηρεάζει τα άτομα και

τη συμμετοχή τους στα έργα. Μελετάνε αν τελικά το περιβάλλον (πολιτισμικό, κοινωνικό) υποστηρίζει, διευκολύνει ή παρεμποδίζει τα άτομα στη συμμετοχή σε έργα που έχουν νόημα για αυτά. Παράλληλα, οι εθνογραφίες εξετάζουν πως λειτουργούν οι κατευθυντήριες γραμμές, ποια είναι τα δομικά στοιχεία της προσαρμογής σε ένα περιβάλλον και σε τι θα πρέπει να εστιάσει κανείς περισσότερο σε αυτό. Σημαντικό είναι επίσης, ότι μπορούν να προτείνουν λύσεις που έχουν δει ότι λειτουργούν και να τις προσαρμόσουν στο πολιτισμικό πλαίσιο μιας άλλης ομάδας, αλλά και να συγκρίνουν εναλλακτικές με σκοπό να βρουν την πιο κατάλληλη για κάθε περίπτωση.

Στη δεύτερη θεματική ενότητα, δίνεται έμφαση στο άτομο και στο πως βιώνει εκείνο τα έργα. Οι εθνογραφίες μελετούν την εμπειρία του ατόμου, τις πεποιθήσεις του και τις αλλαγές στο νόημα που δίνει στα έργα. Συμπληρωματικά, διερευνά τις σχέσεις ανάμεσα στους επαγγελματίες υγείας και στους λήπτες υπηρεσιών υγείας αλλά και την επιρροή που μπορεί να έχουν. Τέλος, εξετάζει πόσο ικανοποιημένοι είναι οι επαγγελματίες υγείας από την εργασία τους αλλά και τα άτομα από την προσφορά υπηρεσιών των επαγγελματιών.

Από το 2001 και έπειτα, στα άρθρα με πλήρη πρόσβαση παρουσιάζεται μεγαλύτερη ποικιλία θεμάτων. Στα άρθρα που χρονολογούνται από το 2001 ως το 2010, η προσοχή στρέφεται στη συμβολή των έργων στην ευημερία και στην απόδοση νοήματος στη ζωή των ηλικιωμένων, στη στάση των ηλικιωμένων απέναντι στην εκτέλεση έργων και την κοινωνική συμμετοχή που επηρεάζουν την αποκατάσταση τους αλλά και στα μοτίβα έργου των ίδιων, και των φροντιστών τους. Μικρή αναφορά γίνεται στην ανεξαρτησία στην εκτέλεση έργων με τη βοήθεια σκύλων βοηθών, στον εντοπισμό ευκαιριών για συνεργασία μεταξύ εργοθεραπευτών και ειδικών ανεξάρτητης διαβίωσης, στην αλλαγή των ρόλων και στο πως μια αθλητική ομάδα ή κοινότητα μπορεί να λειτουργήσει ως μη κλινική, ψυχοκοινωνική εργοθεραπεία. Ακόμα, ξεκινάει σταδιακά να αναδεικνύεται μέσω της εθνογραφικής έρευνας, η σημασία του πολιτισμικού πλαισίου στην παροχή υπηρεσιών εργοθεραπείας. Τονίζεται η σημασία της κατανόησης των πολιτισμικών διαφορών ανάμεσα σε θεραπευτή και θεραπευόμενο και αποδεικνύεται ότι η εφαρμογή των πρακτικών εργοθεραπείας των δυτικών λαών σε άλλους πολιτισμούς, χωρίς καμία τροποποίηση, προκαλεί αντιπαραθέσεις.

Στη συνέχεια, οι εθνογραφικές μελέτες που εντοπίστηκαν από το 2011 ως το 2020, θίγουν ακόμα περισσότερα ζητήματα και ταυτόχρονα εμβαθύνουν στα προηγούμενα. Κάποια από αυτά που έχουν ήδη αναφερθεί και συνέχισαν να απασχολούν τους ερευνητές, είναι οι εργοθεραπευτές που εργάζονται με άτομα από διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, η αξία

της συμμετοχής σε έργα, η κατανόηση των φροντιστών και των αναγκών τους και η συμπερίληψη μέσα σε μια κοινότητα.

Νέες θεματολογίες που προστέθηκαν ήταν η εξέταση των αναγκών των προσφύγων, η μη ανταπόκριση των συνθηκών εργασίας σε κέντρο δραστηριοτήτων για άτομα με νοητική αναπηρία στις πραγματικές συνθήκες, η αναγνώριση παραγόντων κινδύνου για το σύνδρομο ταρακουνημένου μωρού και η αναγνώριση της έλλειψης οδηγιών για τον τρόπο χρήσης της βοηθητικής τεχνολογίας σε σχολεία, με αποτέλεσμα την μη αξιοποίηση της. Συμπληρωματικά, βρέθηκαν δυο έρευνες στις οποίες συμμετείχαν φοιτητές εργοθεραπείας. Στην πρώτη περίπτωση, περιγράφηκε στους φοιτητές το πλαίσιο πρακτικής για την εκπαίδευση σκύλων βοηθών και διαπιστώθηκε πως μπορούν να συνεισφέρουν σε αυτή τη διαδικασία. Στη δεύτερη περίπτωση έκαναν πρακτική στο εξωτερικό, σε ένα διαφορετικό πολιτισμικό περιβάλλον και παρά την επιθυμία τους «να κάνουν καλό», υπήρχε το ρίσκο να ασκήσουν κάποια λανθασμένη πρακτική, εξαιτίας των πολιτισμικών διαφορών. Ακόμα, εκείνη την χρονική περίοδο, η εθνογραφία συνέβαλλε στη μελέτη του πλαισίου πρακτικής Moral Economics of Occupations Framework, την υιοθέτηση οπτικής που περιλαμβάνει τα έργα (occupational perspective) με την αποστασιοποίηση από το βιοϊατρικό μοντέλο αλλά και στο τι διαμορφώνει τελικά την κλινική συλλογιστική των θεραπευτών.

Σε αυτές τις έρευνες προστίθενται και άλλες που επικεντρώνονται περισσότερο στην επιστήμη έργου. Μελετάνε κυρίως το παιχνίδι των παιδιών ως παράγοντας ευημερίας, την αποστέρηση από το δικαίωμα στο παιχνίδι και τις επιπτώσεις του. Ακόμα, εξάγουν συμπεράσματα για τα συλλογικά έργα (collective occupations) και τη δυνατότητα να διατηρούν ενωμένη μια κοινωνία. Επιπρόσθετα, γίνεται λόγος για τους παράγοντες που επηρεάζουν τις δυνατότητες στα έργα (occupational potential) φοιτητών επαγγελματιών υγείας μεταπτυχιακού επιπέδου. Τέλος, σε άλλη εθνογραφική μελέτη μέσω της χαρτογράφησης των έργων (occupational mapping) γίνεται ορατή η περιθωριοποίηση των ατόμων από την κοινωνία εξαιτίας της μακροχρόνιας ανεργίας. Μέσα από τα αποτελέσματα των εθνογραφικών μελετών, αναδεικνύονται πολλές περιπτώσεις όπου απαιτείται η υιοθέτηση συμπεριληπτικών, κοινωνικών πολιτικών, η προάσπιση των δικαιωμάτων και η ανάγκη για εκπαίδευση.

Ακολούθως, τα άρθρα από 2021 ως το 2023, επανεμφανίζονται ορισμένα κοινά στοιχεία αλλά προστίθενται και νέα. Οι καινούριες προσθήκες αναφέρουν ότι οι εθνογράφοι συγκρίνουν την οπτική θεραπευτών από δυο διαφορετικές χώρες και εντοπίζουν ομοιότητες, ενώ σε άλλε έρευνες αναδεικνύεται η ανάγκη συνεργασίας εργοθεραπευτών που ασχολούνται με την έρευνα για την προαγωγή της υγείας. Ακόμη, μέσα από μια μελέτη

δίνεται έμφαση στην εθνογραφική μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από τον ερευνητή και στο πως αντιμετωπίστηκαν οι δυσκολίες. Αξιοσημείωτο ήταν επίσης, ένα άρθρο άμεσα συνδεδεμένο με την υγειονομική κατάσταση και το ξέσπασμα του COVID-19, που διερευνούσε τις αλλαγές στα έργα, τις ρουτίνες και τους ρόλους.

Συνοψίζοντας, γίνεται αντιληπτό ότι υπάρχει αδυναμία εξαγωγής ενός γενικού συμπεράσματος από τα αποτελέσματα όλων των εθνογραφικών ερευνών. Τα άρθρα που εντοπίστηκαν στη βιβλιογραφία διερευνούν διαφορετικά άτομα και ομάδες, σε διαφορετικά πλαίσια και συνθήκες. Εμβαθύνουν σε ένα μεγάλο φάσμα της εργοθεραπείας και της επιστήμης έργου, το οποίο όμως κάθε φορά οριοθετείται σε συγκεκριμένα και πολύ διαφορετικά πλαίσια.

Κεφάλαιο 5. Συζήτηση - Περιορισμοί

5.1 Συζήτηση

Η αναζήτηση, συλλογή, καταγραφή και ανάλυση των εθνογραφικών ερευνών στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου ήταν μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και βιωματική εμπειρία. Η εμπλοκή της συγγραφέως με αυτή την ερευνητική διαδικασία, συνέβαλλε στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο εξελίσσεται η εργοθεραπεία και η επιστήμη έργου μέσω της έρευνας, αλλά και στην προσωπική ωρίμανση της σκέψης και της συλλογιστικής. Αυτή η πτυχιακή εργασία αποτελεί την πρώτη προσπάθεια παρουσίασης των εθνογραφικών ερευνών στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου, μέσα από μια ανασκόπηση πεδίου/ φάσματος (scoring review). Στη συνέχεια, απαντώνται τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στην παρούσα εργασία.

5.1.1 Για ποιους λόγους και σε ποια πεδία χρησιμοποιούν οι εργοθεραπευτές την εθνογραφική έρευνα;

Η εθνογραφική έρευνα αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για τους εργοθεραπευτές, καθώς επιτρέπει τη βαθύτερη κατανόηση της καθημερινότητας και των εμπειριών των ατόμων, και κατ' επέκταση και των ευρύτερων κοινωνιών και των δομών τους. Συγχρόνως, αξιοποιείται σε ποικίλα πεδία από τους εργοθεραπευτές, καθώς χρησιμοποιείται για τη μελέτη διαφόρων πληθυσμιακών ομάδων.

Ένας από τους λόγους για τον οποίο οι εθνογραφικές έρευνες είναι χρήσιμες για τους εργοθεραπευτές, είναι ότι αποτυπώνουν και περιγράφουν τα βιώματα των θεραπευόμενων, συμβάλλοντας στην αποτελεσματική κατανόηση τους. Συλλέγονται προσωπικές πληροφορίες γύρω από τα έργα, όπως το νόημα που αποδίδει το άτομο σε ένα έργο, το αν αντλεί ικανοποίηση από αυτό, οι δυσκολίες εκτέλεσης έργου, οι δυνατότητες και οι ανάγκες του. Ταυτόχρονα, σε αυτή τη διαδικασία περιγράφονται οι αξίες, οι πεποιθήσεις, και οι στάσεις, καθώς και το πολιτισμικό και κοινωνικό περιβάλλον από το οποίο προέρχεται το άτομο. Αυτά τα στοιχεία είναι θεμελιώδη, ώστε ο εργοθεραπευτής να δομήσει και να εξελίξει την κλινική του συλλογιστική βασισμένος στους προσωπικούς παράγοντες κάθε ατόμου. Γνωρίζοντας αυτές τις πληροφορίες, μπορεί στη συνέχεια, να σχεδιάσει και να προτείνει ένα εξατομικευμένο πρόγραμμα παρέμβασης.

Ακόμα, οι εθνογραφικές μελέτες παρέχουν στους εργοθεραπευτές την ευκαιρία να κατανοήσουν τις απόψεις και τα βιώματα των ατόμων που φροντίζουν όσους χρειάζονται βοήθεια στην καθημερινότητα τους. Συνήθως, οι εγγύτεροι φροντιστές είναι μέλη της οικογένειας του ατόμου ή επαγγελματίες υγείας. Είναι σημαντικό για έναν εργοθεραπευτή να κατανοεί τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και τις ανάγκες που έχουν οι φροντιστές, καθώς αυτοί αποτελούν μέρος του κοινωνικού περιβάλλοντος του ατόμου και μπορούν να συμβάλλουν στην ευημερία του. Μέσω αυτής της διαδικασίας, μπορούν να παρέχουν πρακτικές λύσεις και στρατηγικές που βοηθούν τους φροντιστές να διαχειριστούν το έργο τους πιο αποτελεσματικά, ενισχύοντας τη συνολική ποιότητα της φροντίδας και βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής τόσο των φροντιστών όσο και των ατόμων που λαμβάνουν φροντίδα.

Συμπληρωματικά, η χρησιμότητα των εθνογραφικών ερευνών για τους εργοθεραπευτές έγκειται και στη δυνατότητα εντοπισμού των μοτίβων εκτέλεσης έργου των ατόμων και των ομάδων. Παρατηρήθηκε ότι τα μοτίβα εκτέλεσης έργου που απασχολούν τους εθνογράφους, περιλαμβάνουν τις συνήθειες, τις ρουτίνες και τους ρόλους που υιοθετούν τα άτομα, είτε ως μονάδες, είτε στο πλαίσιο μιας ομάδας. Η διερεύνηση των μοτίβων εκτέλεσης έργου από τους εργοθεραπευτές, μπορεί να συμβάλλει στην κατανόηση της προσωπικής και κοινωνικής ταυτότητας των ατόμων και στην εξαγωγή συμπερασμάτων για το βαθμό ενσωμάτωσης των έργων στη ζωή τους. Ειδικότερα, η μερική έλλειψη ή η απουσία μοτίβων εκτέλεσης έργου, μπορεί να βοηθήσει τους εργοθεραπευτές να αναγνωρίσουν φαινόμενα αποκλεισμού από τα έργα (occupational deprivation). Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, ειδικά για τους θεραπευτές που εργάζονται με περιθωριοποιημένους και παραγκωνισμένους πληθυσμούς, οι οποίοι έχουν λιγότερες ευκαιρίες συμμετοχής στα έργα, όπως είναι τα άτομα με αναπηρία, οι πρόσφυγες και οι λαοί που ζουν υπό συνθήκες φτώχειας ή πολέμου.

Φυσικά, οι εργοθεραπευτές χρησιμοποιούν τις εθνογραφικές έρευνες ακόμα και για ενημερωτικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς. Οι εθνογραφικές έρευνες περιγράφουν πραγματικά πρόσωπα που αντιμετωπίζουν ρεαλιστικές καταστάσεις, τις οποίες είναι πιθανό κάποιος να συναντήσει. Επομένως, μέσα από τα αποτελέσματα των εθνογραφικών ερευνών, ο εργοθεραπευτής μπορεί να λάβει πληροφόρηση, ανατροφοδότηση αλλά και να εντοπίσει εναλλακτικές λύσεις και ιδέες, ώστε να βελτιώσει και να αναβαθμίσει την πρακτική του. Επιπλέον, έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει εθνογραφικές μελέτες, στις οποίες συμμετέχουν εργοθεραπευτές, που αποτυπώνουν την εμπειρία τους σε διάφορες καταστάσεις και διατυπώνουν προβληματισμούς σχετικά με την άσκηση του επαγγέλματος.

Ακόμη, οι εθνογραφικές έρευνες είναι πολύτιμες και για την εκπαίδευση φοιτητών εργοθεραπείας αλλά και για νέους εργοθεραπευτές, διότι συμβάλλουν στην ανάπτυξη της κατανόησης προς τα άτομα και της ευαισθητοποίησης για τα περίπλοκα και σύνθετα ζητήματα που αντιμετωπίζουν.

Η εθνογραφική έρευνα αξιοποιείται σε ποικίλα πεδία της εργοθεραπείας και σε διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες. Στην παιδιατρική εργοθεραπεία, μελετά την καθημερινότητα των παιδιών με αναπτυξιακές διαταραχές και των οικογενειών τους, καθώς και το σχολικό περιβάλλον. Επιπλέον, η εθνογραφία αξιοποιείται στον τομέα της αποκατάστασης ατόμων που έχουν υποστεί εγκεφαλικό επεισόδιο, που νοσηλεύονται σε μονάδες εντατικής φροντίδας, που πάσχουν από καρκίνο ή που αντιμετωπίζουν νευρολογικές, κινητικές ή ψυχικές διαταραχές. Ειδικότερα, στην ψυχιατρική εργοθεραπεία, η εθνογραφία συμβάλλει σημαντικά στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο μια ψυχική νόσος, επηρεάζει την αυτονομία και τη λειτουργικότητα των ατόμων, προωθώντας την ανάγκη για ενσωμάτωση και συμπερίληψη τους στην κοινωνία.

Ένα ακόμα πεδίο όπου η εθνογραφία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο είναι η εργοθεραπεία σε ηλικιωμένους. Συχνά μελετάται η ζωή των ηλικιωμένων με άνοια που ζουν σε ειδικές μονάδες φροντίδας, αλλά και εκείνων που αντιμετωπίζουν διάφορα ζητήματα που σχετίζονται με τα γηρατειά. Επίσης, οι εθνογραφικές μελέτες εξετάζουν τους ηλικιωμένους που παραμένουν στο σπίτι τους και ζουν στην κοινότητα, οι οποίοι χρειάζονται ειδικές προσαρμογές και παρεμβάσεις για να διατηρήσουν την ανεξαρτησία και την αυτονομία τους. Τέλος, εθνογραφικές μελέτες έχουν διεξαχθεί και στον τομέα της ψυχοκοινωνικής εργοθεραπείας σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως οι πρόσφυγες, που αντιμετωπίζουν δυσκολίες προσαρμογής στο νέο τόπο κατοικίας τους και καθημερινές προκλήσεις.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι έχει πραγματοποιηθεί μόνο μια εθνογραφική έρευνα με πληθυσμό που κατοικεί στην Ελλάδα και αφορούσε κυρίως την επιστήμη έργου. Η έρευνα έχει διεξαχθεί σε μια μικρή πόλη της κεντρικής Ελλάδας, από τους Kantartzis & Molineux, (2014, 2017). Επομένως, πράγματι εντοπίζεται ένα κενό στη βιβλιογραφία λόγω της ελλιπούς παρουσίας εθνογραφικής έρευνας στην εργοθεραπεία και της επιστήμη έργου στην Ελλάδα. Αυτό το κενό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι η ερευνητική κοινότητα επιλέγει πιο συνηθισμένες ποιοτικές μεθοδολογίες ή ποσοτικές μεθόδους, επειδή θεωρείται ότι ενέχουν κύρος. Επιπλέον, είναι πιθανό να υπάρχουν και άλλα εμπόδια, όπως η αδυναμία λήψης χρηματοδότησης, ή η αδυναμία διάθεσης του χρόνου και της ενέργειας που απαιτεί η εμπλοκή σε μια τόσο βιωματική και απαιτητική εμπειρία όπως η εθνογραφία.

5.1.2 Ποιες μεθοδολογίες και μέθοδοι της εθνογραφικής έρευνας εφαρμόζονται στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου;

Συγκρίνοντας τις μεθοδολογίες και τις μεθόδους των εθνογραφικών ερευνών αυτής της ανασκόπησης, με τα κύρια χαρακτηριστικά που αναφέρουν στο βιβλίο τους οι Hammersley & Atkinson (2019), εντοπίζονται ομοιότητες και διαφορές. Ένα κοινό χαρακτηριστικό είναι ότι οι συμμετέχοντες των ερευνών, είναι συνήθως ένα άτομο ή μια μικρή ομάδα και μελετώνται σε φυσικές συνθήκες. Επιπλέον, στα κοινά συμπεριλαμβάνεται και το γεγονός ότι τα δεδομένα προέρχονται από ποικίλες πηγές και οι κύριες θεματικές ενότητες δημιουργούνται μετά την ανάλυση των δεδομένων, η οποία περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο την ερμηνεία τους. Φαίνεται λοιπόν, στα βασικά σημεία να συγκλίνουν, όμως παρατηρήθηκαν και ορισμένες αποκλείσεις στη διαδικασία συλλογής δεδομένων. Οι Hammersley & Atkinson (2019), περιγράφουν τη συλλογή δεδομένων ως μια «μη προσχεδιασμένη και μη δομημένη διαδικασία», με βασικές μεθόδους συλλογής δεδομένων τη συμμετοχική παρατήρηση και τη χαλαρή συζήτηση. Στις εθνογραφικές μελέτες της εργοθεραπείας και της επιστήμης έργου που εντοπίστηκαν, η συλλογή των δεδομένων γίνεται κυρίως μέσω της συνέντευξης, των σημειώσεων πεδίου, της παρατήρησης και της συμμετοχικής παρατήρησης, οι οποίες σε κάποιες περιπτώσεις πραγματοποιούνταν με ένα δομημένο και συστηματικό τρόπο. Για παράδειγμα, κάποιες ενδείξεις που υποστηρίζουν αυτή τη διαφορά είναι ότι οι συνεντεύξεις ήταν δομημένες ή ημι-δομημένες, καθώς και το γεγονός ότι στις περισσότερες περιπτώσεις ο εθνογράφος δεν έμενε συνεχώς στο πεδίο έρευνας, αλλά πραγματοποιούσε συναντήσεις με τους συμμετέχοντες.

Ακόμα, αξίζει να σημειωθεί ότι αρκετά σημεία της ιστορίας της εθνογραφίας αντικατοπτρίζονται στις εθνογραφικές έρευνες στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου. Αρχικά, η χρήση της συγκριτικής μεθόδου (comparative method) που εισήγαγε ο Frazer κατά το 19^ο αιώνα, φαίνεται να αποτελεί κοινή μέθοδο ανάλυσης δεδομένων στις εθνογραφικές μελέτες της ανασκόπησης. Επίσης, από τα επιτεύγματα του 20^{ου} αιώνα, διακρίνονται επιρροές από τη θεωρία του πολιτισμικού σχετικισμού (Cultural Relativism) του Franz Boas. Αντίθετα, η προσέγγιση του για την κατανόηση της φύσης ενός πολιτισμού και των πολιτισμικών αλλαγών με βάση τα στοιχεία της γεωγραφικής περιοχής, γνωστή ως «Historical Particularism», δεν φαίνεται να έχει την ίδια επίδραση στους εθνογράφους που ασχολούνται με την εργοθεραπεία και την επιστήμη έργου.

Από το έργο του Malinowski και τις αρχές της εθνογραφίας που έθεσε, έχουν διατηρηθεί ορισμένα κοινά σημεία. Οι εθνογράφοι παρατηρούν τα ίδια μοτίβα στους συμμετέχοντες για μεγάλο χρονικό διάστημα και σε διάφορες στιγμές, αν και όχι στον ίδιο βαθμό με την

εποχή του Malinowski, καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις δεν διέμεναν με τους συμμετέχοντες. Η συχνή χρήση της εστιασμένης εθνογραφίας (focused ethnography), υποστηρίζει εν μέρει αυτό τον ισχυρισμό. Επιπρόσθετα, η καταγραφή των δεδομένων συχνά περιλαμβάνει αναφορά στα ακριβή λόγια των συμμετεχόντων. Τέλος, για τη διασφάλιση της αντικειμενικότητας οι εθνογράφοι των ερευνών της ανασκόπησης προσπαθούσαν να κατανοήσουν την οπτική των συμμετεχόντων, ακολουθώντας τις αρχές που εισήγαγε ο Malinowski.

Άλλα παραδείγματα της ιστορίας της μεθοδολογίας, με τα οποία φέρουν κοινά γνωρίσματα οι εθνογραφικές μελέτες στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου, είναι ορισμένα χαρακτηριστικά της Σχολής του Σικάγο και η emic προσέγγιση του Kenneth Pike. Η Σχολή του Σικάγο ήταν η πρώτη που κατονόμασε και παρουσίασε ποικίλες μεθόδους συλλογής δεδομένων, όπως το ημερολόγιο, που χρησιμοποιούνται μέχρι και σήμερα στις εθνογραφίες της ανασκόπησης. Ακόμα, υπάρχει κοινή θεματολογία με αυτή τη σχολή, καθώς ασχολούταν με τη μελέτη θεμάτων κοινωνικής νοσηρότητας, τα οποία θίγουν αρκετές από τις εθνογραφίες της ανασκόπησης. Ένα επιπλέον χαρακτηριστικό που έχει επικρατήσει στις εθνογραφικές μελέτες είναι η emic οπτική, την οποία υιοθετεί ο εθνογράφος προκειμένου να αποτυπώσει στο κείμενο του τις εμπειρίες, τις αξίες, τις πεποιθήσεις, τις σκέψεις και τις πράξεις των συμμετεχόντων, χωρίς να παρεμβάλλονται οι δικές του προσωπικές απόψεις.

Σημαντική ήταν και η συμβολή του Clifford Geertz με τον χαρακτηρισμό της εθνογραφίας ως «Thick Description» και την ανάλυση των δεδομένων με τη μέθοδο του ερμηνευτικού κύκλου (hermeneutic circle), που αποτελεί ένα από τα είδη της ερμηνευτικής ανάλυσης. Εντοπίστηκαν άρθρα στην ανασκόπηση που τη συμπεριέλαβαν στη μεθοδολογία τους και περιέγραφαν με μεγάλη λεπτομέρεια τις εμπειρίες των συμμετεχόντων και τις διαφορετικές ερμηνείες τους. Παρατηρήθηκε λοιπόν, ότι δεν αξιοποιείται τόσο συχνά η ερμηνευτική εθνογραφία (Interpretive Ethnography) που προέκυψε από τη συλλογιστική του Geertz, αλλά επικρατεί η αναστοχαστική εθνογραφία (Reflexive Ethnography), όπου ο εθνογράφος καταγράφει, συνήθως σε ημερολόγιο, πώς οι προσωπικές του σκέψεις μπορεί να επηρεάζουν την έρευνα. Από άλλα είδη εθνογραφίας που πηγάζουν από ιστορικά παραδείγματα, δεν εντοπίστηκε καμία πειραματική εθνογραφία, βρέθηκε μόνο μια ψηφιακή εθνογραφία, ενώ από τη μετα-πειραματική εθνογραφία εντοπίστηκαν αυτοεθνογραφίες, οι οποίες όμως δεν συμπεριλήφθηκαν στην ανασκόπηση.

5.1.3 Τι είδους πορίσματα και συμπεράσματα εξάγονται από τη χρήση της εθνογραφικής έρευνας στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου;

Μετά από προσεκτική μελέτη των αποτελεσμάτων της ανασκόπησης φάσματος, διαμορφώθηκαν ποικίλα πορίσματα και συμπεράσματα για τη χρήση της εθνογραφικής έρευνας στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου. Από την γεωγραφική κατανομή των εθνογράφων, φαίνεται ότι στις Η.Π.Α και στην Ευρώπη έχουν ασχοληθεί περισσότερο με την εθνογραφική έρευνα και την έχουν εξελίξει. Μάλιστα, από το Σχήμα 4.1 διαπιστώνεται ότι, ενώ οι Η.Π.Α και ο Καναδάς ξεκίνησαν να χαράζουν την πορεία της εθνογραφίας στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου, η Ευρώπη κατάφερε από το 2000 και μετά να φτάσει τις Η.Π.Α και να ξεπεράσει τον Καναδά, και από το 2010, να επικρατεί μέχρι και το 2023 στην παραγωγή εθνογραφιών. Παράλληλα, από το 2000 και έπειτα ξεκίνησαν να παρουσιάζονται έρευνες και από την Αυστραλία και στη συνέχεια από την Ασία και την Αφρική. Σε αντίθεση με τις Η.Π.Α και την Ευρώπη, η Αυστραλία δεν παρουσιάζει πολλές εθνογραφίες, παρόλο που είναι μια εξίσου ανεπτυγμένη και προηγμένη χώρα. Η Ασία και η Αφρική, παρόλο που θεωρούνται αναπτυσσόμενες περιοχές, φαίνεται από το 2010 να έχουν ξεκινήσει μια προσπάθεια συμμετοχής στην εθνογραφική έρευνα. Αυτό, σε συνδυασμό με τον αυξανόμενο αριθμό εθνογραφικών ερευνών ανά τα χρόνια, υποδεικνύει το αναπτυσσόμενο ερευνητικό ενδιαφέρον και την επέκταση της χρήσης της εθνογραφίας στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου, σε διεθνές επίπεδο.

Στη συνέχεια, στον Πίνακα 4.2 που περιλαμβάνει τα περιοδικά δημοσίευσης των άρθρων της ανασκόπησης παρατηρείται ότι προπορεύονται το «The American Journal of Occupational Therapy (AJOT)» και το «Journal of Occupational Science (JOS)». Το American Journal of Occupational Therapy είναι εργοθεραπευτικό περιοδικό και είναι παλαιότερο από το Journal of Occupational Science, που είναι περιοδικό της επιστήμης έργου. Ακόμα, σύμφωνα με τον Πίνακα 3.1 που περιλαμβάνει όλα τα άρθρα της ανασκόπησης, φαίνεται ότι από το 1991 ως το 1998 βρέθηκαν δημοσιεύσεις μόνο από το AJOT, ενώ η πρώτη εθνογραφική έρευνα στο JOS παρουσιάζεται το 2010. Συνεπώς, το περιοδικό JOS μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα έχει γίνει δημοφιλές για τη δημοσίευση εθνογραφικών ερευνών και αντανακλά την αυξημένη αποδοχή και αναγνώριση της εθνογραφικής μεθοδολογίας στην επιστήμη έργου.

Η χρήση και η χρησιμότητα της εθνογραφίας στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου αντικατοπτρίζεται και στις λέξεις κλειδιά των άρθρων της ανασκόπησης (Πίνακας 4.3). Η συγγραφέας επέλεξε να αναζητήσει λέξεις κλειδιά που σχετίζονται με την παιδιατρική εργοθεραπεία λόγω του προσωπικού της ενδιαφέροντος, ώστε να εξετάσει αν η

εθνογραφία χρησιμοποιείται στην παιδιατρική εργοθεραπεία. Αν και το πλήθος των άρθρων που ανέφεραν σχετικές λέξεις ήταν μικρό, αποδείχθηκε ότι αξιοποιείται σε πληθυσμούς παιδιών αλλά και στα πλαίσια της οικογένειας και του σχολείου.

Οι υπόλοιπες λέξεις κλειδιά επιλέχθηκαν με κριτήριο τη συχνότητα εμφάνισης τους στα άρθρα της ανασκόπησης. Οι πιο συχνά χρησιμοποιούμενες λέξεις ήταν οι όροι «Ethnography» και «Occupational Therapy» που αποτελούν το πεδίο έρευνας της ανασκόπησης. Σημειώνεται, ότι και ο όρος «Occupational Science» ανήκει στο πεδίο έρευνας της ανασκόπησης αλλά εντοπίστηκε σε αρκετά λιγότερα άρθρα συγκριτικά με τον όρο «Occupational Therapy». Επομένως, φαίνεται ότι ενδεχομένως η εθνογραφική έρευνα στην εργοθεραπεία επικρατεί ποσοτικά της έρευνας στην επιστήμη έργου. Μια άλλη λέξη κλειδί με υψηλή δημοτικότητα ήταν η λέξη «Health», που υποδεικνύει ότι οι εθνογραφικές έρευνες εξετάζουν το ευρύ φάσμα της υγείας όπως είναι η παροχή υπηρεσιών υγείας, η συνεργασία των επαγγελματιών υγείας, η προαγωγή της υγείας και οι ανισότητες στην υγεία.

Άλλες λέξεις κλειδιά που συγκεντρώθηκαν σε σημαντικό αριθμό άρθρων ήταν οι όροι «Rehabilitation», «Community», «Social» και «Disability». Οι λέξεις αυτές φανερώνουν σε ποιους άλλους τομείς έχει πραγματοποιηθεί εθνογραφική έρευνα. Ο τομέας της αποκατάστασης σωματικών και ψυχικών παθήσεων, αλλά και ευρύτερα τα άτομα με αναπηρία αποτελούν αντικείμενο μελέτης των εθνογράφων. Τέλος, οι λέξεις κοινωνία και κοινωνικός, τονίζουν την αξία και τις πτυχές της κοινότητας καθώς και τα κοινωνικά προβλήματα που εντοπίζονται σε αυτή. Ολοκληρώνοντας, δυο ακόμη πεδία που εξετάζει η εθνογραφική έρευνα αναδεικνύονται από τις λέξεις κλειδιά «Participation» και «Occupational Justice». Η συμμετοχή των ατόμων σε έργα καθώς και το δικαίωμα συμμετοχής έργα, είναι ζητήματα που αφορούν άμεσα τους εργοθεραπευτές.

Έπειτα, στα αποτελέσματα του Πίνακα 4.4 συμπεριλαμβάνονται τα είδη εθνογραφικού σχεδιασμού που επέλεξαν οι ερευνητές για τις μελέτες στην εργοθεραπεία και την επιστήμη έργου. Οι περισσότεροι ακολουθούσαν τη γενική μεθοδολογία της εθνογραφίας, χωρίς να επιλέγουν ένα συγκεκριμένο τύπο σχεδιασμού. Από τα είδη σχεδιασμού δημοφιλέστερες ήταν η εστιασμένη εθνογραφία και η κριτική εθνογραφία. Ειδικότερα όσον αφορά την κριτική εθνογραφία, παρατηρήθηκε ότι διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην παρουσίαση κοινωνικών θεμάτων, όπως η έλλειψη δικαιοσύνης στα έργα εξαιτίας συνθηκών «απαρχαίντ» (occupational apartheid) και το πώς οι εργοθεραπευτές μπορούν συμβάλουν στην ισότητα στην παροχή υπηρεσιών υγείας. Επίσης, εξετάζονταν ποιες πολιτικές συμπερίληψης και προάσπισης πρέπει να εφαρμοστούν ώστε το περιβάλλον να

μην καθιστά τα άτομα ανάπηρα. Συμπληρωματικά, ήταν ενδιαφέρον το γεγονός ότι τα άτομα ή οι ομάδες που συμμετείχαν στις έρευνες είτε ανήκαν σε περιθωριοποιημένα γκρούπ και μειονότητες, είτε ήταν θεραπευτές που εργάζονταν με ασθενείς από ποικίλα πολιτισμικά περιβάλλοντα, δίνοντας τους με αυτό τον τρόπο ορατότητα.

Έντονο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα πορίσματα που εξάγονται από τις μεθόδους συλλογής δεδομένων που αξιοποιήθηκαν. Παρουσιάστηκε στα αποτελέσματα ότι εφαρμόστηκε μια ποικιλία μεθόδων, που επιτρέπει την εμβάθυνση και τη σφαιρική κατανόηση των θεμάτων που στοχεύουν να περιγράψουν οι εθνογραφικές μελέτες. Συγχρόνως, παρατηρήθηκε ότι υπάρχει πολυτροπικότητα στην έκφραση και την κατανόηση των μεθόδων από τους διάφορους συγγραφείς. Παραδείγματος χάρη, η συνέντευξη άλλοτε αναφερόταν ως χαλαρή συζήτηση, ή η συμμετοχική παρατήρηση ως απλή παρατήρηση. Δηλαδή, σε κάποιες περιπτώσεις γινόταν περιγραφή μιας διαδικασίας ως συμμετοχική παρατήρηση ενώ ήταν απλή παρατήρηση, αλλά και το αντίστροφο. Αυτή η παρατήρηση φανερώνει την πολυπλοκότητα που ενέχει η συλλογή δεδομένων, για τα άτομα, τα έργα και το περιβάλλον, από το πεδίο, καθώς η διαφορετικότητα μεταξύ των πληθυσμών είναι μεγάλη και είναι δύσκολο να αποτυπωθεί σε γενικές οδηγίες. Ένα άλλο θέμα που προβληματίσε τη συγγραφέα σχετικά με τη διαδικασία συλλογής δεδομένων, ήταν ότι πολλές φορές οι εργοθεραπευτές επιλέγουν να συγκεντρώσουν τις πληροφορίες δομημένα και συστηματικά. Αυτό δεν σημαίνει ότι υιοθετούν το ρόλο του «εθνογράφου της πολυθρόνας», αλλά ότι η διαδικασία σε κάποιες έρευνες γίνεται τεχνοκρατικά. Ο εργοθεραπευτής δεν ακολουθεί σαν σκιά τον άνθρωπο σε όλη τη ζωή του, αλλά σε κομμάτια της καθημερινής ζωής του.

Μετά τη συλλογή των δεδομένων, ακολουθούσε η ανάλυση τους, από την οποία προκύπταν οι βασικές θεματικές ενότητες που θα περιγράφονταν στα αποτελέσματα των εθνογραφιών. Η διαδικασία της ανάλυσης δεδομένων ήταν ασαφής και δεν παρείχε επαρκή πληροφόρηση για τα βήματα της διαδικασίας που ακολουθήθηκε. Παρόλα αυτά, φαίνεται ότι χρησιμοποιήθηκε περισσότερο η θεματική ανάλυση (thematic analysis) και η συνεχής συγκριτική ανάλυση (constant comparative analysis), η οποία συνδέεται βιβλιογραφικά με τη θεμελιωμένη θεωρία (grounded theory).

Επιπρόσθετα συμπεράσματα που προέκυψαν από τη μελέτη της εθνογραφικής έρευνας στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου, αφορούν το σκοπό που ήθελαν να εκπληρώσουν οι εθνογράφοι μέσω της μελέτης τους. Στις έρευνες στις οποίες δεν υπήρχε πλήρης πρόσβαση, που χρονολογούνται από 1991 ως το 1998, φαίνεται ο σκοπός να είναι επικεντρωμένος στην επιστήμη της εργοθεραπείας και όχι στην επιστήμη έργου. Είναι

εμφανές ότι υπάρχουν επιρροές από τις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις της εποχής, και συγκεκριμένα από το Κίνημα Ανεξάρτητης Διαβίωσης (Independent Living Movement) που είχε ξεκινήσει στα μέσα του 1960 στην Αμερική. Στα επόμενα χρόνια η εθνογραφία εξελίχτηκε και επεκτάθηκε και στις δύο επιστήμες, φαίνεται, όμως, κεντρικός της σκοπός να ήταν πάντα ένας: να περιγράψει μέσω των μεθόδων και των μεθοδολογιών της εθνογραφίας, την καθημερινή ζωή των ανθρώπων και την πολυπλοκότητα των κοινωνιών, αποτυπώνοντας συγχρόνως τον πολυδιάστατο χαρακτήρα τους. Με αυτό τον τρόπο οι εθνογραφίες αποκαλύπτουν τις λειτουργικές και μη λειτουργικές διαστάσεις της κοινωνίας και δίνουν βήμα σε άτομα και ομάδες να εκφράσουν σημαντικές πτυχές της ζωής τους.

5.2 Περιορισμοί

Η επιλογή της χρήσης της ανασκόπησης πεδίου/ φάσματος (scoping review) για την πραγματοποίηση της παρούσας εργασίας συνέβαλε στον εντοπισμό και στη χαρτογράφηση των διαθέσιμων εθνογραφικών ερευνών στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου, παρέχοντας μια γενική εικόνα για την έρευνα γύρω από αυτά τα πεδία. Τα άρθρα που συμπεριλήφθηκαν στην ανασκόπηση φάσματος δεν αξιολογήθηκαν για την εγκυρότητα και την αξιοπιστία τους, καθώς αυτό θα ξεπερνούσε τις προσδοκίες σε μέγεθος κειμένου μιας προπτυχιακής εργασίας. Ακόμη, παρά την αξιόλογη προσπάθεια εντοπισμού όλων των σχετικών ερευνών, υπάρχει πιθανότητα ορισμένες να μην εντοπίστηκαν, εξαιτίας της μη δυνατότητας εύρεσης ή πρόσβασης σε όλες τις βάσεις δεδομένων. Συγχρόνως, τα κριτήρια αποκλεισμού που εφαρμόστηκαν απέκλεισαν τις αυτοεθνογραφίες και μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλες γλώσσες, πέρα από τα αγγλικά. Τέλος, αυτή ήταν η πρώτη επαφή της συγγραφέα με την εθνογραφία και δεν προϋπήρχε γνωστικό υπόβαθρο για τη συγκεκριμένη μεθοδολογία.

Κεφάλαιο 6. Συμπεράσματα

Η ανασκόπηση πεδίου στην εθνογραφική έρευνα της εργοθεραπείας και της επιστήμης έργου συνέβαλε στην ανάδειξη της χρήσης και της χρησιμότητας της εθνογραφίας σε αυτούς τους τομείς. Η συνεισφορά της είναι σημαντική για τη μελέτη και την κατανόηση της καθημερινής ζωής των ανθρώπων, των έργων τους και των περιβαλλόντων που άλλοτε διευκολύνουν και άλλοτε παρεμποδίζουν τη συμμετοχή τους στα έργα. Μέσα από τη διορατική διαδικασία συλλογής δεδομένων, διαμορφώνεται μια εικόνα για την κοινωνία και τις πτυχές της. Διαφαίνεται, λοιπόν, ότι κάθε εθνογραφική έρευνα στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου παρακινείται από την ανάγκη εμβάθυνσης σε ένα συγκεκριμένο πεδίο, με τον περιορισμό ότι τα ευρήματα που θα παραχθούν αφορούν αποκλειστικά αυτό.

Είναι επίσης σημαντικό να επισημανθεί ότι η εθνογραφία συνδέεται άρρηκτα με την επιστήμη της Ανθρωπολογίας και της Κοινωνιολογίας. Για την ανάλυση της χρήσης της στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου, απαιτείται πρώτα η κατανόηση της ιστορίας της και της εξελικτικής της πορείας. Η μοναδικότητα της εθνογραφικής έρευνας κρύβεται στους τρόπους συλλογής δεδομένων που περιλαμβάνουν λεπτομερές παρατηρήσεις, ενδοσκοπικές συνεντεύξεις, ενδελεχείς σημειώσεις πεδίου, καταγραφή ημερολογίου και συλλογή οποιουδήποτε στοιχείου από το πεδίο έρευνας.

Ωστόσο, η χρήση της εθνογραφίας στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου, σύμφωνα με την ανασκόπηση, είναι μια σχετικά πρόσφατη ιδέα, με συνέπεια να υπάρχουν ακόμα πολλά περιθώρια ανάπτυξης και εφαρμογής παρόμοιων ερευνητικών ιδεών. Μια μελλοντική προέκταση της παρούσας εργασίας θα ήταν η πραγματοποίηση μιας ποιοτικής σύνθεσης των δεδομένων ή μιας μετά-ανάλυσης. Επιπλέον, θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μελέτη που θα αξιολογεί την ποιότητα των άρθρων που συμπεριλήφθηκαν ή που να περιλαμβάνει άρθρα σε άλλες γλώσσες. Είναι βέβαιο ότι υπάρχει χώρος για περαιτέρω εθνογραφική έρευνα στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου, ειδικά στην Ελλάδα. Μέσω της διεπιστημονικής και διαπολιτισμικής συνεργασίας ερευνητών, οι έρευνες θα συμβάλλουν στην κατανόηση των πολιτισμικών και κοινωνικών παραγόντων που διαμορφώνουν τα έργα και τη συμμετοχή τους σε αυτά.

Συνοψίζοντας, η παρούσα εργασία προσφέρει σημαντικές γνώσεις για την εθνογραφία και υπογραμμίζει την αξία της για την εργοθεραπεία και την επιστήμη έργου. Είναι σημαντικό να πραγματοποιούνται ερευνητικές προσπάθειες σαν αυτή, που μελλοντικά μπορεί να

συμβάλλουν στην ενημέρωση της εκπαίδευσης, των θεραπευτικών πρακτικών, της συλλογιστικής των θεραπευτών αλλά και των κοινωνικών πολιτικών. Η εθνογραφία αναδεικνύει πραγματικά τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος και να μπαίνεις στη θέση άλλων ανθρώπων, αποσκοπώντας να μάθεις από την εμπειρία τους και τη ζωή τους. Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η κατανόηση της διαφορετικότητας της ανθρώπινης φύσης και αναπτύσσεται η ενσυναίσθηση. Επομένως, στο μέλλον είναι σημαντικό να συνεχίσει να εξελίσσεται η εθνογραφική έρευνα στην εργοθεραπεία και στην επιστήμη έργου, προσφέροντας γνώσεις που θα συμβάλλουν στην ευρύτερη ευημερία και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Alve, Y. A., Bontje, P., & Begum, S. (2020). Intra- and interpersonal agency: Resuming occupational participation among persons with spinal cord injury after discharge from in-patient rehabilitation. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 27(1), 66–79. <https://doi.org/10.1080/11038128.2019.1628298>
- American Psychological Association. (2021). Qualitative research in psychology: Expanding perspectives in methodology and design (2nd ed.). In P. M. Camic (Ed.), *American Psychological Association eBooks*. <https://doi.org/10.1037/0000252-000>
- Angell, A. M., Frank, G., & Solomon, O. (2016). Latino families' experiences with autism services: Disparities, capabilities, and occupational justice. *OTJR: Occupation, Participation and Health*, 36(4), 195–203. <https://doi.org/10.1177/1539449216666062>
- Angell, A. M., & Solomon, O. (2014). The social life of health records: Understanding families' experiences of autism. *Social Science & Medicine*, 117, 50–57. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2014.07.020>
- Arksey, H., & O'Malley, L. (2005). Scoping studies: towards a methodological framework. *International Journal of Social Research Methodology*, 8(1), 19–32. <https://doi.org/10.1080/1364557032000119616>
- Banerjee, B. G., Reddy, B. K., Ghosh, A., & Gnagadharam, V. (2017). *Field Work Tradition in Anthropology* (pp. 55–65). IGNOU - The People's University. <http://egyankosh.ac.in//handle/123456789/41383>
- Bates, P. S., Spencer, J. C., Young, M. E., & Rintala, D. H. (1993). Assistive technology and the newly disabled adult: adaptation to wheelchair use. *The American Journal of Occupational Therapy*, 47(11), 1014–1021. <https://doi.org/10.5014/ajot.47.11.1014>
- Beverly, J. (2022). Testimonio, Subalternity, and Narrative Authority. In S. Castro-Klaren (Ed.), *A Companion to Latin American Literature and Culture* (pp. 524–536). <https://doi.org/10.1002/9781119692591.ch32>
- Black, G. B., Van Os, S., Machen, S., & Fulop, N. J. (2021). Ethnographic research as an evolving method for supporting healthcare improvement skills: a scoping review. *BMC Medical Research Methodology*, 21(1). <https://doi.org/10.1186/s12874-021-01466-9>
- Block, P., Ricafrente-Biazon, M., Russo, A., Chu, K. Y., Sud, S., Koerner, L., Vittoria, K., Landgrover, A., & Olowu, T. (2005). Introducing disability studies to occupational therapy students. *The American Journal of Occupational Therapy*, 59(5), 554–560. <https://doi.org/10.5014/ajot.59.5.554>
- Blumer, H. (1986). *Symbolic interactionism: Perspective and Method*. Univ of California Press.

- Bourke-Taylor, H., & Hudson, D. (2005). Cultural differences: The experience of establishing an occupational therapy service in a developing community. *Australian Occupational Therapy Journal*, *52*(3), 188–198. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1630.2005.00493.x>
- Bradley, G., Baker, K., & Bailey, C. (2019). The meaning of rehabilitation: a qualitative study exploring perspectives of occupational therapists and physiotherapists working with older people in acute care. *Disability and Rehabilitation*, *43*(16), 2295–2303. <https://doi.org/10.1080/09638288.2019.1697762>
- Bradley, G., Baker, K., & Bailey, C. (2022). Exploring how occupational therapists and physiotherapists evaluate rehabilitation potential of older people in acute care. *The British Journal of Occupational Therapy*, *85*(3), 199–207. <https://doi.org/10.1177/03080226211011386>
- Brewer, J. (2000). *Ethnography*. McGraw-Hill Education.
- Bryson, D. (2010). Anthropology in History: Lewis Henry Morgan and Margaret Mead. *Reviews in American History*, *38*(3), 480–486. <https://doi.org/10.1353/rah.2010.0025>
- Burley, S., Cox, R., Di Tommaso, A., & Molineux, M. (2018). Primary Contact Occupational Therapy Hand Clinics: The pull of an occupational perspective. *Australian Occupational Therapy Journal*, *65*(6), 533–543. <https://doi.org/10.1111/1440-1630.12507>
- Butler, J. (2015). *Gender trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Routledge Classics.
- Camp, M. M. (2001). The Use of service dogs as an Adaptive Strategy: A Qualitative study. *The American Journal of Occupational Therapy*, *55*(5), 509–517. <https://doi.org/10.5014/ajot.55.5.509>
- Campbell, R., Pound, P., Pope, C., Britten, N., Pill, R., Morgan, M., & Donovan, J. (2003). Evaluating meta-ethnography: a synthesis of qualitative research on lay experiences of diabetes and diabetes care. *Social Science & Medicine*, *56*(4), 671–684. [https://doi.org/10.1016/s0277-9536\(02\)00064-3](https://doi.org/10.1016/s0277-9536(02)00064-3)
- Carneiro, R. L. (1981). Herbert Spencer as an anthropologist. *Journal of Libertarian Studies*, *5*(2), 153–210.
- Carrier, A., Freeman, A., Desrosiers, J., & Levasseur, M. (2020). Institutional context: What elements shape how community occupational therapists think about their clients' care? *Health & Social Care in the Community*, *28*(4), 1209–1219. <https://doi.org/10.1111/hsc.12954>
- Case-Smith, J., & Nastro, M. A. (1993). The effect of occupational therapy intervention on mothers of children with cerebral palsy. *The American Journal of Occupational Therapy*, *47*(9), 811–817. <https://doi.org/10.5014/ajot.47.9.811>
- Chang, F., Fields, B. E., Kersey, J. M., Wu, C., Shih, M., & Skidmore, E. R. (2021). How does culture influence the implementation of strategy training in stroke rehabilitation? A rapid ethnographic study of therapist perspectives in Taiwan and the United States. *Disability and Rehabilitation*, *44*(19), 5612–5622. <https://doi.org/10.1080/09638288.2021.1946604>

- Collins, P. J. (2018). Tylor, Edward (1832–1917). *The International Encyclopedia of Anthropology*, 1–4.
<https://doi.org/10.1002/9781118924396.wbiea1437>
- Cortese, A. J. (1995). The Rise, Hegemony, and Decline of the Chicago School of Sociology, 1892–1945. *The Social Science Journal*, 32(3), 235–254. [https://doi.org/10.1016/0362-3319\(95\)90009-8](https://doi.org/10.1016/0362-3319(95)90009-8)
- Crang, M., & Cook, I. (2007). *Doing ethnographies*. SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781849208949>
- Cronin, A. F. (2017). Assistive technology reasoning in rural school-based occupational therapy. *Assistive Technology*, 30(4), 209–217. <https://doi.org/10.1080/10400435.2017.1309600>
- Cubellis, L., Schmid, C., & Von Peter, S. (2021). Ethnography in Health Services Research: Oscillation between theory and practice. *Qualitative Health Research*, 31(11), 2029–2040.
<https://doi.org/10.1177/10497323211022312>
- Darnell, R. (1970). GENERAL: The Observation of Savage Peoples. Joseph-Marie Dégerando. F. C. T. Moore, trans. *American Anthropologist*, 72(5), 1095–1096. <https://doi.org/10.1525/aa.1970.72.5.02a00110>
- Darnell, R. (2017). Who was Franz Boas? How do we know? and why should we care? *General Anthropology*, 24(1), 1–7. <https://doi.org/10.1111/gena.12021>
- Darnton, R. (2007). Anthropology, History, and Clifford Geertz. *Historically Speaking*, 8(4), 33–34.
<https://doi.org/10.1353/hsp.2007.0046>
- Davis, J. E. (2008). Culture and relativism. *Society*, 45(3), 270–276. <https://doi.org/10.1007/s12115-008-9080-x>
- Delaisse, A., Huot, S., Veronis, L., & Mortenson, W. B. (2021). Occupation’s role in Producing Inclusive Spaces: Immigrants’ experiences in linguistic minority communities. *OTJR: Occupation, Participation and Health*, 41(2), 124–131. <https://doi.org/10.1177/1539449220981952>
- DeMars, P. A. (1992). An Occupational Therapy Life Skills Curriculum model for a Native American tribe: A health promotion program based on ethnographic field research. *The American Journal of Occupational Therapy*, 46(8), 727–736. <https://doi.org/10.5014/ajot.46.8.727>
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2017). *The SAGE Handbook of Qualitative Research* (5th ed.). Sage Publications.
- Dhillon, S., Stroinska, M., Moll, S., & Solomon, P. (2022). Accommodating Students With Disabilities in Professional Rehabilitation Programs: An Institutional Ethnography Informed Study. *The Journal of Humanities in Rehabilitation*.
- Elliot, M. L. (2015). Critical ethnographic analysis of “Doing Good” on Short-Term International Immersion Experiences. *Occupational Therapy International*, 22(3), 121–130. <https://doi.org/10.1002/oti.1390>
- Emerson, R. M., Fretz, R. I., & Shaw, L. L. (2011). *Writing Ethnographic Fieldnotes* (2nd ed.). University of Chicago Press.

- Engelbrecht, M., Van Niekerk, L., & Shaw, L. (2022). Supported employment for youth with intellectual disability: Promoting occupational justice. *Journal of Occupational Science*, 30(3), 403–419.
<https://doi.org/10.1080/14427591.2022.2146159>
- Engeset, A., Söderström, S., & Vik, K. (2015). Day activity centres – work for people with intellectual disabilities: A Norwegian perspective. *Work*, 50(2), 193–203. <https://doi.org/10.3233/wor-131734>
- Eriksen, T. H. (2004). *What is anthropology?* Pluto Press.
- Eriksen, T. H., & Nielsen, F. S. (2013). *A history of anthropology*. Anthropology, Culture and Society.
- Eriksson, P., & Kovalainen, A. (2011). *Qualitative methods in business research*. SAGE Publications.
<https://doi.org/10.4135/9780857028044>
- Ethnography in social science practice. (2010). In *Routledge eBooks* (1st ed.).
<https://doi.org/10.4324/9780203876305>
- Fahy, S., Delicâte, N., & Lynch, H. (2020). Now, being, occupational: Outdoor play and children with autism. *Journal of Occupational Science*, 28(1), 114–132. <https://doi.org/10.1080/14427591.2020.1816207>
- Fallahpour, M., Nygård, L., & Asaba, E. (2022). Communication and engagement as potentiality in everyday life between persons with young onset dementia living in a nursing home and caregivers. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 17(1).
<https://doi.org/10.1080/17482631.2022.2035305>
- Fetterman, D. M. (2010). *Ethnography: Step-by-Step* (3rd ed.). SAGE Publications, Inc.
- Forcinito, A. (2016). Testimonio: The Witness, the Truth, and the Inaudible. In Y. Martínez-San Miguel, B. Sifuentes-Jáuregui, & M. Belausteguigoitia (Eds.), *Critical Terms in Caribbean and Latin American Thought* (pp. 239–251). Palgrave Macmillan, New York. https://doi.org/10.1057/9781137547903_22
- Frank, G., Huecker, E., Segal, R., Forwell, S., & Bagatell, N. (1991). Assessment and treatment of a pediatric patient in chronic care: Ethnographic methods applied to occupational therapy practice. *The American Journal of Occupational Therapy*, 45(3), 252–263. <https://doi.org/10.5014/ajot.45.3.252>
- Franz Boas: A short biographical sketch. (2018). *Scholars Journal of Arts, Humanities and Social Sciences*, 6(4), 823–827. <https://doi.org/10.21276/sjahss.2018.6.4.6>
- Garfinkel, H. (1967). *Studies in ethnomethodology*. Prentice Hall.
- Garro, L. Y. (1982). Introduction : The ethnography of health care decisions. *Social Science & Medicine*, 16(16).
- Geertz, C. (1973). *Interpretation of cultures*. New York : Basic Books.
- Goodson, L., & Vassar, M. (2011). An overview of ethnography in healthcare and medical education research. *Journal of Educational Evaluation for Health Professions*, 8(4). <https://doi.org/10.3352/jeehp.2011.8.4>

- Greco, V., Lambert, H. C., & Park, M. (2016). Being visible: PhotoVoice as assessment for children in a school-based psychiatric setting. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 24(3), 222–232.
<https://doi.org/10.1080/11038128.2016.1234642>
- Griswold, L. a. S. (1994). Ethnographic Analysis: A study of classroom environments. *The American Journal of Occupational Therapy*, 48(5), 397–402. <https://doi.org/10.5014/ajot.48.5.397>
- Guyer, J. I. (2017). Aftermaths and recuperations in Anthropology. *HAU: Journal of Ethnographic Theory*, 7(1), 81–103. <https://doi.org/10.14318/hau7.1.011>
- Hakken, D. (1999). *Cyborgs@Cyberspace?: An ethnographer looks to the future*. Routledge.
<http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA41410812>
- Hall, P. M. (2016). Symbolic interaction. *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*, 1–5.
<https://doi.org/10.1002/9781405165518.wbeoss310.pub2>
- Hamilton, A., & De Jonge, D. (2010). The impact of becoming a father on other roles: An ethnographic study. *Journal of Occupational Science*, 17(1), 40–46. <https://doi.org/10.1080/14427591.2010.9686671>
- Hammersley, M. (2006). Ethnography: problems and prospects. *Ethnography and Education*, 1(1), 3–14.
<https://doi.org/10.1080/17457820500512697>
- Hammersley, M., & Atkinson, P. (2019). Ethnography. In *Routledge eBooks*.
<https://doi.org/10.4324/9781315146027>
- Hasselkus, B. R. (1992). The meaning of activity: day care for persons with Alzheimer disease. *The American Journal of Occupational Therapy*, 46(3), 199–206. <https://doi.org/10.5014/ajot.46.3.199>
- Helm, A. A. (2001). Franz Boas and Bronislaw Malinowsky: A contrast, comparison, and analysis. *Lambda Alpha Journal of Man*, 31, 38–47. https://soar.wichita.edu/bitstream/10057/1880/1/LAJ_31_p42-51..pdf
- Higginbottom, G., Pillay, J., & Boadu, N. (2012). Guidance on Performing Focused Ethnographies with an Emphasis on Healthcare Research. *The Qualitative Report*, 18(9), 1–6. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2013.1550>
- Hoey, B. A. (2020). *Reinventing and reinvesting in the local for our common good: Selected Papers from the Annual Meeting of the Southern Anthropological Society, Huntington, West Virginia, April, 2016*.
- Hogan, J., Dolan, P., & Donnelly, P. (2009). *Approaches to qualitative research: Theory & Its Practical Application : a Guide for Dissertation Students*. Oak Tree Press.
- Holthe, T., Thorsen, K., & Josephsson, S. (2007). Occupational patterns of people with dementia in residential care: An ethnographic study. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 14(2), 96–107.
<https://doi.org/10.1080/11038120600963796>

- Horghagen, S., Fostvedt, B., & Alsaker, S. (2014). Craft activities in groups at meeting places: supporting mental health users' everyday occupations. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 21(2), 145–152. <https://doi.org/10.3109/11038128.2013.866691>
- Hossain, D. M., & Mustari, S. (2012). A critical analysis of Herbert Spencer's Theory of Evolution. *MPRA Paper*. <https://ideas.repec.org/p/pramprapa/55148.html>
- Howell, K. E. (2012). *An introduction to the philosophy of methodology*. SAGE Publications.
- Huff, S., Rudman, D. L., Magalhães, L., Lawson, E., & Kanyamala, M. (2022). Enacting a critical decolonizing ethnographic approach in occupation-based research. *Journal of Occupational Science*, 29(1), 115–129. <https://doi.org/10.1080/14427591.2020.1824803>
- Huot, S., Aldrich, R. M., Rudman, D. L., & Stone, M. (2020). Picturing precarity through occupational mapping: Making the (im)mobilities of long-term unemployment visible. *Journal of Occupational Science*, 29(4), 529–544. <https://doi.org/10.1080/14427591.2020.1821244>
- Hurst, A. L. (2023). *Introduction to qualitative research methods: A Helpful Guide for Undergraduates and Graduate Students in the Social Sciences*. Oregon State University.
- Isaacson, M. (2013). The training and use of service dogs in occupational therapy education. *The Open Journal of Occupational Therapy*, 1(2), 1–13. <https://doi.org/10.15453/2168-6408.1023>
- Issari, P., & Pourkos, M. (2015). Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας: Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση. Kallipos, Open Academic Editions. <http://dx.doi.org/10.57713/kallipos-473>
- Jones, J., & Smith, J. (2017). Ethnography: challenges and opportunities. *Evidence Based Nursing/Evidence-based Nursing*, 20(4), 98–100. <https://doi.org/10.1136/eb-2017-102786>
- Jongbloed, L. (1994). Adaptation to a stroke: the experience of one couple. *The American Journal of Occupational Therapy*, 48(11), 1006–1013. <https://doi.org/10.5014/ajot.48.11.1006>
- Juneghani, M. A. (2020). The position of myth in Frazer's anthropological theory. *Directory of Open Access Journals*. <https://doi.org/10.22108/liar.2019.119277.1713>
- Kantartzis, S., & Molineux, M. (2014). Occupation to maintain the family as ideology and practice in a Greek town. *Journal of Occupational Science*, 21(3), 277–295. <https://doi.org/10.1080/14427591.2014.908480>
- Kantartzis, S., & Molineux, M. (2017). Collective occupation in public spaces and the construction of the social fabric. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 84(3), 168–177. <https://doi.org/10.1177/0008417417701936>
- Kaur-Gill, S., & Dutta, M. J. (2017). Digital Ethnography. *The International Encyclopedia of Communication Research Methods*, 1–10. <https://doi.org/10.1002/9781118901731.iecrm0271>

- Kelly, W. W. (2018). Malinowski, Bronisław (1884–1942). *The International Encyclopedia of Anthropology*, 1–6.
<https://doi.org/10.1002/9781118924396.wbiea2164>
- Kielsgaard, K., Horghagen, S., Nielsen, D., & Kristensen, H. K. (2021). Moments of meaning: Enacted narratives of occupational engagement within a dementia town. *Journal of Occupational Science*, 28(4), 510–524.
<https://doi.org/10.1080/14427591.2020.1859403>
- King, G., Chiarello, L. A., Ideishi, R., Ziviani, J., Phoenix, M., McLarnon, M. J. W., Pinto, M., Thompson, L., & Smart, E. (2019). The complexities and synergies of engagement: an ethnographic study of engagement in outpatient pediatric rehabilitation sessions. *Disability and Rehabilitation*, 43(16), 2353–2365.
<https://doi.org/10.1080/09638288.2019.1700562>
- Klimczuk, A., & Tomczyk, Ł. (2017). Bronisław Malinowski. In B. S. Turner, P. Kivisto, W. Outhwaite, C. Kyung-Sup, C. F. Epstein, & J. M. Ryan (Eds.), *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Social Theory* (pp. 1–3).
<https://doi.org/10.1002/9781118430873.est0225>
- Knoblauch, H. (2013). Focused Ethnography. *Forum: Qualitative Social Research*, 6(3).
- Lambert, V., Glacken, M., & McCarron, M. (2011). Employing an ethnographic approach: key characteristics. *Nurse Researcher*, 19(1), 17–24. <https://doi.org/10.7748/nr2011.10.19.1.17.c8767>
- Lassiter, L. E. (2005). Collaborative Ethnography and Public Anthropology. *Current Anthropology*, 46(1), 83–106.
<https://doi.org/10.1086/425658>
- Launay, R. (2010). *Foundations of anthropological theory: From Classical Antiquity to Early Modern Europe*. Wiley-Blackwell.
- Lavalley, R. (2023). Occupation's role in inclusion of Spanish-Speaking older adults in a senior center. *OTJR: Occupation, Participation and Health*, 43(1), 74–80. <https://doi.org/10.1177/15394492221093311>
- Lavalley, R., Womack, J. L., & Bailliard, A. (2020). A live community growing together: Communal occupation of a senior center welcoming Spanish-speaking elders. *Journal of Occupational Science*, 30(2), 304–316.
<https://doi.org/10.1080/14427591.2020.1816209>
- Liamputtong, P., & Ezzy, D. (1999). *Qualitative research methods: A Health Focus*. Oxford University Press, USA.
- Lilja, M., Bergh, A., Johansson, L., & Nygård, L. (2003). Attitudes towards rehabilitation needs and support from assistive technology and the social environment among elderly people with disability. *Occupational Therapy International*, 10(1), 75–93. <https://doi.org/10.1002/oti.178>
- Lowie, R. H. (2013). *Biographical memoir of Franz Boas, 1858-1942: National Academy of Sciences, Biographical Memoirs, V24, ninth memoir*. Literary Licensing.
- Lucas, B. (2015). Getting the improvement habit. *BMJ Quality & Safety*, 25(6), 400–403.
<https://doi.org/10.1136/bmjqs-2015-005086>

- Lynch, H., Hayes, N., & Ryan, S. (2015). Exploring socio-cultural influences on infant play occupations in Irish home environments. *Journal of Occupational Science*, 23(3), 352–369.
<https://doi.org/10.1080/14427591.2015.1080181>
- Lysack, C. L., & Seipke, H. L. (2002). Communicating the occupational Self: A Qualitative Study of Oldest-Old American Women. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 9(3), 130–139.
<https://doi.org/10.1080/11038120260246969>
- Madison, D. (2005). *Critical Ethnography: method, ethics, and performance*. Sage Publications.
<https://doi.org/10.4135/9781452233826>
- Magasi, S., Angell, A. M., Papadimitriou, C., Ramirez, R. D., Ferlin, A., Reis, J. P., & Wilson, T. (2021). Inside an Occupational Therapy–Disability Community Partnership to promote Health Management: Ethnography of a Research Collaboration. *The American Journal of Occupational Therapy*, 75(4).
<https://doi.org/10.5014/ajot.2021.045468>
- Malinowski, B. (2014). *Argonauts of the Western Pacific: An Account of Native Enterprise and Adventure in the Archipelagoes of Melanesian New Guinea*.
- Malkawi, S. H., Alqatarneh, N. S., Malkawi, A. H., Amro, A. F. S., & Crowe, T. K. (2022). Occupational changes during the COVID-19 lockdown in Jordan. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 29(5), 430–440. <https://doi.org/10.1080/11038128.2021.1983017>
- Margot-Cattin, I., Kühne, N., Öhman, A., Brorsson, A., & Nygard, L. (2021). Familiarity and participation outside home for persons living with dementia. *Dementia*, 20(7), 2526–2541.
<https://doi.org/10.1177/14713012211002030>
- Martín, I. Z., Martos, J. a. F., Millares, P. M., & Björklund, A. (2015). Occupational therapy culture seen through the multifocal lens of fieldwork in diverse rural areas. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 22(2), 82–94. <https://doi.org/10.3109/11038128.2014.965197>
- Mayan, M. J. (2023). *Essentials of qualitative inquiry* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/b23331>
- McCuaig, M., & Frank, G. (1991). The Able Self: Adaptive patterns and choices in independent living for a person with cerebral palsy. *The American Journal of Occupational Therapy*, 45(3), 224–234.
<https://doi.org/10.5014/ajot.45.3.224>
- Mcgee, R. J., & Warms, R. L. (2019). *Anthropological theory: An Introductory History*. Rowman & Littlefield Publishers.
- McGlinchey, M. P., Faulkner-Gurstein, R., Sackley, C. M., & McKeivitt, C. (2023). Factors guiding therapist decision making in the rehabilitation of physical function after severely disabling stroke – an ethnographic study. *Disability and Rehabilitation*, 46(4), 672–684. <https://doi.org/10.1080/09638288.2023.2172463>

- McGrath, C., Rudman, D. L., Spafford, M., Trentham, B., & Polgar, J. (2017). The Environmental Production of Disability for Seniors with Age-Related Vision Loss. *Canadian Journal on Aging, 36*(1), 55–66.
<https://doi.org/10.1017/s0714980816000623>
- Millen, D. R. (2000). Rapid Ethnography: Time Deepening Strategies for HCI field research. *3rd Conference on Designing Interactive Systems: Processes, Practices, Methods, and Techniques*, 280–286.
<https://doi.org/10.1145/347642.347763>
- Miralles, P. M., Ramón, N. C., & Valero, S. A. (2016). Adolescents with Cancer and Occupational Deprivation in Hospital Settings: A Qualitative Study. *Hong Kong Journal of Occupational Therapy, 27*(1), 26–34.
<https://doi.org/10.1016/j.hkjot.2016.05.001>
- Mirza, M. (2012). Occupational Upheaval during Resettlement and Migration: Findings of Global Ethnography with Refugees with Disabilities. *OTJR: Occupation, Participation and Health, 32*(1_suppl), S6–S14.
<https://doi.org/10.3928/15394492-20110906-04>
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., & Altman, D. G. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement. *BMJ. British Medical Journal, 339*(jul21 1), b2535.
<https://doi.org/10.1136/bmj.b2535>
- Moore, A., & Lynch, H. (2017). Understanding a child’s conceptualisation of well-being through an exploration of happiness: The centrality of play, people and place. *Journal of Occupational Science, 25*(1), 124–141.
<https://doi.org/10.1080/14427591.2017.1377105>
- Mostowlansky, T., & Rota, A. (2020). Emic and etic. *Cambridge Encyclopedia of Anthropology*.
<https://doi.org/10.29164/20emicetic>
- Motta-Ochoa, R., Leibing, A., Bresba, P., Williams, M., Shaffer, S., Julien, O., Racine, E., & Blain-Moraes, S. (2021). “You’re Part of Us and We’re Happy to Have You Here”: Practices of Social Inclusion for Persons with Dementia. *Clinical Gerontologist, 44*(4), 470–481. <https://doi.org/10.1080/07317115.2021.1891170>
- Murphy, A., & Stevenson, J. (2018). Occupational potential and possible selves of master’s level healthcare students with dyslexia: A narrative inquiry. *Journal of Occupational Science, 26*(1), 18–28.
<https://doi.org/10.1080/14427591.2018.1517387>
- Mynard, L., Howie, L., & Collister, L. (2009). Belonging to a community-based football team: An ethnographic study. *Australian Occupational Therapy Journal, 56*(4), 266–274. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1630.2008.00741.x>
- OSEA & CITE. (2004). *Experimental Ethnography*. osea-cite.org. Retrieved April 16, 2024, from https://www.osea-cite.org/history/exp_ethnography.php

- Patnaik, E. (2013). Reflexivity: Situating the researcher in qualitative research. *Humanities and Social Science Studies*, 2(2), 98–106.
- Payne, G., & Payne, J. (2004). *Key concepts in social Research*. SAGE Publications.
<https://doi.org/10.4135/9781849209397>
- Peters, M. D., Godfrey, C. M., Khalil, H., McInerney, P., Parker, D., & Soares, C. B. (2015). Guidance for conducting systematic scoping reviews. *International Journal of Evidence-based Healthcare*, 13(3), 141–146.
<https://doi.org/10.1097/xeb.0000000000000050>
- Pink, S., & Morgan, J. (2013). Short-Term Ethnography: Intense routes to knowing. *Symbolic Interaction*, 36(3), 351–361. <https://doi.org/10.1002/symb.66>
- Platt, J. (1994). The Chicago school and firsthand data. *History of the Human Sciences*, 7(1), 57–80.
<https://doi.org/10.1177/095269519400700103>
- Poskey, G., Pizur-Barnekow, K., & Hersch, G. (2013). Parents' response to infant crying: Contributing factors of the reciprocal interaction. *Journal of Occupational Science*, 21(4), 519–526.
<https://doi.org/10.1080/14427591.2013.790668>
- Ramugondo, E. L. (2012). Intergenerational Play within Family: The Case for Occupational Consciousness. *Journal of Occupational Science*, 19(4), 326–340. <https://doi.org/10.1080/14427591.2012.710166>
- Rees, C., & Gatenby, M. (2014). Critical realism and ethnography. In P. K. Edwards, J. O'Mahoney, & S. Vincent (Eds.), *Studying Organizations Using Critical Realism: A Practical Guide* (pp. 132–147). Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199665525.003.0007>
- Richards, L., & Morse, J. M. (2013). *Readme first for a user's guide to qualitative methods*. SAGE Publications.
<https://doi.org/10.4135/9781071909898>
- Robben, A. C., & Sluka, J. A. (2015). Ethnography. In *Elsevier eBooks* (pp. 178–183). <https://doi.org/10.1016/b978-0-08-097086-8.12065-3>
- Roper, J., & Shapira, J. (2000). *Ethnography in nursing research*. SAGE Publications.
<https://doi.org/10.4135/9781483328294>
- Ryan, G. S. (2017). An introduction to the origins, history and principles of ethnography. *Nurse Researcher*, 24(4), 15–21. <https://doi.org/10.7748/nr.2017.e1470>
- Ryan, J. M. (1978). Ethnoscience and Problems of Method in the social scientific study of Religion. *Sociological Analysis*, 39(3), 241–249. <https://doi.org/10.2307/3710444>
- Savage, J. (2000). Ethnography and health care. *BMJ. British Medical Journal*, 321(7273), 1400–1402.
<https://doi.org/10.1136/bmj.321.7273.1400>

- Scheidegger, G., Lovelock, L., & Kinébanian, A. (2010). The daily lives and occupations of Tibetan families who have a child with disabilities. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy, 17*(4), 286–298.
<https://doi.org/10.3109/11038120903287174>
- Senft, G. (1999). Bronislaw Kasper Malinowski. In *John Benjamins Publishing Company eBooks* (pp. 1–20).
<https://doi.org/10.1075/hop.3.mal1>
- Sharma, H. L., & Sarkar, C. (2019). Ethnography Research: An Overview. *International Journal of Advance and Innovative Research, 6*(2).
- Simaan, J. (2017). Olive growing in Palestine: A decolonial ethnographic study of collective daily-forms-of-resistance. *Journal of Occupational Science, 24*(4), 510–523.
<https://doi.org/10.1080/14427591.2017.1378119>
- Spencer, J. C. (1991). An ethnographic study of independent living Alternatives. *The American Journal of Occupational Therapy, 45*(3), 243–251. <https://doi.org/10.5014/ajot.45.3.243>
- Spencer, J., Young, M. E., Rintala, D., & Bates, S. (1995). Socialization to the culture of a Rehabilitation Hospital: an ethnographic study. *The American Journal of Occupational Therapy, 49*(1), 53–62.
<https://doi.org/10.5014/ajot.49.1.53>
- Stocking, G. W. (1964). French anthropology in 1800. *Isis, 55*(2), 134–150. <https://doi.org/10.1086/349823>
- Strong, S. (1998). Meaningful work in supportive environments: experiences with the recovery process. *The American Journal of Occupational Therapy, 52*(1), 31–38. <https://doi.org/10.5014/ajot.52.1.31>
- Šuc, L., Švajger, A., & Bratun, U. (2020). Goal setting among experienced and novice occupational therapists in a rehabilitation center. *Canadian Journal of Occupational Therapy, 87*(4), 287–297.
<https://doi.org/10.1177/0008417420941979>
- Suto, M., & Frank, G. (1994). Future time perspective and daily occupations of persons with chronic schizophrenia in a board and care home. *The American Journal of Occupational Therapy, 48*(1), 7–18.
<https://doi.org/10.5014/ajot.48.1.7>
- Taylor, E., Jones, F., & McKeivitt, C. (2018). How is the audit of therapy intensity influencing rehabilitation in inpatient stroke units in the UK? An ethnographic study. *BMJ Open, 8*(12).
<https://doi.org/10.1136/bmjopen-2018-023676>
- Taylor, M. C. (2007). *Evidence-Based Practice for Occupational Therapists* (2nd ed.). John Wiley & Sons.
- Tedlock, B. (1991). From participant observation to the observation of participation: the Emergence of Narrative Ethnography. *Journal of Anthropological Research, 47*(1), 69–94.
<https://doi.org/10.1086/jar.47.1.3630581>

- Thomas, A., Lubarsky, S., Durning, S. J., & Young, M. E. (2017). Knowledge Syntheses in Medical Education: Demystifying scoping reviews. *Academic Medicine, 92*(2), 161–166.
<https://doi.org/10.1097/acm.0000000000001452>
- Thomas, J. (1993). *Doing critical ethnography*. SAGE Publications.
- Tomar, N., & Bailliard, A. L. (2020). Understanding the moral economics of occupational engagement. *Journal of Occupational Science, 27*(1), 82–94. <https://doi.org/10.1080/14427591.2019.1591297>
- Tricco, A. C., Lillie, E., Zarin, W., O'Brien, K., Colquhoun, H., Kastner, M., Levac, D., Ng, C., Sharpe, J. P., Wilson, K., Kenny, M., Warren, R., Wilson, C., Stelfox, H. T., & Straus, S. E. (2016). A scoping review on the conduct and reporting of scoping reviews. *BMC Medical Research Methodology, 16*(1).
<https://doi.org/10.1186/s12874-016-0116-4>
- Tsiolis, G. (2014). Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα. Αθήνα: Κριτική. 2014. In *ResearchGate*. Kritiki.
https://www.researchgate.net/publication/283496435_G_Tsioles_Methodoi_kai_techinikes_analyses_s_ten_poiotike_koinonike_ereuna_Athena_Kritike_2014
- Tylor, E. B. (2010). *Primitive culture*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/cbo9780511705960>
- Underberg, N. M., & Zorn, E. (2013). *Digital Ethnography*. University of Texas Press.
<https://doi.org/10.7560/744332>
- Weaver, T. (2002). Malinowski as Applied Anthropologist. In *The Dynamics of Applied Anthropology in the Twentieth Century: The Malinowski Award Papers* (pp. 14–33). Society for Applied Anthropology.
- Whatley, E., Fortune, T., & Williams, A. E. (2015). Enabling occupational participation and social inclusion for people recovering from mental ill-health through community gardening. *Australian Occupational Therapy Journal, 62*(6), 428–437. <https://doi.org/10.1111/1440-1630.12240>
- Wills, K., & Case-Smith, J. (1996). Perceptions and experiences of occupational therapists in rural schools. *The American Journal of Occupational Therapy, 50*(5), 370–379. <https://doi.org/10.5014/ajot.50.5.370>
- Wolcott, H. F. (2004). The Ethnographic autobiography. *Auto/Biography, 12*(2), 93–106.
<https://doi.org/10.1191/0967550704ab004oa>
- Womack, J. L., Isaksson, G., & Lilja, M. (2016). Care partner dyad strategies to support participation in community mobility. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy, 23*(3), 220–229.
<https://doi.org/10.3109/11038128.2015.1126349>
- Wray, E. L., & Mortenson, P. A. (2011). Cultural competence in occupational therapists working in early intervention therapy programs. *Canadian Journal of Occupational Therapy, 78*(3), 180–186.
<https://doi.org/10.2182/cjot.2011.78.3.6>

Παράρτημα 1: ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ

Defining Ethnography	
Definition	Author
For some, ethnography refers to a philosophical paradigm to which one researcher makes a total commitment; for others it designates a method that one uses as and when appropriate. And, of course, there are positions between these extremes.	Atkinson and Hammersley (1994)
Ethnography is the work of describing a culture. The central aim of ethnography is to understand another way of life from the native point of view.	Spradley (1980)
The social research style that emphasises encountering alien worlds and making sense of them is ethnography, or 'folk description'.	Agar (1986)
Ethnography is a collaborative, participatory methodology. The representation you build is neither 'theirs' nor is it 'yours'.	Agar (1996)
Ethnography is an ambiguous term, representing a process and a product. The product is usually a book, which almost always focuses on some social group, though it may be guided by any number of theories and methods. There will be a dash of history, something about the various environments – physical, biological, and social – and some detail on the things the group does and the beliefs they hold.	Agar (1996)
Ethnography is the art and science of describing a group or culture. The description may be of a small tribal group in, for example New Guinea, or a classroom in middle-class suburbia.	Fetterman (1998)
More anthropologically orientated writers distinguish between ethnography as process and ethnography as product. 'Ethno' refers to people and 'graph' to a picture, then the challenge of presenting a picture of a group of people seems to provide direction enough for many a researcher. For the anthropologically orientated researcher, ethnography has always been associated with, and intended for, studying culture.	Wolcott (1999)
Ethnographic research involves the use of various techniques for collecting data on human beliefs, values and practices.	Hume and Mulcock (2004)
Ethnography is a method of collecting, describing and analysing the ways in which human beings categorise the meaning of their world. In other words, ethnography attempts to learn what knowledge people use to interpret experience and mould their behaviour in the context of their culturally constituted environment.	Aamodt (1991)

The essential purpose of ethnography, which literally means ‘a portrait of a people’, is to understand a cultural group’s way of life from the ‘native’s’ point of view. Ethnography is used to describe and explain the regularities and variations of social behaviour.	Lipson (1991)
An ethnography is always informed by a concept of culture. An ethnography focuses on a group of people who have something in common.	Boyle (1994)
At its simplest level, ‘ethnography’ can refer to a way of collecting data (a set of research methods); the principles that guide the production of data (a methodology); and/or a product (the written account of a particular ethnographic project).	Savage (2006)
Ethnography is a product – the book that tells a story about a group of people – and a process – the method of inquiry that leads to the production of the book. Ethnography also is an investigative process that social scientists employ in different ways to study human behaviour, depending on their discipline.	LeCompte and Preissle (1993)

Πηγή: Lambert, V., Glacken, M., & McCarron, M. (2011). Employing an ethnographic approach: key characteristics. *Nurse Researcher*, 19(1), 17–24. <https://doi.org/10.7748/nr2011.10.19.1.17.c8767>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΕΙΔΗ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Είδη σχεδιασμού εθνογραφικών ερευνών	Ορισμοί
Institutional Ethnography	Institutional Ethnography is based on Social Theory of Knowledge (Campbell & Gregor, 2002; Smith, 1987, 2005) and it aims to determine how peoples' everyday work (here, practice) is shaped by external forces through the use of documents. This requires a two-phase approach (Campbell & Gregor, 2002).
Rapid Ethnography	A rapid ethnographic study is research-based on a pragmatic paradigm that emphasizes combining the beliefs and actions of researchers through the sharing of experiences and culture in the research process (Millen, 2000; Morgan, 2014). Rapid ethnography is normally conducted over a short period to retrieve social, cultural, and behavioural information through the sharing of human experiences and practices (Vindrola-Padros & Vindrola-Padros, 2018).
Digital Ethnography	This study used digital ethnography which is a research method used to examine the culture of online communities and groups modifying traditional ethnographic approaches and theory and applying them to the online space (Domínguez et al., 2007; Murthy, 2008; Pink et al., 2015). Digital ethnography is a multidisciplinary approach that can be used in a wide range of studies interested in digital culture and their practices (Pink et al., 2015).
Global Ethnography	Global ethnography is research approach that broadens the horizons of traditional ethnography by redefining the "locality" of the field in light of transnational populations, such as refugees. Global ethnography also calls for broadening the focus of inquiry from individual experiences to a broader analysis of institutions and structures that influence these experiences (Gille & Riain, 2002).
Performance Ethnography	Performance ethnography is a way of studying the performance of cultural and social practices. It is a

	form of qualitative inquiry that focuses on the enactment of social life through performance. Researchers in performance ethnography often use a combination of observation, participation, and performance to study and represent the cultural practices they are investigating (Denzin & Lincoln, 2011).
Person – centered Ethnography	Person – centered ethnography is a term used by LeVine (1982) to refer to anthropological attempts to develop experience-near ways of describing and analysing human behaviour, subjective experience, and psychological processes. A primary focus of person – centered ethnographies is on the individual and on how the individual’s psychology and subjective experience both shape, and are shaped by, social and cultural processes.

Πηγές:

Campbell, M. L., & Gregor, F. M. (2002). *Mapping Social Relations: A primer in doing Institutional Ethnography*.

<http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA72633108>

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). *The SAGE Handbook of Qualitative Research*. SAGE Publications.

Domínguez, Daniel; Beaulieu, Anne; Estalella, Adolfo; Gómez, Edgar; Schnettler, Bernt & Read, Rosie (2007).

Virtual Ethnography. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 8(3),

<http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0703E19>.

Gille, Z., & Riain, S. Ó. (2002). Global Ethnography. *Annual Review of Sociology*, 28(1), 271–295.

<https://doi.org/10.1146/annurev.soc.28.110601.140945>

LeVine, R. A. (1982). Culture, behavior and personality. In *Routledge eBooks*.

<https://doi.org/10.4324/9780203794067>

Millen, D. R. (2000). Rapid Ethnography: Time Deepening Strategies for HCI field research. *3rd Conference on*

Designing Interactive Systems: Processes, Practices, Methods, and Techniques, 280–286.

<https://doi.org/10.1145/347642.347763>

Morgan, D. L. (2014). Pragmatism as a paradigm for social research. *Qualitative Inquiry*, 20(8), 1045–1053.

<https://doi.org/10.1177/1077800413513733>

Murthy, D. (2008). Digital Ethnography. *Sociology*, 42(5), 837–855. <https://doi.org/10.1177/0038038508094565>

Pink, S., Horst, H., Postill, J., Hjorth, L., Lewis, T., & Tacchi, J. (2015). *Digital Ethnography: Principles and practice*.

<http://researchbank.rmit.edu.au/view/rmit:34133>

Smith, D. E. (1987). *The everyday world as problematic: A Feminist Sociology*. UPNE.

Smith, D. E. (2005). Institutional ethnography: a sociology for people. *Choice Reviews*, 43(08), 43–4983.

<https://doi.org/10.5860/choice.43-4983>

Vindrola-Padros, C., & Vindrola-Padros, B. (2017). Quick and dirty? A systematic review of the use of rapid ethnographies in healthcare organisation and delivery. *BMJ Quality & Safety*, 27(4), 321–330.

<https://doi.org/10.1136/bmjqs-2017-007226>